Revitalizacija obalnog pojasa

Dević, Laura

Master's thesis / Diplomski rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:
University of Split, Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy / Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:123:658003

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-26**

Repository / Repozitorij:

FCEAG Repository - Repository of the Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy, University of Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

tema mentorskog rada:

REVITALIZACIJA OBALNOG POJASA

studentica: Laura Dević
mentorica: nasl. doc. art. Ana Krstulović

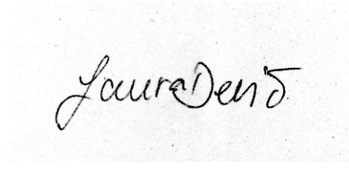
tema komentorskog rada:
ŽIVOT NA OTOKU: ODUMIRANJE,

STAGNACIJA ILI NAPREDAK?

komentorica: dr. sc. Ana Grgić
konzultantica: Dr. sc. Sanja Stanić

Ja, Laura Dević, izjavljujem da je diplomski rad pod nazivom revitalizacija obalnog pojasa u potpunosti rezultat mog vlastitog rada.
Također, izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada ne krši bilo
čija autorska prava, nije izravno preuzet iz nenavedene literature ili napisan na nedozvoljen način, te da
se tekstualni dio rada u potpunosti temelji na literaturi kako je navedeno u bilješkama, uz poštivanje
etičkih standarda u citiranju i korištenju izvora.

U Splitu, 28.1.2025.

KOMENTORSKI RAD: ŽIVOT NA OTOKU: ODUMIRANJE, STAGNACIJA ILI NAPREDAK?

UVOD

SUVREMENI ŽIVOT NA OTOKU

- Otoci u Hrvatskoj: kvaliteta života
- Otočni identitet
- Život na otoku u suvremenom društvu: zajednička obilježja svih otočana:
    - Geografske osobitosti prostora
    - Specifična infrastruktura
    - Gospodarski uvjeti
- Prirodni kontekst
- Život na otoku: svakodnevna problematika

O OTOKU

- Otok Ugljan (Prirodna obilježja: krajolik poljoprivreda, biljne vrste…)
- Blizina Zadra: utjecaj na razvoj otoka
- Graditeljska obilježja i geneza mjesta Kali
    - Povijest mjesta Kali
    - stara jezgra (tradicionalni elementi u gradnji, materijali, mjerilo…)
    - rubovi mjesta i okolica (suvremena gradnja)
    - Prirodni kontekst (prirodni krajolik: poljoprivreda, biljne vrste, klimatska obilježja, morski pojas)
- Društveni kontekst: jezik(dijalekt), baština (pjesme, folklor…)
    - O imenu Kali
    - dijalekt
    - glagoljaško pjevanje u Kalima
    - kualjske posestrine i pobratini
    - tradicionalna glazba

DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

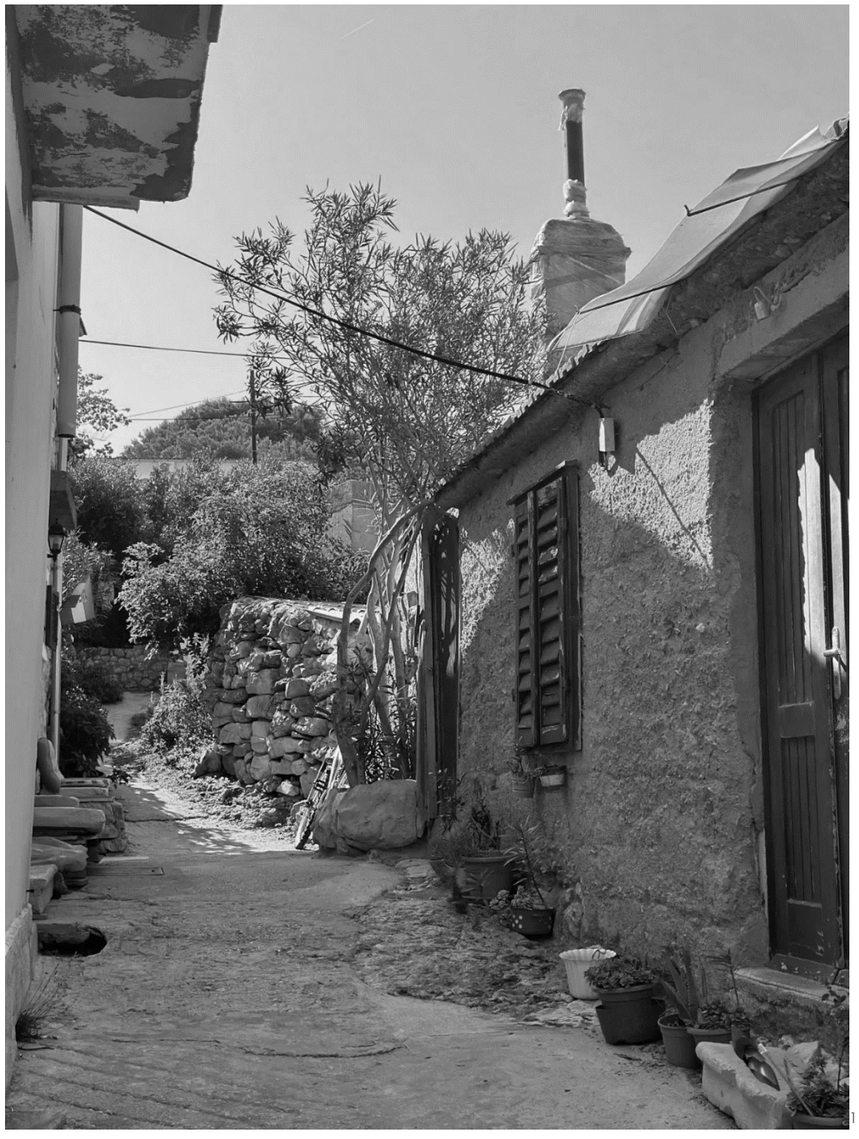
- Stope naseljenosti i raseljavanja
- Obrazovanje
    - Djeca i mladi
    - studenti
- Dob
- Djelatnosti

ZAKLJUČAK

REFERENTNI PRIMJERI:

- FRAC Nord-Pas de Calais, Dunkerque
- Greenhouse for the Coexistence of Plants and Humans / Salazarsequeromedina

UVOD:

 [1]

Komentorski rad bavi se proučavanjem specifičnih životnih uvjeta stanovnika hrvatskih otoka te obilježja koja njihov život čine drugačijim od života ljudi na kopnu. Postavlja se pitanje kako geografske osobitosti prostora utječu na infrastrukturu, gospodarske uvjete, ali i na mentalitet ljudi koji su geografski izolirani. istraživanje je provedeno na primjeru otoka Ugljan i mjesta Kali. Istražuje se prirodni krajolik koji utječe na gospodarstvo, geografska obilježja koja su definirala razvoj mjesta te društveni kontekst koji je proizašao iz razvoja mjesta. Pri čemu važan dio istraživanja čine demografski podatci.

Korištena metodologija sastoji se od proučavanja literature (časopis „Sociologija sela: Kako živi narod na hrvatskim otocima?“ i znanstvena monografija „Kali“ autora Josipa Farčića), podataka iz državnog zavoda za statistiku, novinskih članaka vezanih za život na otoku te razgovora sa stanovnicima mjesta Kali.

Cilj rada je prepoznavanje potreba lokalnog stanovništva te njihovih svakodnevnih navika i potreba. Također prepoznavanje prostornih nedostataka čija revitalizacija bi omogućila rješavanje trenutnih društvenih problema. Osim toga, cilj ovog projekta je poticanje stanovnika na svakodnevno korištenje pješačkih i biciklističkih ruta kao glavno sredstvo kretanja, a to se postiže revitalizacijom obalnog pojasa te kulminacijom aktivnosti na ključnim točkama obale.

[1] *Fotografije: Ena Bacalja*

SUVREMENI ŽIVOT NA OTOKU

OTOCI U HRVATSKOJ: KVALITETA ŽIVOTA

Istraživanjem o životu na otoku te razgovorom sa stanovnicima otoka vidljivo je kako se neke teme uvijek ponavljaju. Te teme jedne su od glavnih aspekata života na otoku i njihova kvaliteta značajno utječe na stanovnike otoka.

Prva tema bavi se fizičkom povezanošću otoka s kopnom. O toj povezanosti ovisi veliki broj stanovnika koji svakodnevno putuju na kopno radi posla ili školovanja. Međutim razvijeniji otoci sa većim brojem radnih mjesta i srednjim školama razvijaju se u samodostatne cjeline čijim stanovnicima dobra povezanost s kopnom nije ključan uvjet za ispunjavanje svih potreba. Takvi otoci razvijaju se u urbane sredine, međutim u Hrvatskoj ih je malo. Većina otočana svakodnevno je prisiljena putovati na kopno, a blizina kopna i dobra povezanost uvjeti su koji zadržavaju stanovništvo na otoku.

Gospodarstvo je element koji omogućava nova radna mjesta i razvoj zajednice, a ono koje se razvija na otocima uglavnom je vezano za poljoprivredna i pomorska dobra te za turizam. Najčešće se stanovništvo, koje ne putuje u grad radi posla, bavi upravo djelatnostima vezanima za ove grane gospodarstva. Kod poljoprivrede najpoznatije djelatnosti su vinogradarstvo i maslinarstvo čiji se razvoj uglavnom povezuje i sa seoskim turizmom, dok je u pomorstvu to ribarstvo ili brodogradnja.

„Moj je život poseban zbog toga što odrastam i živim u mirnoj okolini, bez užurbanosti i gužve, na čistom zraku. Na otoku mi Nedostaje blizina i raznolikost trgovina, veći i širi izbor, bolja prometna povezanost, uslužne djelatnosti, raznolikost slobodnih aktivnosti, zabave…“

-Ena, 24, Ugljan

„ Posebnost života na otoku je u tome što se živi tradicionalno, opušteno i još uvijek sigurno, što je posebno bitno za vrijeme djetinjstva i rane mladosti, naravno i starosti…“

„… međutim mladost donosi potrebe za nečim drugačijim: škole učilišta, kina, kazališta, klubovi, plesnjaci… Sve ono što na otocima zadnjih 15-ak godina odumire ili je nestalo.“

-Ankica, 48, Kali

„ Život na otoku je poseban zbog blizine netaknute prirode i mora koje pružaju mir i osjećaj povezanosti s okolišem. Sporiji ritam života, toplina lokalne zajednice i uživanje u svježoj hrani čine svakodnevicu jednostavnom, ali ispunjenom. Iako ima svojih izazova, otok nudi priliku za bijeg od stresa, povratak sebi i uživanje u ljepoti jednostavnih trenutaka. „

-Marija, 24, Poljana

OTOCI U HRVATSKOJ: KVALITETA ŽIVOTA

OTOK = IZOLAT

Geografska odvojenost od kopna na otocima utječe na razvoj specifičnog načina života i mentaliteta. Loša povezanost s kopnom ograničava. Izoliranost otoka istovremeno je element koji privlači stanovništvo na otok, ali i odbija ga. Otoci koji su dobro povezani s kopnom postaju svojevrsno predgrađe gradova. Na otocima koji su bliže kopnu i na kojima je omogućena dobra brodska povezanost dolazi do trenda naseljavanja, uglavnom umirovljenika, ali i mnogih mladih ljudi koji imaju nasljeđe na otocima te time riješeno stambeno pitanje.

„Zimi kada je loše vrijeme ti ne znaš hoćeš li isploviti, vratiti se doma.“[2]

„Odlična brodska i trajektna povezanost jedan je od razloga za povratak na otok, posebno u umirovljeničkim danima. Jedan od takvih otoka je Ugljan koji dnevno ima dvadesetak trajektnih i brodskih linija sa Zadrom. Na njemu se živi, a na kopnu radi.“[3]

„Novo istraživanje Instituta za migracije narodnosti pokazalo je da najviše ima onih koji su u „cirkularnoj migraciji“, odnosno veći dio godine žive na otoku, a ostatak godine na kopnu.“[4]

[2] https://otoci.eu/zima-lastovo-zivot-na-otoku-4/
[3] https://www.morski.hr/tag/zivot-na-otoku/ (16.1.2025.)
[4] ibid

OTOCI U HRVATSKOJ: KVALITETA ŽIVOTA

„Svi bi živjeli na otoku, ali kako je biti otočanin zimi?“[5]

Život na otoku uvelike se razlikuje zimi i ljeti. Ljeti je otok prepun sadržaja, ljetnih fešti i sportskih natjecanja koji ispunjavaju život otočana i nadopunjuju aktivnosti mnogobrojnih turista koji ljeti prenapuče inače puste kuće otoka. Zimi su ulice često puste, vjetrovi jugo i bura igraju se s morem, a stanovništvo koje ostaje na otoku skriva se u svojim domovima. Dani su zimi uvijek isti, obveze su uvijek iste, ručak je uvijek u isto vrijeme, briga o poljoprivredi glavna je aktivnost starijeg stanovništva, a rute za šetnju su iste.

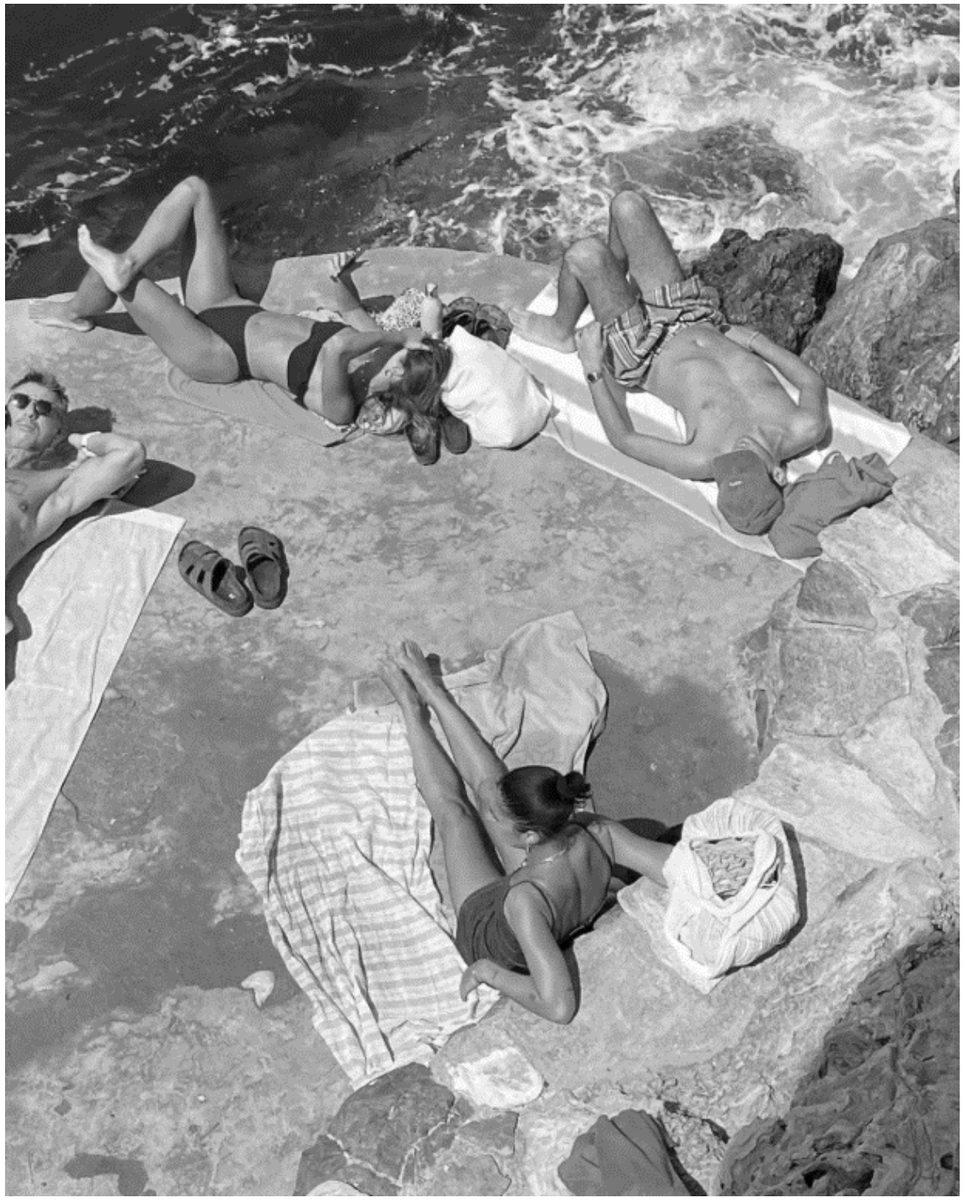
„ Volim život na otoku jer mi omogućava dosta ispunjen život, ljeti je užurbanije i ima više posla pošto sam ja obrtnik, a zimi se situacija smiri…“

-Marta, 22, Kali

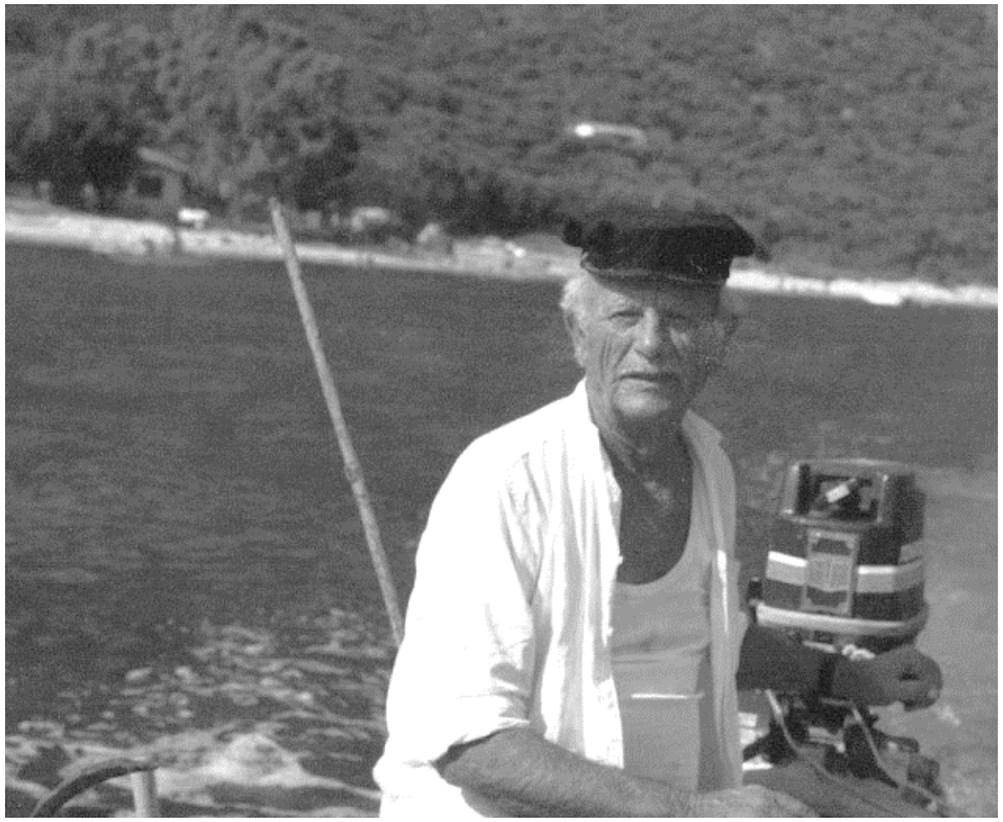
[5] https://www.morski.hr/tag/zivot-na-otoku/ (16.1.2025.)

zima

ljeto

OTOČNI IDENTITET

Inzularnost, inzularizam, otočnost- tri su pojma koja se prema znanstvenicima povezuju sa stanovništvom koje živi na otocima. Inzularnost je pojam koji koriste ekonomisti i geografi. Taj pojam označava odvojenost, a ovisi o udaljenosti od kopna (geografski) i gospodarskoj ranjivosti, tj. samodostatnosti (ekonomski). Inzularizam je pak pojam koji koriste političari i geopolitičari.

Pojam kojim se bave sociologija i psihologija je otočnost. Definicija tog izraza je: „Poseban varijetet socijalne distance, izolacije, kontrole i kontakata između pojedinaca i različitih grupa“. [6] a značajke tog pojma su: „višestrukost socijalnih uloga pojedinca, otvorenost prema drugim sličnim zajednicama, naročito tip otočne socijalne solidarnosti i kontrole, osobitost tradicijske kulture svjetonazora i sustava vrednota.“ [7]

Ovi izrazi nastali su kao potreba istraživanja otočnog načina života koji se neusporedivo razlikuje od života na lokacijama koje nisu geografski izolirane. Jedno od takvih istraživanja je i istraživanje Abrahama Molesa o odnosu živih bića i okoliša. U svom radu koji govori kako je ponašanje živih bića povezano sa okolišem u kojem se nalazi te kako geografski oblici u kojima pojedinac živi nužno podrazumijevaju posebnu sliku svijeta. To istraživanje potkrepljuje otočnost kao uzrok ekstremnih životnih uvjeta stanovnika otoka.

[6] Antun Petak: „Sociologija sela: Kako živi narod na hrvatskim otocima?“ **chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://hrcak.srce.hr/file/147691**

[7] ibid“

OTOČNI IDENTITET

Stanovništvo na otocima često razvija poseban identitet zbog izoliranosti. Taj identitet se razlikuje ne samo od kopna već i od drugih otoka. On nastaje zbog manjeg utjecaja vanjskog svijeta i nedostatka komunikacije kroz povijest, čime se razvio samostalni način funkcioniranja. Ta izoliranost stvorila je specifičan dijalekt, kulturnu baštinu i tradiciju na svakom otoku posebno. Osim toga suživot s prirodom koji je potreban za opstanak na otoku postao je glavni izvor prihoda i oblikovao je način života te postao jedna od osnovnih odlika mentaliteta otočana. Siromašan način života i borba za ostanak natjerali su stanovnike otoka na život u zajednicama, te brojčano male zajednice njegovale su bliske obiteljske odnose. Posljedično osjećaj zajedništva stvorio je osjećaj pripadnosti i ponosa prema svome otoku i mjestu.

Otočni identitet formirao se od samih početaka života na otoku. U prošlosti je takav život bio poput života u izolaciji gdje se stanovništvo moralo snaći s nim što im je bilo pri ruci, tj. onim šro je bilo na otoku ili u moru. Racionalnost življenja i svojevrsna kreativnost koja je nužna za preživljavanje u takvom kontekstu rezultirala je nizom inovativnih rješenja koji su ljudima olakšavali život, a i danas se koriste. Neki od njih su lov sa svjetlom (Zadulin), plivarica (Lorini), puratić (vitlo) i drugi. Osim toga razvile su se specifične djelatnosti poput uzgoja tune u Kalima, branja spužve na Krapnju, koralja na Zlarinu… Što je otok udaljeniji od kopna, njegovi izumi su kreativniji. Istovremeno, takav način života stvorio je i predrasude o otočanima kao „škrtavcima“ zbog njihove štedljivosti i racionalnosti u korištenju resursima.[8]

"Otok nije samo mjesto, on je osjećaj. Otočanin je, dakle, stanje uma."
– *Miroslav Krleža*

[8] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://idiprints.knjiznica.idi.hr/1150/1/2024%20Zlatar%20Gambero%C5%BEi%C4%87.pdf (str.20)

ŽIVOT NA OTOKU U SUVREMENOM DRUŠTVU: ZAJEDNIČKA OBILJEŽJA SVIH OTOČANA:

GEOGRAFSKE OSOBITOSTI PROSTORA

Hrvatski otoci uglavnom su krškog reljefa i razvedene obale s puno uvala i zaljeva. Otoci u Hrvatskoj nastali su transgresijom, tj. uzdizanjem linije mora do 100 metara, te je usmjerenje otoka paralelno sa obalnom linijom. Takav oblik obale naziva se dalmatinskim tipom obale. Nezaštićenost od udara vjetra utjecala je na način gradnje, a geografska izoliranost omogućila je stanovnicima otoka autentičnost i očuvanje vlastite tradicije i običaja.

ŽIVOT NA OTOKU U SUVREMENOM DRUŠTVU: ZAJEDNIČKA OBILJEŽJA SVIH OTOČANA:

SPECIFIČNA INFRASTRUKTURA

Infrastruktura na otocima uvelike se razlikuje od kopnene infrastrukture. Jedan od glavnih primjera je transportna infrastruktura koja se najviše fokusira na trajektne i brodske luke koji su glavni izvor resursa i prometa. Također, cestovna infrastruktura manje je razvijena, u središtima otočkih mjesta često su to uske ceste nastale od proširenjem starih pješačkih puteva. Također promet je jednostavniji, a sami dokaz tome je činjenica da se na većini hrvatskih otoka ne može polagati vozački ispit.

S obzirom na udaljenost od kopna, otoci imaju problem opskrbe mnogim resursima uključujući energiju i vodu. To zahtjeva specifične načine skladištenja resursa i specijalizirane energetske sustave. Također sustav kanalizacije i odlaganje otpada veliki su neriješeni problemi na mnogim hrvatskim otocima.

„ U dijelu sela u kojem ja živim nedostaje priključak na kanalizaciju i gradsku vodu, slab je i signal za pozive i Internet“

-Matija, 23

ŽIVOT NA OTOKU U SUVREMENOM DRUŠTVU: ZAJEDNIČKA OBILJEŽJA SVIH OTOČANA:

GOSPODARSKI UVJETI

Zbog izolacije, mogućnost gospodarstva na otoku uvelike je ograničena. Gospodarske grane koje se pojavljuju na hrvatskim otocima su poduzetništvo, poljoprivreda, ribarstvo, lovstvo i turizam. Također na nekim otocima može se naći i brodogradnja (Korčula, Murter, Ugljan, Krk, Lošinj i Cres). Poljoprivreda i ribarstvo oduvijek su bile najznačajnije grane na otocima. Mali obalni ribolov je značajan segment hrvatskog ribarstva, a 80% plovila locirano je na jadranskim otocima. Ova djelatnost nudi mogućnost trajnog zapošljavanja stanovništva. Otočno područje krškog je karaktera te ga karakterizira nedostatak obradive površine (6%), a uz to i nedostatak oborina. Danas se obrađuje samo 44% te površine. Obradivi dio obilježen je vinogradima, maslinicima te voćarstvom, stočarstvom i povrtlarstvom. Problemi neusklađenosti zemljišnika i katastra dovode do zapuštenosti poljoprivrednog zemljišta. Oko 18% stanovništva radi u turizmu ili djelatnostima usko vezanim uz turizam.[9]

Osim spomenutih djelatnosti, otok ima potencijala za razvoj i drugih gospodarstava, ali zbog svoje geografske izoliranosti, taj potencijal je neiskorišten, a trenutno gospodarstvo nedovoljno dobro iskorišteno. Pretjerana fokusiranost na turizam, nedostatak razvoja poljoprivrede u Hrvatskoj i loša prometna povezanost glavni su faktori loših gospodarskih uvjeta na otocima u Hrvatskoj. Zbog takvih uvjeta važni su otočni i otočno-kopneni sustavi koji omogućuju opstanak manjim otocima osiguravajući opskrbu i funkcioniranje svih dijelova sustava. Otoci koji su bliže kopnu imaju veću mogućnost razmjene dobara čime je i gospodarstvo razvijenije. Na takvim otocima razvijaju se veća naselja, a na nekim rastu i gradovi. Međutim u takvim situacijama kada je otok dobro povezan s kopnom može se dogoditi i obratna situacija, kada blizina kopna otoku omogućava dovoljno radnih mjesta te na otoku dolazi do zatvaranja lokalnih industrija čime se gospodarski uvjeti pogoršavaju, a otok postaje samo predgrađe grada.

[9] Jospi Defilippis: „o gospodarskom razvoju hrvatskih otoka“

GOSPODARSKI UVJETI

Zbog izoliranosti i povezanosti pojedinca s okolišem, jasno je kako je povezivanje otoka s kopnom i obavezna interakcija otočana s obalom dovela do najznačajnijih promjena načina života na otocima. Na hrvatskim otocima te promjene dogodile su se uvođenjem parobrodskih linija i povezivanjem otoka redovnim linijama s kopnom. Uzrok tomu bilo je uvođenje obvezne osnovne škole u doba austrijskog cara Franje Josipa te peronospora i filoksera krajem 19. stoljeća, kao i industrijalizacija, deagrarizacija, urbanizacija te razvoj masovnog turizma u narednim desetljećima. Povezivanjem otoka s kopnom omogućen je promet robe i ljudi te stalna opskrba otoka.[10]

[10] Ibid

ŽIVOT NA OTOKU: SVAKODNEVNA PROBLEMATIKA

„NACIONALNI PLAN RAZVOJA OTOKA 2021-2027:“

Prirodni i klimatski uvjeti čine hrvatske otoke privlačne za život, međutim prometna izoliranost i mala gustoća naseljenosti mnoge usluge čine ekonomski neisplativima. Prema dobnoj strukturi, 22,13% otočkog stanovništva u Hrvatskoj čini staro stanovništvo, što je natprosječno puno u usporedbi sa sveukupnim brojem starog stanovništva u Hrvatskoj koji čini 17,70%. S druge strane, mladog stanovništva do 14 godina na otocima ima 12,86%, dok u Hrvatskoj mlado stanovništvo čini 15,23% ukupnog stanovništva.

Prema Državnom zavodu za statistiku procjenjuje se kako se na otocima 2019. godine broj stanovnika povećao za 5 955 u odnosu na 2011. godinu. Međutim, taj rast se smatra „fiktivnim“ jer veliki broj vlasnika vikendica svoje prebivalište vežu za otok radi pogodnosti.

Smatra se da na trend iseljavanja otoka utječe niska stopa zaposlenosti mladih, ograničene mogućnosti zapošljavanja, problemi u vrtićkim i školskim ustanovama, nedostatak nastavnog kadra, opreme te prometna povezanost. Otoci imaju osigurano vrtićko i osnovnoškolsko obrazovanje dok se srednjoškolsko obrazovanje može naći na devet otoka.

Osim tih problema, ostanak i naseljavanje otoka otežano je neriješenim imovinsko-pravnim odnosima i visokim cijenama građevinskog zemljišta. Novogradnja i prazni stanovi u zadnje su vrijeme prilagođeni stranim investitorima i turizmu.

Javni prijevoz postoji samo na većim otocima, a njegova organizacija i vozni park u lošem su stanju kao i cijene karata koje su nadprosječno visoke. Osim javnog prijevoza, troškovi oporabe otpada na otocima su znatno veći od onih na kopnu.

Otoci su prepuni nematerijalnom kulturnom baštinom i tipičnim agrarnim krajolicima uključujući suhozide, a ljetni otočni festivali od kulturnog i turističkog su značaja zajednici.[11]

[11] https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/otoci/nacionalni-plan-razvoja-otoka-2021-2027/4473 (16.1.2025.)

ŽIVOT NA OTOKU: SVAKODNEVNA PROBLEMATIKA

Od 1244 hrvatska otoka, otočića i hridi njih 49 stalno je naseljeno, međutim iseljavanje stanovništva s otoka na kopno i izražena starost stanovništva na otocima već dugi niz godina uzrokuju smanjenje broja stanovnika i stalnu depopulaciju otoka. Demografska problematika je glavna problematika hrvatskih otoka. Iseljavanje otoka već je desetljećima stalni trend, a samo veći otoci sa gradskim naseljima složenijih funkcija čine iznimku.

„Općenito je znano da naseljenost naših otoka (kvarnerskih i dalmatinskih) slabi u vremenu kad ona drugdje raste.“[12]

Svjetska populacija u stalnom je rastu što dokazuje činjenica da je broj stanovništva u posljednjih sto pedeset godina u svijetu porastao za pet puta, a u Europi za dva puta. I u Hrvatskoj se u tom periodu broj stanovnika gotovo udvostručio, međutim iznimku čini stanovništvo hrvatskih otoka čiji se broj smanjio za desetinu.

Autor Mladen Ante Friganović odradio je niz istraživanja broja stanovništva hrvatskih otoka do 2000. godine. Tako je u sljedećoj tablici prikazan odnos broja stanovnika od 1850. do 1990. godine koji uspoređuje kretanje stanovništva u svijetu, Europi, Hrvatskoj i na hrvatskim otocima.

	1850	1900	1950	1990
SVIJET	100	141	216	445
EUROPA	100	140	188	239
HRVATSKA	100	145	179	219
HRVATSKI OTOCI	100	142	128	94

Iz više radova izračunao Mladen Ante Friganović

[12] Mladen Ante Friganović: „O demografskog problematici hrvatskih otoka na Jadranu“ 2000. godine

ŽIVOT NA OTOKU: SVAKODNEVNA PROBLEMATIKA

Osim toga, autor je uspoređivao i broj stanovništva hrvatskih otoka i primorja od 1880. do 1991. godine te je vidljiv jasan porast broja stanovništva u svim područjima osim na otocima gdje broj stanovnika konstantno pada.

	1880	1910	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991
HRVATSKA	100	138	151	157	157	166	176	184	191
PRIMORJE (OTOCI, OBALA,ZALEĐE)	100	129	10	145	154	165	179	182	184
OTOCI	100	137	116	105	101	95	91	71	69

Iz više radova izračunao Mladen Ante Friganović

Međutim, ovakvi podatci uzimaju broj stanovnika svih otoka zanemarujući njihovu veličinu i udaljenost od kopna pa se autor u sljedećem istraživanju bavi odnosom veličine otoka i kretanja broja stanovništva. Za ovo istraživanje također koristi period od 1880. do 1991.,a za primjer uzima kretanje stanovnika na otocima zadarskog arhipelaga. Tablica pokazuje pad broja stanovnika i na velikim i na manjim otocima, no na manjim otocima vidljiv je pad broja stanovnika za više od 50%, dok je na većim otocima taj pad neprimjetan. Sela imaju izrazito nepovoljno kretanje stanovništva, dok gradovi, iako maleni, uspijevaju održati prirodni prirast.

OTOCI	1880	1910	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991
UKUPNO	100	135	146	158	150	130	121	80	89
VELIKI	100	148	168	188	176	165	150	85	97
MALI	100	115	114	110	108	89	75	44	47

Iz više radova izračunao Mladen Ante Friganović te iz popisa stanovništva

Problematika hrvatskih otoka vidljiva je u sastavu stanovništva u kojem prevladava starije stanovništvo. Sljedeća tablica prikazuje postotak različitih dobnih skupina na otocima u godinama 1953., 1991. i 2011. godini. Ova tablica pokazuje povećanje broja starijeg stanovništva. Uzrok ovakvog povećanja također uzrokuje povratak umirovljenog stanovništva na otoke, ali i produljenje životnog vijeka čovjeka.

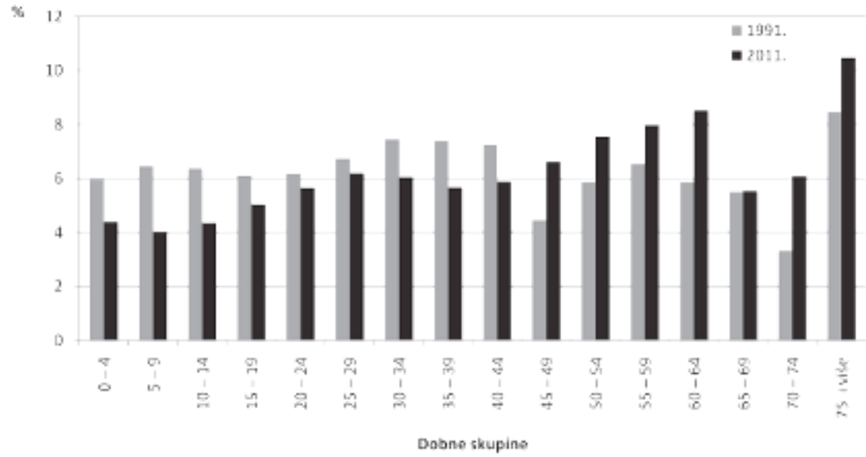
Tablica1. Sastav prema dobi stanovništva hrvatskih otoka po petogodišnjim dobnim skupinama* 1953., 1991. i 2011. i pokazatelj promjene broja stanovnika 1991. – 2011.**

Table 1. Age structure of the Croatian islands' population by five-year age groups*, 1953, 1991 and 2011, and the indicator of changes in the population number 1991–2011**

Dobne skupine	Godina				Indeks promjene udjela 2011./91.
	1953.	1991.	2011.		
	%	%	%	broj	
0 –4	9,61	5,96	4,38	5478	73,5
5 –9	8,15	6,46	4,02	5020	62,2
10 – 14	8,55	6,38	4,35	5438	68,2
15 – 19	8,98	6,10	5,04	6296	82,6
20 – 24	8,29	6,16	5,66	7079	91,9
25 – 29	6,75	6,75	6,19	7736	97,7
30 – 34	6,00	7,46	6,05	7555	81,1
35 – 39	4,28	7,41	5,67	7089	76,5
40 – 44	6,95	7,26	5,88	7343	81,0
45 – 49	6,21	4,46	6,62	8272	148,4
50 – 54	5,51	5,88	7,56	9453	128,6
55 – 59	4,99	6,53	7,96	9942	121,9
60 – 64	4,47	5,87	8,53	10.661	145,3
65 – 69***	11,26	5,51	5,53	6916	100,4
70 – 74		3,33	6,08	7598	182,6
75 – 79***		8,48	5,25	6561	***123,6
80 – 84			3,17	3956	
85 – 89			1,57	1958	
90 – 94			0,39	485	
95 i više			0,10	119	
Ukupno	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**124.955**	-

Slika 1. Dobni sastav stanovništva hrvatskih otoka po petogodišnjim dobnim skupinama 1991. i 2011.

Figure 1. Age structure of the Croatian islands' population by five-year age groups, 1991 and 2011

[13] ibid

ŽIVOT NA OTOKU: SVAKODNEVNA PROBLEMATIKA

Osim opisane problematike života na otoku, ne može se zaobići ni politička nebriga koja se pretače i u planerske omaške. Politički problemi ukazuju na nedostatak brige političkih tijela za razvoj i funkcioniranje hrvatskih otoka. Nedovoljna briga za napretkom i nedostatak analize završavaju planovima napretka koji nisu dovoljno prilagođeni prostoru kojem su namijenjeni. Prirodni problemi nastali su razvojem industrije u smjeru koji je otoke činio nepraktičnima, a njihove resurse nepotrebnima za razvoj. Gospodarski oslonac na turizam ostale industrije na otoku usporio je, a financijsko stanje otočana broji se u apartmanima i noćenjima turista.

Javni prijevoz na otocima onemogućio je međusobnu povezanost mjesta na otoku, smanjio je mogućnost zaposlenja u drugim mjestima na otoku, a razvoj javnog sadržaja koji je potreban za veći broj ljudi u ovakvim sredinama, pao je u drugi plan. Uz to, slaba povezanost također utječe na slab izbor u trgovinama zbog čega su otočani prisiljeni putovati u prve veće gradove za opskrbu.

Veliki problem stanovanja na utoku čini pristupačnost zdravstvene zaštite. Zbog nedostupnosti, potrebno je putovati na kopno, dok je hitna medicinska služba organizirana na samo 9 otoka.

	2011.	2021.	Međupopisna promjena	Indeks promjene 2021./2011.
Kvarnerski otoci	39.706	38.437	-1269	96,8
Sjevernodalmatinski otoci	24.615	23.441	-1174	95,2
Srednjodalmatinski otoci	42.401	41.170	-1231	97,1
Južnodalmatinski otoci	18.233	17.389	-844	95,4
Dalmatinski otoci	85.249	82.000	-3249	96,2
ukupno	124.955	120.437	-4518	96,4[14]

[14] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://idiprints.knjiznica.idi.hr/1150/1/2024%20Zlatar%20Gambero%C5%BEi%C4%87.pdf

ŽIVOT NA OTOKU: SVAKODNEVNA PROBLEMATIKA

„ …a ono što bi potaknulo razvoj za cijeli otok je jedna poliklinika koja će objediniti hitnu, zubnu, dječju i druge ambulante, kao i organiziraniji plovidbeni red trajekata (navečer kasnije, ujutro ranije)…“

-Ankica, 48

„Kalima nedostaje da bi bilo bolje mjesto: bolji javni prijevoz, edukacija mladih i starijih o raznim temama, veći izbor proizvoda po raznim cijenama, veći izbor stambenih objekata za kupnju ili najam za duži period, razvoj drugih područja osim turizma i ribolova, te bolja angažiranost oko poljoprivrede, umjetničkog razvoja zajednice i prilika za različite sportove (npr. bolje uređena biciklistička staza i veći broj sportskih i plesnih udruga).“

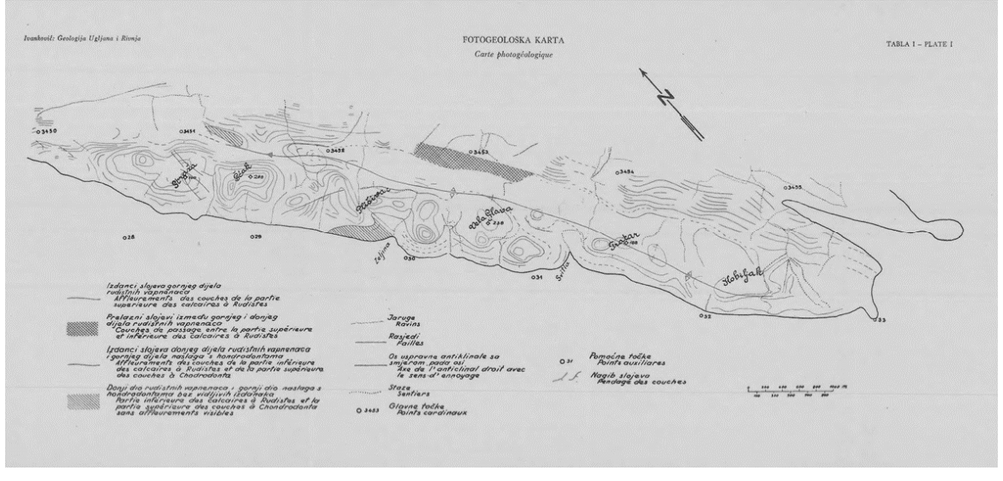
„Planiram živjeti na otoku kraći period u godini, npr. ljeti i vikendima ili za vrijeme nekih događaja. Tijekom godine ne, zbog posla i privatnog života. Ljeti mi je jako drag život na otoku i aktivnosti koje živnu pogotovo ljeti.“

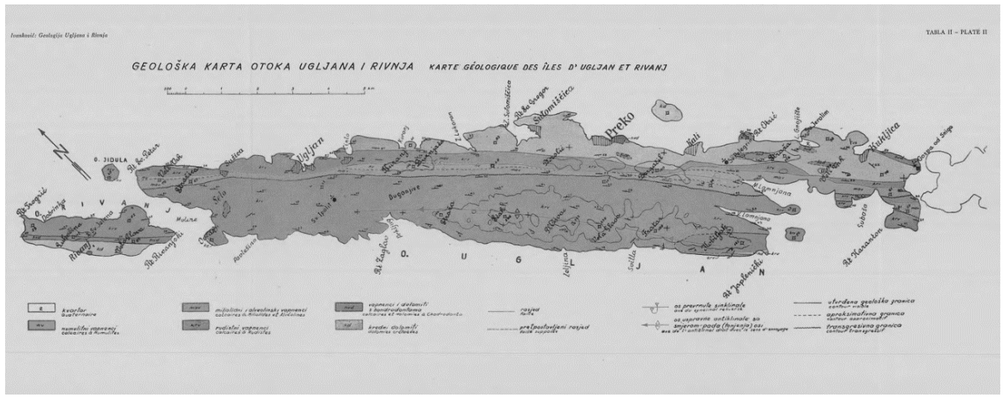
-Danijela, 24

„Nažalost ne planiram ostati živjeti na otoku. nemogućnost zaposlenja mi uvjetuje mjesto stanovanja, međutim voljela bih da nije tako.“

-Marija, 24

O OTOKU

OTOK UGLJAN (PRIRODNA OBILJEŽJA: KRAJOLIK, POLJOPRIVREDA, BILJNE VRSTE…)

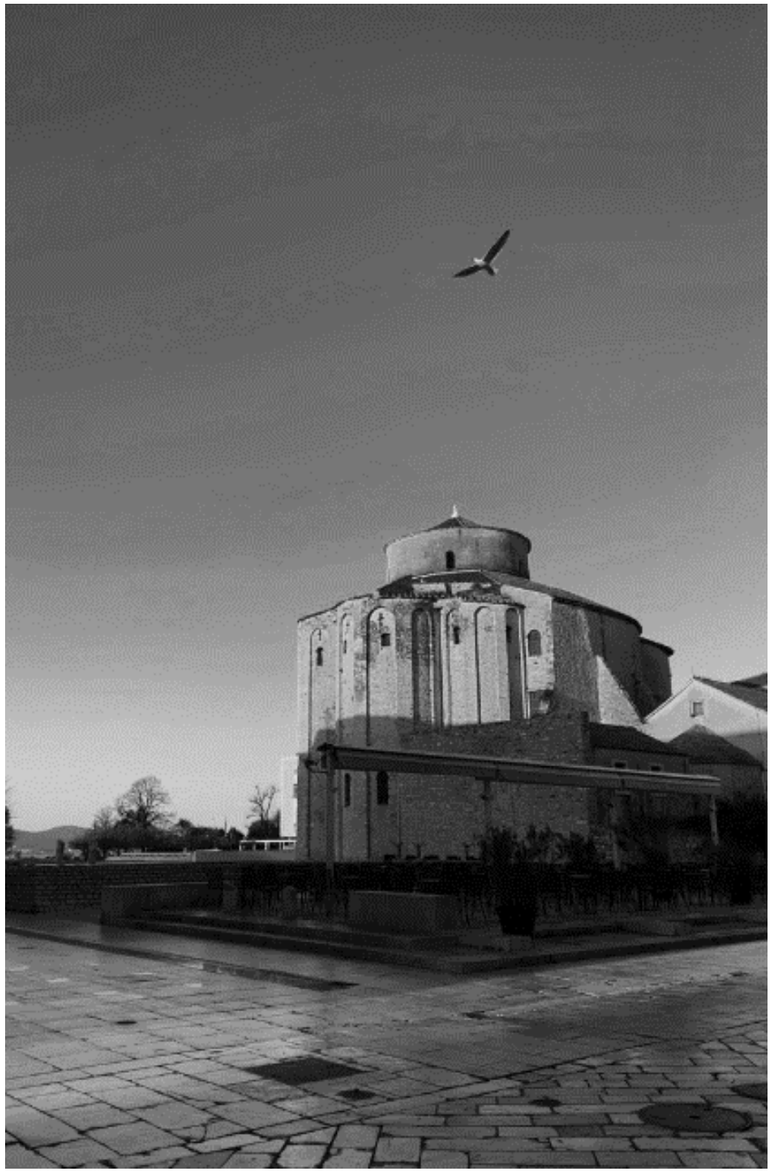
Zadarski arhipelag sastoji se od 298 otoka, otočića i hridi, od kojih je 17 otoka naseljeno. Tim brojem, ova skupina otoka ima najviše naseljenih otoka na hrvatskoj obali Jadrana, a čini 16% sveukupne otočke populacije.

Ovi otoci spadaju u dalmatinski tip obale kojeg karakterizira velika razvedenost obale i tipična orijentacija sjeverozapad-jugoistok koja otoke čini paralelnima sa kopnom. Klima na ovim otocima je umjereno topla kišna klima sa suhim ljetom, također poznata kao sredozemna klima, a u ovom području je nazivaju i klimom masline. Naseljeni dijelovi otoka uglavnom su smješteni na sjeveroistočnoj strani otoka, tj. orijentirani su prema kopnu.

Otok Ugljan pripada ugljansko-pašmanskoj otočnoj skupini u koju spadaju otoci Ugljan, Pašman, Sestrunj, Rivanj i Vrgada i pripadajući otočići. Uz tu skupinu nalazi se sjeverna usitnjena skupina kojoj pripadaju otoci Silba, Olib, Premuda, Ist, Škarda, Molat i Tun i pripadajući otočići, te dugootočna skupina s otocima Dugi otok, Iž, Rava, Zverinac, Lavdara, Katina i manji otočići. Otoci Pag i Vir smatraju se zasebnima, te su mostom povezani s kopnom. Osim ovih otoka, zadarski arhipelag čine i Nacionalni Park Kornati sa svojih 89 otoka, otočića i hridi te park Prirode Telašćica koja se nalazi na Dugom Otoku.

Ugljan je jedan od najbližih stalno naseljenih otoka gradu Zadru, njihova udaljenost iznosi oko 3 nautičke milje (5.5 km), a povezanost je omogućena trajektnim i brzo-brodskim linijama između gradske luke ili trajektne luke Gaženice do trajektne luke u Preku na otoku. Osim Zadrom, Ugljan je povezan i sa susjednim otokom Pašmanom preko mosta Mali Ždrelac. Uz Pašman na jugoistoku, najbliži otoci su mu Silba i Ivanj na jugozapadu.

Dužinom od 22 km od Kukljice do Ugljana i površinom od 50,2 m2, Ugljan naseljava 5.666 stanovnika prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine.

BLIZINA ZADRA: UTJECAJ NA RAZVOJ OTOKA

Otok Ugljan je u zadarskom arhipelagu jedan od najbližih otoka Zadru te, brodskom i trajektom linijom, najpovezaniji. Sa svega 20-ak linija dnevno, otočani brodom mogu putovati u centar Zadra ili trajektom u industrijsku luku Gaženica.

Blizina Zadra omogućila je Ugljanu značajan razvoj u usporedbi sa otocima koji su udaljeniji od kopna. Zbog blizine grada stanovnicima je lakše nadoknaditi sve nedostatke otoka. Također, u gradu se nalaze sve važne državne i zdravstvene ustanove tako da su otočani strogo vezani za grad. Zahvaljujući blizini i dobroj povezanosti, stanovnici Ugljana lako mogu obaviti sve obveze u Zadru, dok je stanovnicima udaljenijih otoka to problem.

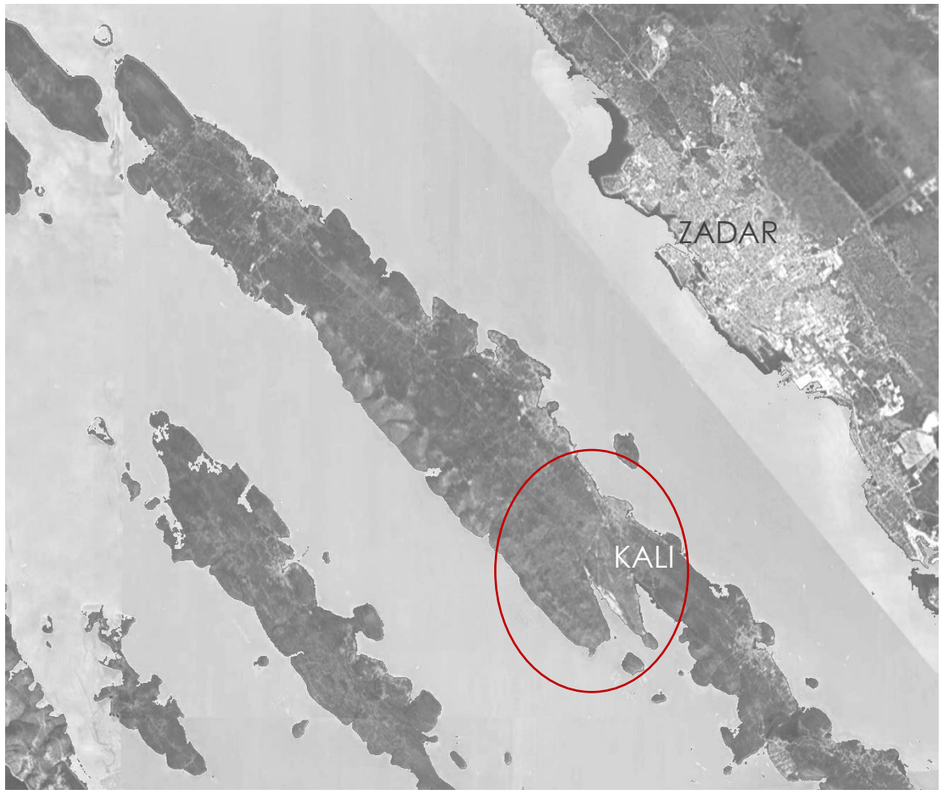
Osim toga, blizina Zadra omogućila je Ugljanu značajan razvoj turizma zbog pristupačnosti koju blizina omogućava. Time je osiguran i razvoj gospodarstva te posao mnogim otočanima.

Osim pozitivnih strana blizine Zadra, njegova blizina također je i negativno utjecala na stanovništvo na otoku.

S obzirom na poslovne mogućnosti u Zadru, veliki broj otočana koji se zaposlio na kopnu je, zbog problema putovanja, preselio u Zadar. Također, zbog blizine Zadra u kojem se nalazi sve potrebno stanovništvu, mnoge trgovine i različiti javni sadržaji koji su nekada postojali na otoku zatvorili su se. U samom mjestu Kali nekada je bilo kino, nekoliko trgovina odjećom, papirnica, itd.

Mnogi otočani smatraju kako je prije izgradnje industrijske luke Gaženice, koja je sada luka za pristajanje trajekta, veza između grada i otoka bila puno bolja. Prije izgradnje luke, trajekti su pristajali u centar grada te omogućili izravnu vezu otočana sa pijacom, zdravstvenim i socijalnim ustanovama u gradu. Osim negativnog utjecaja na otočane, ta promjena također je utjecala i na Zadar čiji je centar grada danas zimi skoro pa prazan.

GRADITELJSKA OBILJEŽJA I GENEZA MJESTA KALI

Kali je mjesto na otoku Ugljanu. Prema upravno-teritorijalnom ustroju Hrvatske, Kali pripadaju Zadarskoj županiji te čine samostalnu općinu- Općinu Kali. Krajolik i prostorna organizacija ovog mjesta oblikovani su morskim kontaktom s obje strane otoka te umjereno toplom vlažnom klimom sa suhim i vrućim ljetima (tzv. Sredozemna klima masline) kao i južnoeuropskim, tj. eumediteranskim živim svijetom, složenog krškog kompleksa. Radi toga, vidljiva je izrazita isprepletenost različitih sastavnica prirode i kulturne baštine. Terasaste padine, kameni muli, lokalni materijali, razvedena obalna crta samo su neke od izvornih elemenata mjesta Kali.

Kali je sa dvije strane omeđeno zadarskim i srednjim kanalom te je ta okolnost usmjerila Kaljane da izvor prihoda, komunikacije i motiva za umjetnost orijentiraju prema moru.

Zbog blizine s kopnom, mjesto pa i cijeli otok, čine funkcionalnu cjelinu sa Zadrom. Ugljan i ostali otoci srednjeg Jadrana, sa Zadrom čine dio društveno-gospodarskog sustava koji se naziva urboarhipelag (gradootočje). Zadra je u svojim otocima ustanovio svojevrsnu ekstenziju s radnim i rekreacijskim funkcijama. Zadar ispunjava različite potrebe otoka od gospodarstva, uprave, zdravstva, obrazovanja, kulture do opskrbe. [15]

15

file:///C:/Users/laura/Downloads/679_dorijan_marin_prvostupnicki_rad_2024_razvoj_i_kretanje_broja_stanovnika_na_otoku_ugljanu%20(2).pdf

GRADITELJSKA OBILJEŽJA I GENEZA MJESTA KALI :

POVIJEST MJESTA KALI

Kali, naselje smješteno na istočnoj obali otoka Ugljana koja je orijentirana prema Zadru, prvi se put spominje u povijesnim dokumentima iz 1299. godine pod imenom Kale. Stariji stanovnici i danas koriste ovaj naziv koji odražava dijalektalnu baštinu naselja. Prema arheološkim ostatcima ovo mjesto bilo je naseljeno već u antičko doba, moguće čak i ranije, prema nalazima na obližnjem brdu Orjaku gdje su pronađeni ostatci prapovijesne gradine koja je tijekom željeznog doba bila trajno nastanjena. Tek 1527. godine Kali stječe status samostalnog naselja, čime započinje razdoblje u kojem se njegov identitet sve više osnažuje.

Za razliku od drugih naselja na otoku, koje su uglavnom utemeljili Romani, Kali su osnovali Hrvati u ranom srednjem vijeku. Ova činjenica daje posebnu povijesnu vrijednost naselju, koje je od svog osnutka zadržalo hrvatski karakter i kulturnu tradiciju. Najstarija sakralna građevina u Kalima, romanička crkva sv. Pelegrina, datira iz 14. stoljeća. Osim nje, župa je osnovana u 16. stoljeću, a 1698. godine izgrađena je i župna crkva sv. Lovre Mučenika, koja se smatra jednim od najznačajnijih spomenika sakralne arhitekture na Ugljanu. Danas u mjestu djeluje i samostan Sestara Kćeri Milosrđa, što dodatno obogaćuje duhovni i kulturni život Kali. Jedna od posebnosti Kali jest dugotrajno očuvanje glagoljaške tradicije. U Kalima se sve do 19. stoljeća vodila praksa zapisivanja župnih knjiga na glagoljici, a 1873. godine u Kalima je zabilježen posljednji datirani glagoljski zapis u Hrvatskoj, što predstavlja značajan trenutak u povijesti hrvatske pismenosti i kulture.

Kali su izgrađene na malom poluotoku otoka Ugljana, između dviju prirodnih uvala – Batalaže i Mula. Zbog ograničene obradive površine i skromne poljoprivredne proizvodnje, naselje je stoljećima imalo malen broj stanovnika. Prema popisima stanovništva od 1527. godine do sredine 19. stoljeća, Kali su bile najmanje naselje na otoku. Međutim, sredinom 19. stoljeća dolazi do značajnog društveno-gospodarskog procvata, zahvaljujući razvoju ribarstva, koje postaje glavna gospodarska djelatnost u mjestu. Ribarska tradicija omogućila je demografski rast, pa su Kali sredinom 20. stoljeća postale najveće naselje na otoku Ugljanu te jedno od najnaseljenijih mjesta na zadarskim otocima, uz bok Pagu. Kali su tako kroz stoljeća razvile svoj specifični identitet, ponajprije vezan uz ribarstvo, hrvatsku kulturnu baštinu i sakralne spomenike, a to naselje danas predstavlja ne samo povijesnu i kulturnu vrijednost nego i jedno od središta otočkog života u zadarskom arhipelagu.[16]

[16] Znanstvena monografija: “KALI“ Josip Farčić

radna akcija u Rahorači (80-ih godina)

radna akcija na Batalaži (70-ih)

GRADITELJSKA OBILJEŽJA I GENEZA MJESTA KALI :

STARA JEZGRA (TRADICIONALNI ELEMENTI U GRADNJI, MATERIJALI, MJERILO…)

Na razvoj mjesta utjecali su elementi povezani sa lokacijom: dostupan građevinski materijal, klimatski uvjeti, stupanj organizacije, razvijenost gospodarstva, različiti etički i vjerski utjecaji. Najčešća građa je drvena, kamena i kombinirana.

Tipični oblik arhitekture je tzv. *Jadranska kuća*, kuća jednostavnog oblika, s karakterističnim ulaznim stubištem, tj. balaturom, krovom na dvije vode i pokrovom od kamenih ploča ili poluoblog crijepa. Tradicijsko graditeljstvo obilježava i pomoćne građevine te objekte sakralne namjene. U užem dijelu kaljske jezgre ulice su bile popločane kamenom, a do daljih dijelova naselja vodili su uglavnom putovi u obliku suhozida. Takva gradnja trajala je do početka 20. stoljeća.

Tradicijski način gradnje obuhvaća staru jezgru koja je nastala na brežuljku poluotoka sa crkvom sv. Lovre u središtu jezgre, kao i u manjim izdvojenim cjelinama. Stara jezgra pripada zbijenom tipu naselja s nepravilnim rasterom uskih ulica te nepravilno grupiranim stambenim jedinicama sa unutrašnjim i vanjskim dvorištima i prolazima.

Usporedbom kaljske jezgre sa susjednim naseljima Kukljicom i Prekom čije su jezgre uglavnom grupirane u manje zatvorene cjeline, vidljivo je kako kaljska jezgra čini zaokruženu kompaktnu cjelinu.

Gradnja 'u suho', tj. zidanje kamenom bez vezivnog materijala posebna je grana tradicijskog graditeljstva i baš takva gradnja prepoznatljiv je oblik vidljiv i danas na većim kartama mjesta. Takozvani suhozidi (mocire) prepoznatljivo su obilježje 'intrade' - poljoprivrednog dijela uglavnom prekrivenog stablima maslina.

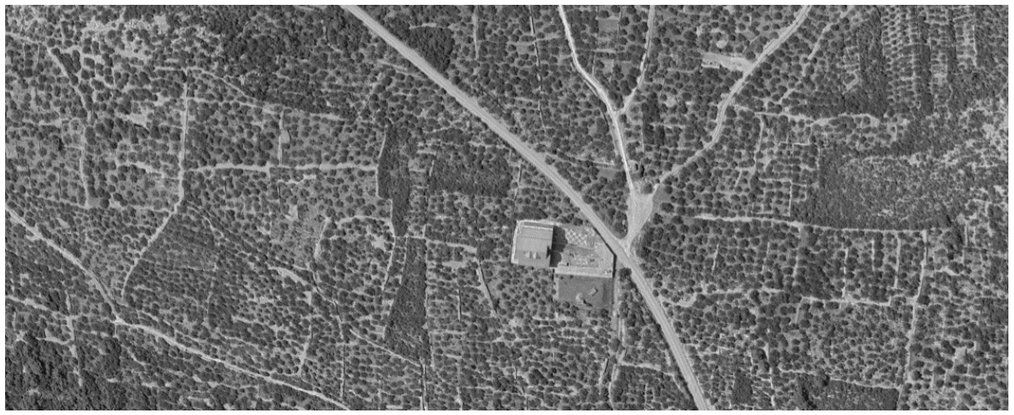

GRADITELJSKA OBILJEŽJA I GENEZA MJESTA KALI : RUBOVI MJESTA I OKOLICA (SUVREMENA GRADNJA)

Gradnja suhozida i kućica prestaje početkom 20. stoljeća kao i samo krčenje novih poljoprivrednih površina te poljoprivreda postaje samo dodatno zanimanje. Gradnjom otočne ceste i nove luke u Veloj Lamjani, krajolik suhozida se značajno devastirao i, na nekim mjestima, potpuno nestao, a 70-ih i 80-ih godina suhozidi su se rušili kako bi se proširili poljski putevi te su pritom srušene i brojne kućice, a materijali bivših suhozida korišteni su kao tucanik za nove puteve.

Napuštanje tradicijske gradnje prati stalne nadogradnje i preinake postojećih kamenih kuća, mahom u materijalima. Žbukanjem starih zidova, nadograđivanjem terasa i dvorova obilježena je prva polovica 20. stoljeća, dok se u drugoj polovici gradi prema uzoru na karakteristične kuće gradskog predgrađa. U tom se periodu naselje širi izvan gabarita stare jezgre te se razvija prometna infrastruktura. Gradnja izvan jezgre potaknula je depopulaciju i napuštanje malih pučkih kućica, a korištenjem kuća za turističke svrhe dodatno je narušilo njihovu izvornu vrijednost i kvalitetu. Sve to uzrokovalo je uništenje tradicijske graditeljske baštine.

PRIRODNI KONTEKST (PRIRODNI KRAJOLIK: POLJOPRIVREDA, BILJNE VRSTE, KLIMATSKA OBILJEŽJA, MORSKI POJAS)

Poljoprivreda je druga najvažnija gospodarska djelatnost, a najrazvijenije i najrasprostranjenije je maslinarstvo koje čini više od 50% poljoprivrednog zemljišta.

Područje je uglavnom krško, a veliki dio ranije korištenog poljoprivrednog tla danas je zapušteno i prekriveno makijom i prijelaznom grmolikom šumom. Sama šuma čini samo 8% sveukupnog zemljišta općine, dok poljoprivredne površine zauzimaju 82% sveukupnog zemljišta.

Korištenje zemljišta na području mjesta Kali vidljivo je od neolitika, uglavnom za potrebe maslinarstva, vinogradarstva i uzgoja stoke. Glavni način dobivanja novih poljoprivrednih površina bila je deforestacija. Tijekom prvog dijela 20. stoljeća dosegnut je maksimum u razvoju poljoprivrede, najveće površine zemljišta prekrivali su maslinici. Već krajem 20. stoljeća dolazi do deruralizacije i prelaska na sekundarne i tercijarne sektore djelatnosti, što znači da se poljoprivreda napušta, a širenje naselja i prirodna reforestacija jačaju.

Kultura maslinarstva danas je ostala najjača poljoprivredna grana kojom se na otoku bave i poduzetnici, a i stanovnici za vlastite potrebe. Karte Kali dokaz su kako je većina obrađene poljoprivredne površine prekrivena maslinicima, a granice među zemljištima definirane su suhozidima. Osim granica, suhozidi služe i za zadržavanje zemlje, s obzirom da se većina maslinarskog područja nalazi na jugozapadnom dijelu otoka koji je strmiji od naseljenog dijela. Maslinarske površine na otoku netipične su zbog strmine terena koja otežava branje maslina. Zbog toga u Kalima stanovništvo masline tradicionalno bere u pregaču, čime se uvelike usporava proces.

Biljni pokrivač otoka Ugljana, pa tako i Kali karakterizira tipično mediteransko bilje mediteranski hrast crnika, borovi, čempresi i visoka makija, a uz masline, dominantan je i uzgoj smokvi.

PRIRODNI KONTEKST (PRIRODNI KRAJOLIK: POLJOPRIVREDA, BILJNE VRSTE, KLIMATSKA OBILJEŽJA, MORSKI POJAS)

Kaljski akvatorij morski je dio općine, razlikuje se dio zadarskog kanala i srednjeg kanala. Obala orijentirana prema jugozapadu karakteristična je prema svojoj razvedenosti i dvije važne uvale, Vela i Mala Lamjana. U uvali Vela Lamjana nalazi se brodogradilište te je ta strana mjesta nenaseljena, a u uvali Mala Lamjana danas se razvija rezidencijalni dio mjesta. Obala prema Zadru nerazvedena je te okomita na smjer puhanja bure. Stara jezgra mjesta orijentirana je s te strane otoka kao i uređene plaže.

Sa sjeverozapadne strane obale valovi su i do tri metra veći nego na jugozapadnoj strani, što uvelike utječe na oblikovanje obale. Razlika između plime i oseke u ovom je području oko 50 centimetara, a granica infralitoralne zone, tj. prozirnost mora, u kaljskom akvatoriju, seže do 40 metara.

DRUŠTVENI KONTEKST: JEZIK (DIJALEKT), BAŠTINA (PJESME, FOLKLOR…)

O IMENU KALI

Ime Kali nastalo je od imenice slavenskog podrijetla "kal" koja u prijevodu znači blato. Nominativ imena Kali prilagođen je tipičnom kaljskom dijalektu te zbog toga ima nekoliko mogućih oblika (Kalî, Kale ili Kâli). Nekoliko je teorija o nastanku imena Kali, a tu su njihova objašnjenja:

Ova teorija završava zaključkom kako je ime slavenskog podrijetla. Petar Skok: „*dva čisto slavenska naselja nalaze se južno od prve grupe. Ova nose naša imena Kale (plural od Kal 'blato' s dugim silaznim naglaskom na a) i Kukljica. Nastala su zacijelo u isto vrijeme kada je i prva grupa naselja postala hrvatska.*"

Sljedeća pretpostavka govori kako je imenica algolotskog podrijetla čiji zagovornik je A. Rube Filipi: „*ime toga naselja javlja se g. 1345. i 1350. u obliku Cale. Tako ga narod izgovara. Taj naziv ne može potjecati od plurala naše riječi kal, blato (…), jednostavno zato, jer se u Kalima rijetko vidi blato. Radije bi mu potražili izvor u keltskoj riječi cale - 'luka', jer je upravo između Kali i otočića Ošljaka odlično sidrište za veće brodove*" (Filipi, 1959.)

Milić se slaže sa slavenskom etimologijom, međutim smatra kako imenica 'kal' nije korištena u svome primarnome značenju: „u čakavskom narječju kal , -a označava blato, ali i prirodnu dubinu s vodom stajaćicom – koja se puni atmosferskim padalinama. To su obično veće ili manje vrtače koje na dnu imaju nepropusni sloj gline koji zadržava vodu. Te se kali mogu napraviti i umjetno." Njegov argument za to mišljenje je: „*Kali su jedino selo na otoku Ugljanu koje nema bunara; kako sam čuo, svi pokušaji kopanja bunara bili su bezuspješni, vodu nisu našli. Na tom području nema niti jednog izvora, pa nam ostaju kao izvori vode za piće samo kali.*"

Osim tih teorija, neki smatraju kako se Kali može interpretirati i kao imenica romanskog podrijetla lat. Callus što znači ulica.

DRUŠTVENI KONTEKST: JEZIK (DIJALEKT), BAŠTINA (PJESME, FOLKLOR…)

DIJALEKT

Ugljanski govor spada pod čakavsko narječje, tj. *rubni poddijalekt srednjočakavskog dijalekta čakavskog narječja*[17]. Taj dijalekt nalazimo na otocima od Krka, Ugljana do Dugog Otoka, a karakterizira ga duljenje samoglasnika, karakteristični dvoglasi ili zatvoreni samoglasnici.

Na samom otoku Ugljanu ima sedam otočnih mjesta, te slušanjem njihovog govora vidljivo je kako svako mjesto ima svoje specifičnosti bez obzira na minimalne geografske udaljenosti. Te vidljivosti odražavaju se najviše u fonologiji i paradigmatskom naglasku. Većina leksika svima im je jednaka, ali razlike su uočljive najviše u imenicama.

U kaljskom govoru vidljive su tipične značajke čakavskog govora koje se očituju u jakoj vokalnosti, u ikavsko-ekavskom refleksu jata, te u očekivanim refleksima nosnih samoglasnika. Kaljski govor razlikuje se po mnogim posebnostima, minijaturama ili mikrostrukturama kao što su brojalice, rugalice, zaklinjanja, blagoslovi i druge.

„*Riba pliva tripu: prviput u moru, drugiput u ulju, a tretiput u vinu.*“

Dokaz tomu je i internetska stranica kalipedija[18] koja služi kao svojevrsni rječnik kaljskog jezika. Na stranici se nalazi 3500 kaljskih riječi sa zvučnim zapisom. Osim rječnika, na stranici je moguće pronaći tradicionalna pjevanja koja su i danas dio kulturnih zbivanja u mjestu.

Primjeri riječi pronađenih u rječniku i njihovo značenje:

britaš *novčanik* / ***brukva*** *čavao* / ***ćuaro nebo*** *vedro nebo* / ***črišnja*** *trešnja* / ***fuala*** *hvala* / ***išporkati*** *uprljati* / ***kapeluada*** *ćuška* / ***poguobavljen*** *zgrbljen*

deklinacija imena Kali na tradicionalni način

N	KUALE / KALI
G	KALI
D	KALIMI / KALI
A	KUALE /KALI
V	KUALE
L	KALI /KALIMI (N)
I	KALIMI / KALI

[17] Znanstvena monografija: “KALI“ Josip Farčić

[18] https://www.kalipedija.net/

„Starica iz Kali“, Joso Špralja

DRUŠTVENI KONTEKST: JEZIK(DIJALEKT), BAŠTINA (PJESME, FOLKLOR…)[19]

GLAGOLJAŠKO PJEVANJE U KALIMA

Glagoljaštvo u Kalima ima važnu ulogu u kreiranju povijesti. Ono je u Kalima ostavilo trag u pismenoj kulturi, sačuvanoj rukopisnoj, tiskanoj i klesanoj glagoljici, ali i u nematerijalnoj kulturi u obliku glagoljaškog pjevanja. Glagoljaško pjevanje nije bilo nametnuto već je ono samo dolazilo iz puka te se oblikovalo unutar zajednice. Prenosilo se s koljena na koljeno čime se omogućila sloboda izražaja. Time je narod postao nositeljem i aktivnim sudionikom u očuvanju domaćih napjeva i pjevanja mise na tradicionalni način i na tradicionalnom jeziku. Domaći svećenici glagoljaši, koji su rodom iz Kali, kroz prošlost su prenosili staroslavenski jezik i staru glagoljašku glazbenu baštinu benediktinskih samostana koji se nalaze na Ugljanu, u Preku i na Pašmanu.

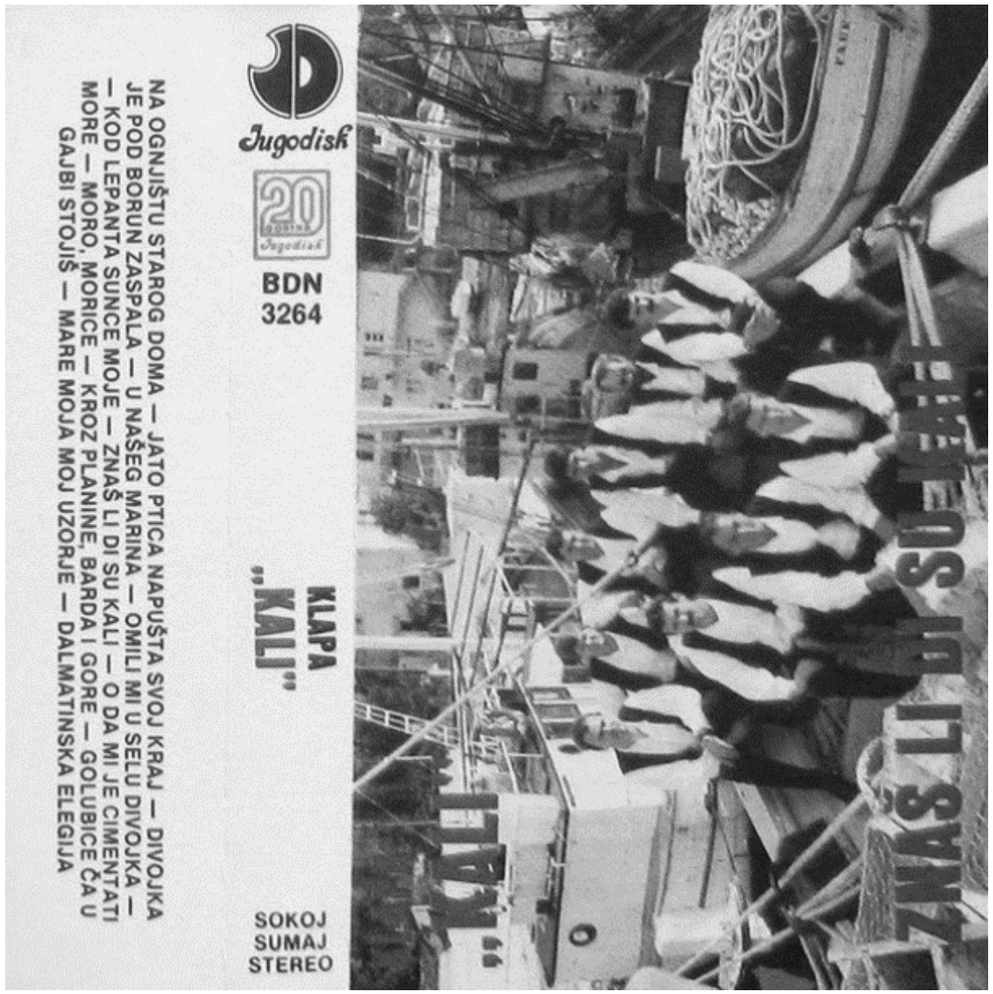
Zahvaljujući njegovoj ukorijenjenosti u povijest, danas su sačuvane zvučne snimke vezane za bogoslužje Katoličke crkve u crkvi sv. Lovre u Kalima. Taj dokument kao i posve sačuvani stari napjev za misu izrazito su vrijedni dokumenti za proučavanje i rekonstrukciju starijeg glagoljaškog pjevanja.

DRUŠTVENI KONTEKST: JEZIK (DIJALEKT), BAŠTINA (PJESME, FOLKLOR…)

KUALJSKE POSESTRINE I POBRATINI

Folklorna tradicija u Kalima danas je sačuvana zahvaljujuću kulturno-umjetničkom društvu: „kualjske posestrine i pobratini“. Zahvaljujući njima rekonstruirana je tradicionalna Kualjska narodna nošnja. Naime, originalna nošnja iz 18. i 19. stoljeća nije bila sačuvana, pa su sudionici KUD-a morali odraditi istraživanje kako bi otkrili kako je ona izgledala. Po uzoru na susjedna mjesta i pomoću oskudne muzejske građe kao i ilustrativnog materijala koji je bio sačuvan morali su rekonstruirati nošnju. Poznati element kualjske narodne nošnje je zeleni „fuštun“, tj. vanjski dio suknje. Zahvaljujući njihovome trudu, izgled nošnje je danas poznat, no njena vrijednost se i dalje ne poštuje dovoljno te ona nije izložena. Tome je sigurno pridonio i problem nedostatka izložbenog prostora i prostora za organizaciju KUD-a.

[19] Ibid.

DRUŠTVENI KONTEKST: JEZIK(DIJALEKT), BAŠTINA (PJESME, FOLKLOR…)

TRADICIONALNA GLAZBA / KLAPA KALI[20]

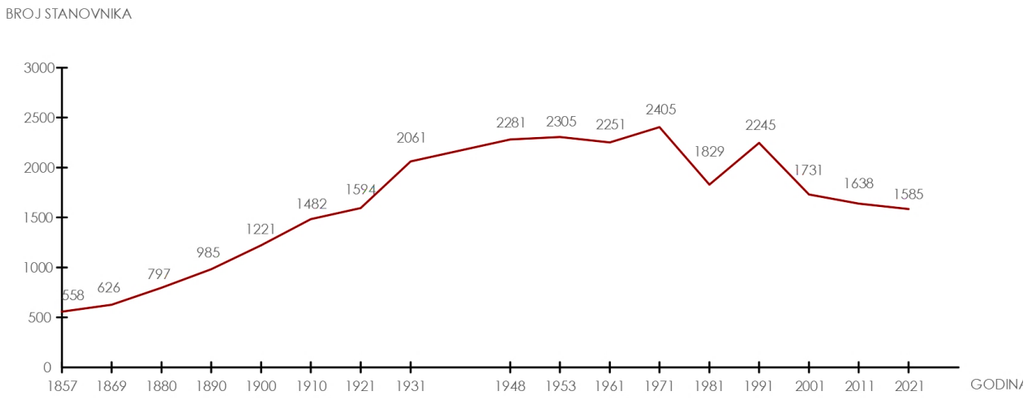
Kao tipično dalmatinsko mjesto, Kali ima svoju klapu- Klapu Kali. Ova klapa formirana je 1982. godine te je u svojim početcima osvajala različite nagrade na festivalima dalmatinskih klapa. Također klapa je snimala svoje pjesme u kojima opisuje voljeno mjesto, a ima i album pod nazivom „Znaš li di su Kali".

Album je nazvan po njihovoj najpoznatijoj istoimenoj pjesmi koja je i danas važan dio kaljskog identiteta. Sastojali su se uglavnom od muškaraca, a danas klapa ima preko 40 godina i većina članova je izmijenjena. Također imaju i svoju web stranicu na kojoj je moguće poslušati sve pjesme iz albuma.

„…Mrižom ribu lovit' i na 'idra plovit' u tebi sam Kali naučio."

-klapa Kali: „Brodica mi morem plovi „

[20] https://www.klapakali.com/

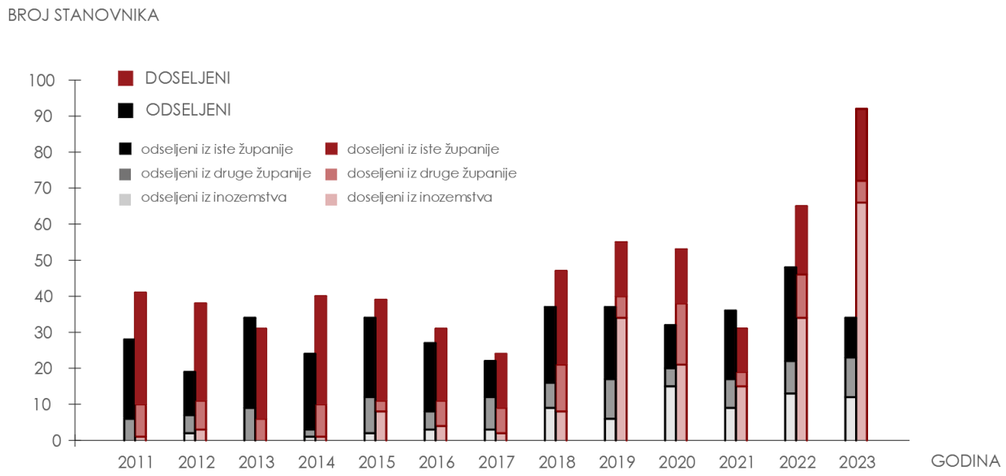
DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA:

Na otoku Ugljanu nalazi se sedam mjesta, a prema broju stanovnika, Kali je najveće sa 174 stanovnika na km^2 i 27% cjelokupnog stanovništva otoka Ugljana. Osim toga, Kali su demografski najmlađe i ekonomski najaktivnije naselje na otoku. Uzrok tomu je to što je u Kalima depopulacija započela tek 1971. prema popisu stanovništva, dok se na drugim mjestima depopulacija dogodila poslije Drugog svjetskog rata. Za razliku od drugih mjesta na otoku, u Kalima je glavna gospodarska grana uvijek bilo ribarstvo, dok je u drugim mjestima glavna grana bio turizam i to je uvjet koji je zadržao stanovništvo u mjestu duže.[21]

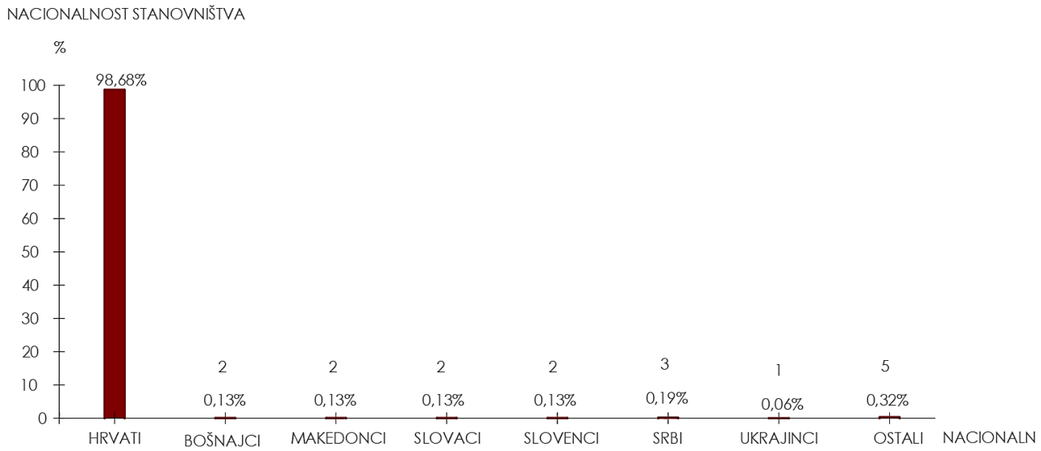
Problemi negativnih demografskih trendova karakteristika su većina otočkih mjesta. Iako su ti trendovi razmjerno niži u Kali nego na većini hrvatskih otoka, zamjetni su. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine u Kalima ima **1.585** stanovnika što je manje nego 2011. godine kada je bilo 1.638 stanovnika. Prema priloženom dijagramu vidljivo je kako je smanjenje broja stanovnika primjetno od 1971. otkad je također primjetno i prevladavanje starijeg stanovništva.[22]

Hrvatski zavod za statistiku

[21] Znanstvena monografija: "KALI" Josip Farčić (161. str)
[22] *Hrvatski zavod za statistiku* https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/obrazovanje/

Hrvatski zavod za statistiku

Hrvatski zavod za statistiku

STOPE NASELJENOSTI I RASELJAVANJA

Kretanje broja stanovnika kroz naseljavanje i raseljavanje od 2011. do 2013. u Kali prikazano je dijagramom. U dijagramu je opisan broj stanovnika koji se doseljava u Kali te je taj dio dijagrama prikazan crvenom bojom. Također različito su označeni dijelovi dijagrama koji prikazuju doseljavanje stanovnika iz iste županije, druge županije ili iz inozemstva. Crnom bojom prikazan je dio dijagrama koji prikazuje broj odseljenih iz Kali.

U 2022. i 2023. godini primjetan je značajni porast doseljenika, dok je broj odseljenih kroz sve godine u prosjeku isti ili u minimalnom porastu.

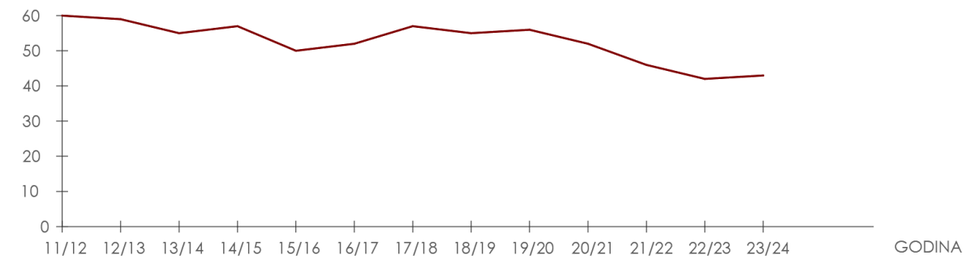
Od 2011. do 2019. godine migracije se većim dijelom odvijaju unutar iste županije, a nakon 2018. vidljiv je porast broja migracija iz drugih županija kao i iz inozemstva. Primjetan je i porast doseljenja stanovnika iz inozemstva u 2022. i 2023. godini.

Međutim, prema dijagramu koji prikazuje postotak nacionalnosti stanovništva, primjetno je kako je broj stanovnika koji nisu Hrvati zanemarivo mali. Prema podatcima popisa stanovništva iz 2021. u Kalima ima sveukupno 17 stanovnika koji nisu hrvatske nacionalnosti.

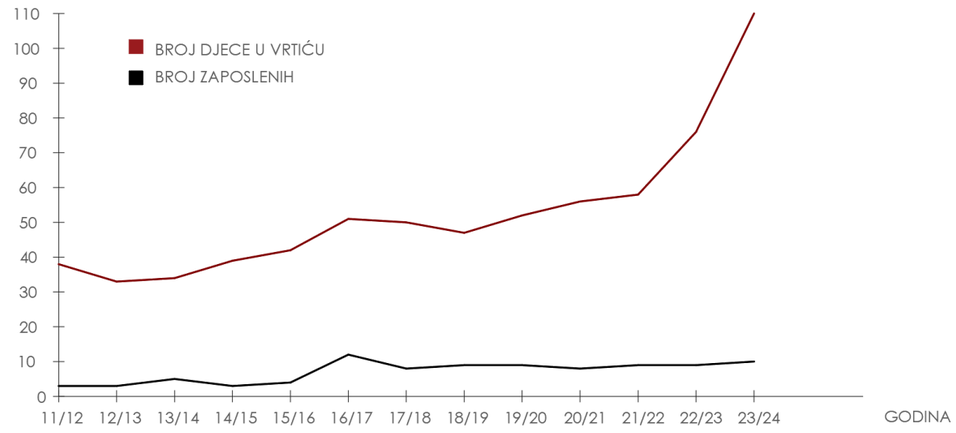
Zanimljiva je činjenica kako je prema popisu iz 2001. godine čak 81,2 % stanovništva od rođenja živjelo u Kalima. [23]

[23] Znanstvena monografija: "KALI" Josip Farčić

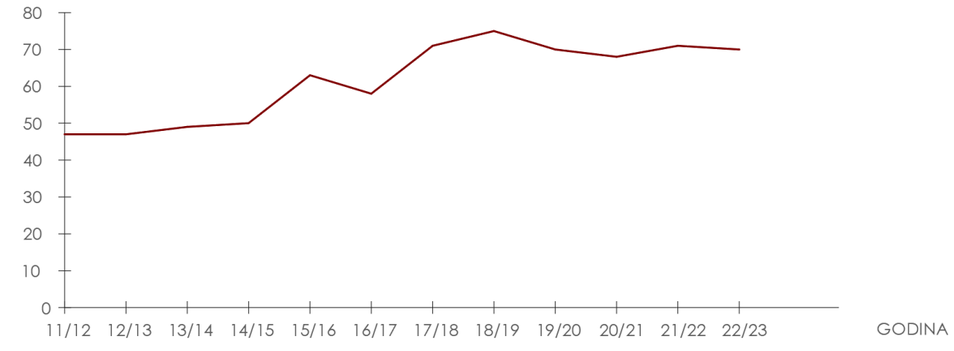
BROJ UČENIKA OSNOVNE ŠKOLE

BROJ SUDIONIKA

BROJ STUDENATA

OBRAZOVANJE:

DJECA I MLADI

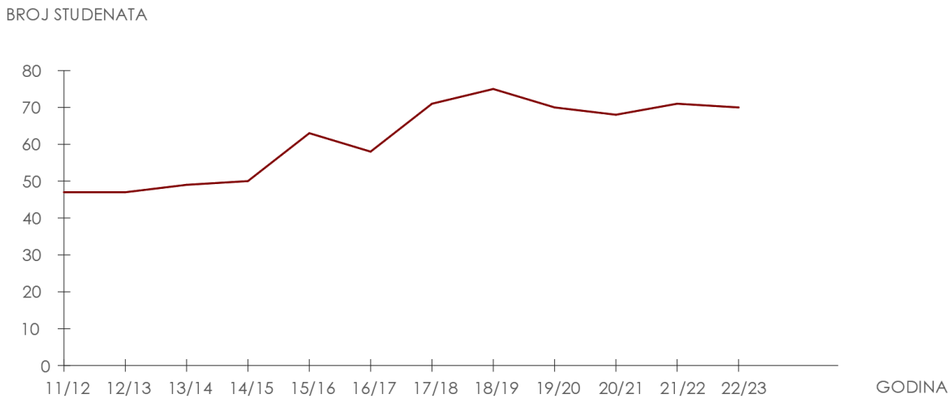
U mjestu se nalazi jedan vrtić uz kojeg se nalaze i jaslice te jedna područna osnovna škola koju pohađaju učenici od prvog do četvrtog razreda. Škola se sastoji od četiri odvojena razreda te su u njoj zaposlene četiri učiteljice. Ustanova je prilagođena za rad samo u jutarnjoj smjeni. Nakon četvrtog razreda učenici osnovne škole putuju u Preko gdje se nalazi osnovna škola prilagođena učenicima od prvog do osmog razreda. Putovanje je organizirano školskim autobusima.

Dijagram u prilogu prikazuje broj djece koja pohađaju vrtić u Kalima paralelno sa brojem zaposlenika u vrtiću. Prema dijagramu je vidljiv postepeni rast broja djece, a od 2013./2014. godine vidljiv je i porast broja zaposlenika. Takav porast potaknut je otvaranjem jaslica u sklopu vrtića. Od 2021./22. godine broj djece koja pohađaju vrtić eksponencijalno raste. Uzrok tome je nedostatak vrtića i jaslica u susjednim mjestima zbog čega se djeca upisuju u Kalima.

2011./12. godine vrtić je radio sa samo 3 zaposlenika dok je broj djece koja pohađaju vrtić bilo 38. Taj broj se nije značajno mijenjao do 2016./17. kada je, na 10 zaposlenika, vrtić pohađalo 51 dijete. 2023. sa eksponencijalnim porastom 2022./23. i 2023./24. vrtić danas pohađa 110 djece.[24]

Usporedbom dijagrama vrtićke djece sa dijagramom koji prikazuje broj učenika osnovne škole vidljivo je kako se pozitivan trend rasta broja vrtićke djece ne poklapa sa padajućim brojem učenika osnovne škole. Za razliku od vrtića, broj djece u osnovnoj školi svake godine se smanjuje. U usporedbi sa školskom godinom 2011./12. kada je u školu išlo 60 učenika, 2023./24. školu pohađa samo 43 učenika. Pad broja učenika nije velik, ali je konstantan.

[24] https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/obrazovanje/

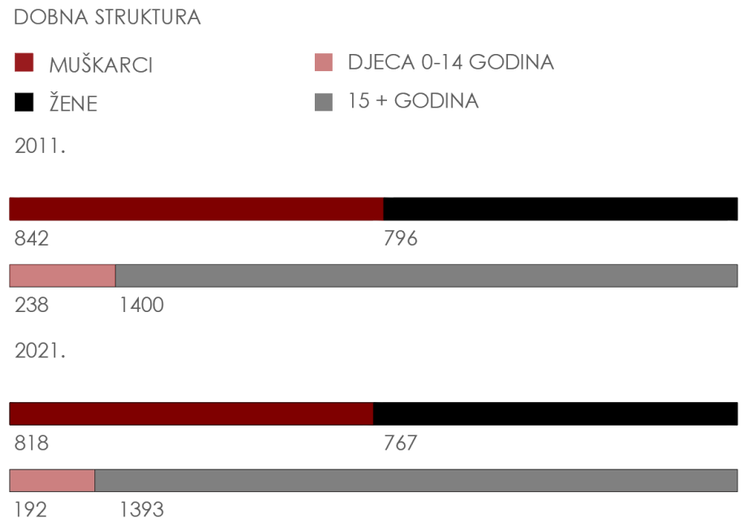

OBRAZOVANJE:

STUDENTI:

Sljedeći dijagram prikazuje broj redovnih studenata u Kalima kroz godine. Podatci započinju od 2011./12. akademske godine kad je u Kalima bilo 47 studenata. Linija na dijagramu jasno prikazuje postepen rast broja studenata te je 2022./23. broj studenata dosegao broj 70. Najviše studenata bilo je akademske godine 2018./19. kad je taj broj porastao do 74. Uzevši u obzir broj učenika koji svake godine završi srednju školu, broj studenata je relativno mali.

Prema podatcima iz državnog zavoda za statistiku, od svih 1585 stanovnika mjesta, njih 553 ima završeno samo osnovnoškolsko obrazovanje, ili manje. Ta činjenica potvrđuje kako u mjestu ima puno starijeg stanovništva. Srednju školu završio je 701 stanovnik, dok je visoko obrazovanje završilo 146 osoba.[25]

DOB

Prema podatcima iz državnog zavoda za statistiku pronađeni su podatci o broju muškaraca i žena. Iako je u Hrvatskoj u prosjeku veći broj žena, u Općini Kali situacija je suprotna, u posljednja dva popisa stanovništva broj muškaraca čini 51,5 % stanovništva.

U Kalima je tek 2001. godine bilo više starog stanovništva nego mladog u ukupnom broju stanovnika, a danas većinu stanovništva čini regresivan tip s medijalnom starosti od 45 godina. [26]

[25] Ibid.

[26] Znanstvena monografija: "KALI" Josip Farčić

DJELATNOSTI

Gospodarske djelatnosti koje prevladavaju u Kalima su ribarstvo, turizam, poljodjelstvo i brodogradnja. Ribarstvo je najznačajnija grana s kojom se povezuje i marikultura. Značaj hrvatskog ribarstva vidljiv je u Hrvatskoj ako se usporedi da se u cijeloj Hrvatskoj 2014. godine ulovilo 80 tisuća tona ribe, od čega su 27 tisuća tona ribe ulovili kaljani sa šezdesetak posada i brodova.

Sljedeća značajna grana je turizam kao jedna od najvažnijih gospodarskih grana u Hrvatskoj. U Kalima su razvijeni oblici seoskog turizma, a potiče se i ribarski turizam. Ribarstvo i poljodjelstvo sve više vežu svoju potrošnju upravo na turizam. Mjesto Kali raspolaže sa 796 ha poljoprivredne površine, od čega je 439 ha obradivih površina. Najviše se stanovništvo bavi maslinarstvom te sadnjom krumpira. Mjesto ima lokalnu uljaricu za proizvodnju maslinovog ulja, a ulje koje se proizvodi je ekološko te na tržištu veoma cijenjeno.

Cilj kaljskih poduzetnika je povezati ove tri gospodarske grane kako bi jedna drugu nadograđivale.

Brodogradnja je vidljiva u remontnom brodogradilištu u Veloj Lamjani koja se nalazi na jugozapadnoj obali otoka. Brodogradilište se bavi popravkom i remontom postojeće ribarske flote te turističke flote koja gravira području zadarskog arhipelaga.

Vrijednost i struktura kaljskog gospodarstva 2014. godine:

Grana gospodarstva	Prihod u milionima kn	Udio (%)
Ribarstvo	262,0	75%
Turizam	10,5	3%
Poljodjelstvo	25,7	7%
Trgovina, usluge i doznake	42,0	12%
brodogradnja	8,0	2%[27]
UKUPNO	348,2	100%

[27] iz znanstvene monografije „Kali“

DJELATNOSTI

Do današnjeg dana, ribarstvo je ostalo najvažnija gospodarska djelatnost, ali i dio modernog kaljskog identiteta. Uz ribarstvo su povezani mnogi kaljski običaji, način prehrane, aktivnosti vezane uz prirodne ritmove, izmjenu mjesečevih mijena, briga o ekosustavu, posebno morskim ekosustavima

„ Ako ribari odustanu od svojih brodova i stoljetnog ribarskog posla, što će raditi njihovi nasljednici?“

-iz knjige „Kali“, Ante Kolega

„Skoro svi moji predci bavili su se ribarstvom. Moja dva pradjeda, djed, otac, stric, teta…

„Oko 5, 6 se krenulo na more, kapetan traži ribu po svojim "poštama" uz pomoć sonara i sondera. Kada nađe ribu, usidri, upali rasvjetu (jer se mala plava riba skuplja na svjetlo) i gleda na sonderu i sonaru počinje li se riba skupljati. (ako se riba dobro skuplja posada ide na spavanje.

Riba se dobro skupila i prije sunca kapetan počinje polagano gasiti svoju rasvjetu dok ne ostanu svijetliti samo svjetla sa "kaića". Dvoje ljudi u kaiću vesla, da se odvoje zajedno s ribom koja je pod njima, od broda. Kada je kaić dovoljno udaljen od broda diže se sidro iz mora. Kada kapetan vikne "mola!!", panga, za koju je vezan jedan kraj mreže, odveže se s krme i brod napravi krug oko kaića i dođe opet do pange. Spoje se krajevi mreže i počme se preko vitla dizati mreža.“

REFERENTNI PRIMJERI:

FRAC NORD-PAS DE CALAIS, DUNKERQUE / LACATON & VASSAL

GREENHOUSE FOR THE COEXISTENCE OF PLANTS AND HUMANS / SALAZARSEQUEROMEDINA

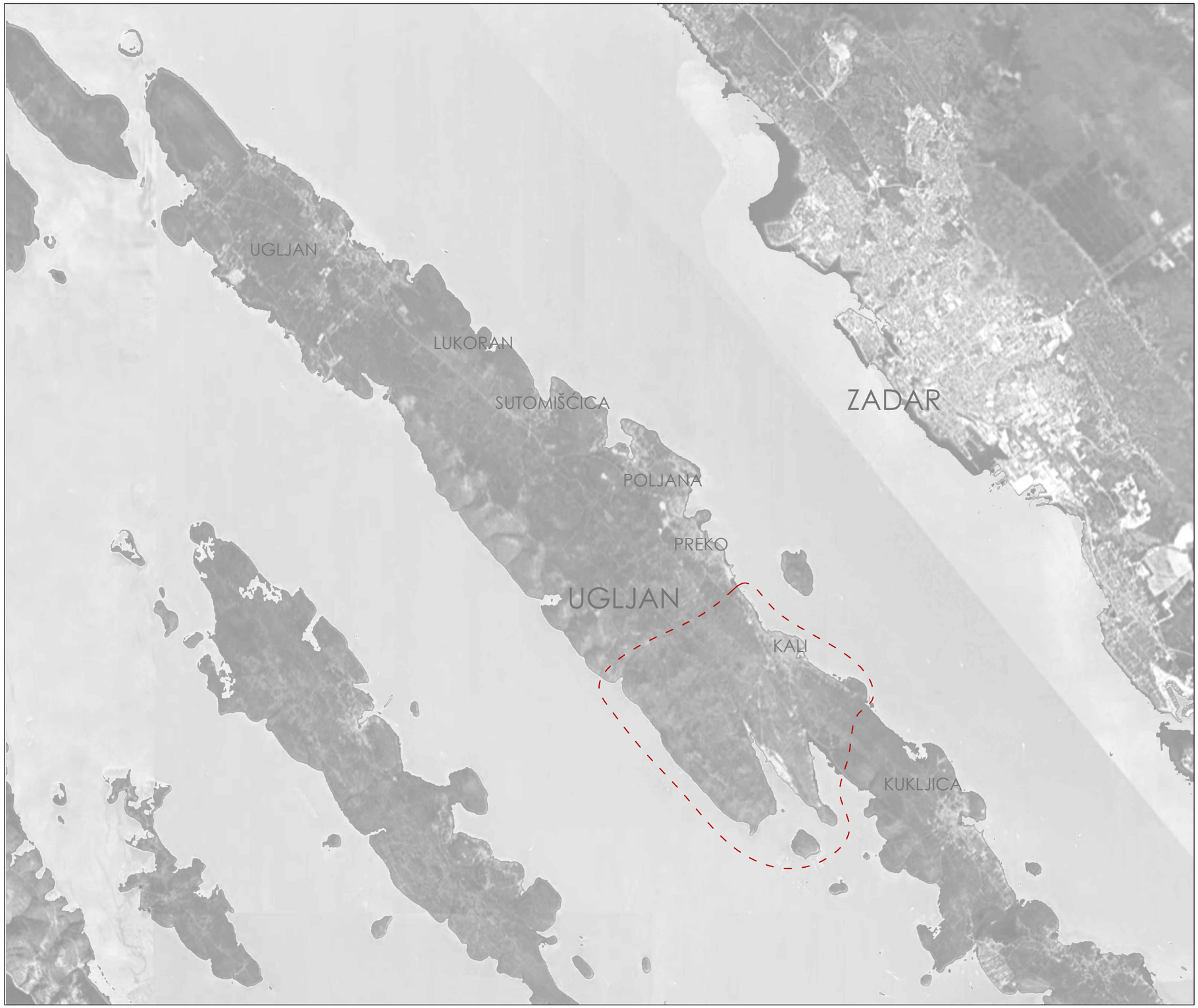
ZAKLJUČAK

Specifičnost života na otoku koja je nastala kao posljedica izoliranosti stanovništva, potaknula je istraživanja u mnogim društvenim znanostima uključujući sociologiju i psihologiju. Njihovim istraživanjima otkrivene su specifičnosti života na otoku koje su utjecale na izgradnju posebnog mentaliteta koji je definiran kroz izraz otočnost. Proučavanjem prirodnog i društvenog konteksta mjesta Kali na otoku Ugljanu, potvrđuje se specifičnost života na otoku.

Otok Ugljan i mjesto Kali svoj način života i kulturu izgradili su prema posebnim geografskim uvjetima koje pruža položaj ovog otoka. Na smjer razvoja utjecala je blizina i dobra povezanost sa gradom Zadrom, kao i orijentiranost gospodarstva prema resursima koji su dostupni na otoku. U Kalima je to razvoj ribarstva koji je osigurao stalan posao stanovništvu i zbog kojeg je Kali i danas najnaseljenije mjesto na otoku.

INTERVENCIJE: ANALITIČKI DIO

OTOK UGLJAN

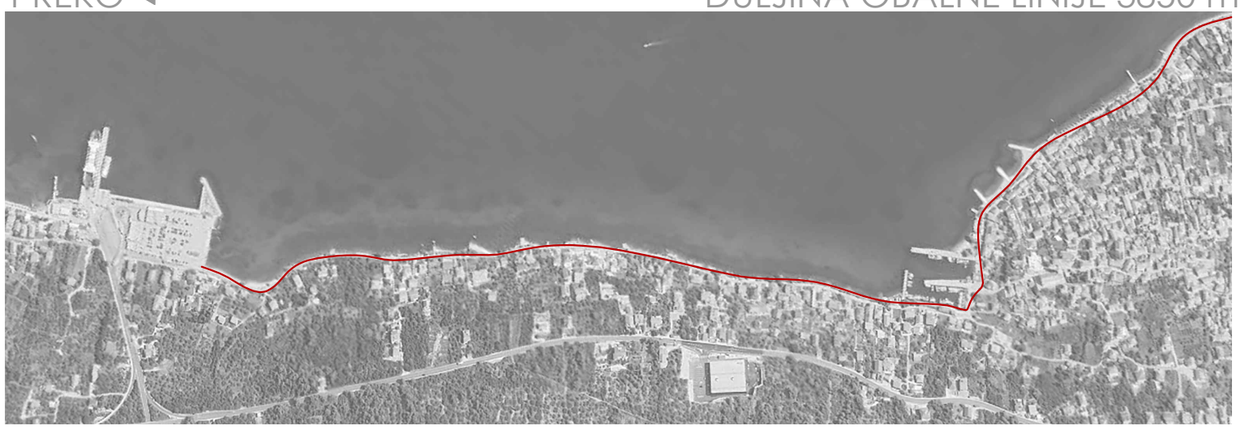
Na području zadarskog arhipelaga, uz otoke Pašman, Dugi Otok, Setrunj, Iž, itd. nabliži zadru nalazi se otok Ugljan. udaljen od Zadra samo 20 km,Ugljan je otok u zadarskom arhipelagu koji je najbliži stalno naseljeni otok do Zadra. Sa odaljenošću od 20 km, njegova povezanost ograničena je trajektima i brodovima koji svakodnevno povezuju ovaj otok vožnjom od 25 minuta. Trajekt staje u mjesto Preko koje je susjedno mjestu Kali, a uz ta dva, na otoku su i mjesta Ugljan, Lukoran, Sutomišćica, Poljana i Kukljica. Ugljan je najveće mjesto na otoku, a Kali najmnogobrojnijie.

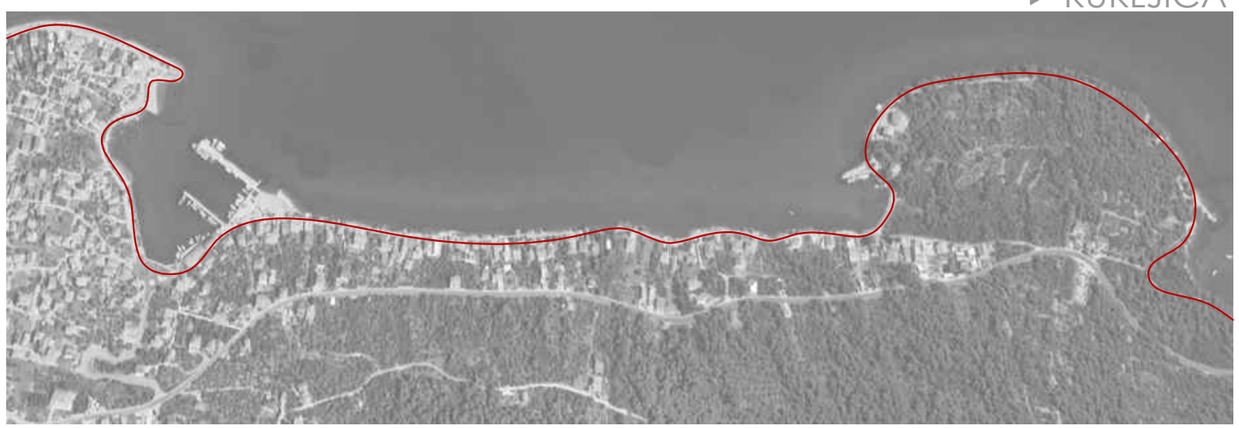
DPU obalnog pojasa mjesta Kali:

3.1.1. Gradske i pristupne ulice (situacijski i visinski elementi trasa i križanja i poprečni profili s tehničkim elementima)
Dužobalna planirana prometnica, obzirom na profil i karakter prometa, može se podijeliti na tri dijela:
3.1.2. a) Dionica od SZ kraja područja obuhvata (prema trajektnom pristaništu u Preku) do trafostanice uz uvalu/lučicu Luka Kali. Ovu dionicu moguće je regulirati i kao jednosmjernu (smjer od trajektnog pristaništa prema centru). Sa zapadne strane prometnica je omeđena nogostupom promjenjive širine, sa istočne strane (prema moru) graniči uglavnom sa zelenom površinom/drvoredom širine 1.5 m, u manjem dijelu sa nogostupom širine 2.5 m, te sa manjim parkiralištima. Dionica je dužine oko 1160 m i ima manje uzdužne visinske razlike.
3.1.3. b) Dionica oko poluotoka / starog dijela naselja, od trafostanice uz lučicu Luka Kali do jugozapadnog ruba lučice Batalaža na JI strani poluotoka. U ovoj dionici prometnica je planirana kao dvosmjerna, širine 5-5.5 m (2 × 2.5-2.75 m). Na SZ strani poluotoka u uvali Mul, oko izgrađenog objekta na k.č.12103 omogućava se okretište (kružni tok) za automobile prije spoja sa cestama ograničenih prometnih kapaciteta. Na JI strani poluotoka, u uvali Batalaža, ova dionica dužobalne prometnice završava raskrižjem s kružnim tokom prometa (tzv. rotor). Cesta je sa kopnene strane omeđena nogostupom promjenjive širine. Sa "morske" strane graniči naizmjenično sa nogostupom, zelenim površinama i parkiralištima. Dionica je dužine oko 1190 m i ima malo veće uzdužne visinske razlike od prve dionice, nagiba od 6 do 11 ‰ u pojedinim segmentima, zbog toga što mora pratiti nagib postojeće ceste (prilazi postojećim objektima i parcelama).
3.1.4. c) Dionica od uvale Batalaža do sjevernog ruba rta Otrić. Jugoistočni dio ove dionice, koji leži na koti znatno višoj od obale, moguće je regulirati i jednosmjerno (smjer od centra prema Otriću). Sa jugozapadne (kopnene) strane prometnica je omeđena nogostupom promjenjive širine. Sa "morske" strane naizmjenično graniči sa nogostupom u širini od 2 m odnosno zelenom površinom sa drvoredom u širini od 1.5 m, koja ublažuje znatnu visinsku razliku između obale i prometnice. Dionica je dužine oko 1300 m, nema znatne uzdužne visinske razlike osim na SZ kraju, ali se zato cijela dionica nalazi na znatnoj nadmorskoj visini (u prosjeku 3.5 m), što traži izvedbu znatnih potpornih zidova prema morskoj strani.

PREKO ←

DULJINA OBALNE LINIJE 3850 m

→ KUKLJICA

OBALNI POJAS

Duljinom obalnog pojasa pojavljuju se proširenja koja svojom pojavnošću umanjuju vrijednost obalnog pojasa. Međutim površinama otvaraju prostor potencijaloj obnovi i kulminaciji aktivnosti. Na fotografijama je vidljivo trenutno stanje tih točaka koji se nalaze neposredno uz obalu i pridodavanjem sadržaja potaknut će korištenje obalnog pojasa kao svakodnevne trase kretanja.

DRVORAD
0

BATALAŽA
2350

IZA OTRIĆA
3850

DULJINA OBALNE LINIJE 3850 m

DULJINA PJEŠAČKOG PRAVCA

Cilj ovog projekta je potaknuti stanovništvo na korištenje pješačkih i biciklističih pravaca. Linija obalnog pojasa mještanima omogućava pješački pristup trajektnoj luci koja je od centra udaljena 25 minuta hodanja ili 5 minuta bicikliranja. Ovaj cilj moguće je postići uređenjem šetnice lungo mare na način da se uvaže sve potrebne funkcije tog prostora kao i postavljanjem sadržaja koji nedostaje u mjestu.

DRVORAD
0

MUL
1160

BATALAŽA
2350

IZA OTRIĆA
3850

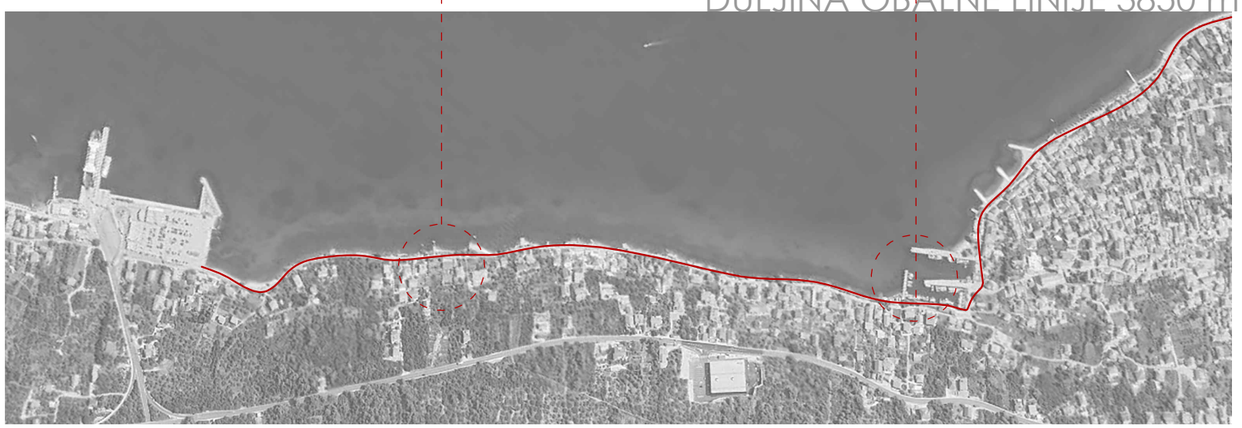
PJEŠAČKA UDALJENOST:

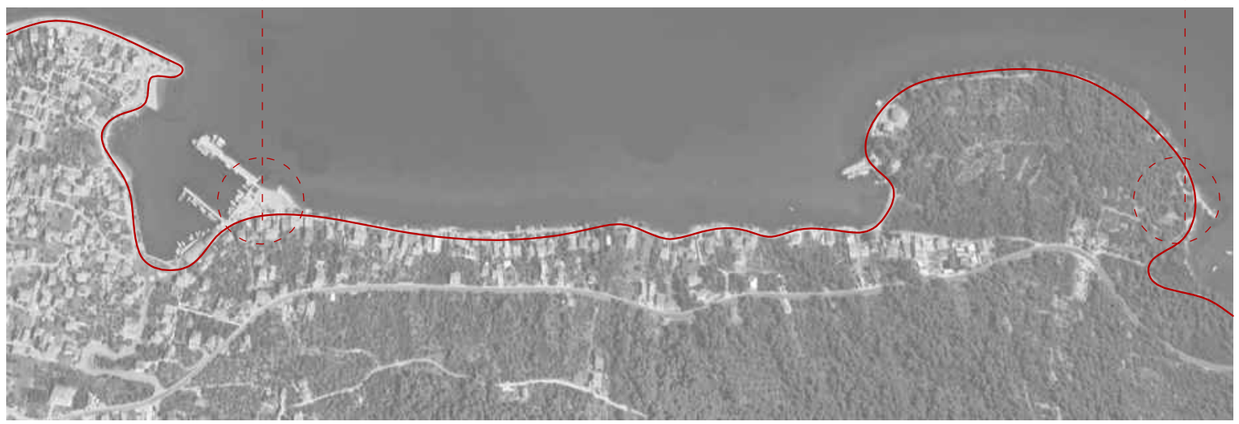
12 MIN

14 MIN

19 MIN

DULJINA OBALNE LINIJE 3850 m

LUNGO MARE / OBUHVAT INTERVENCIJE

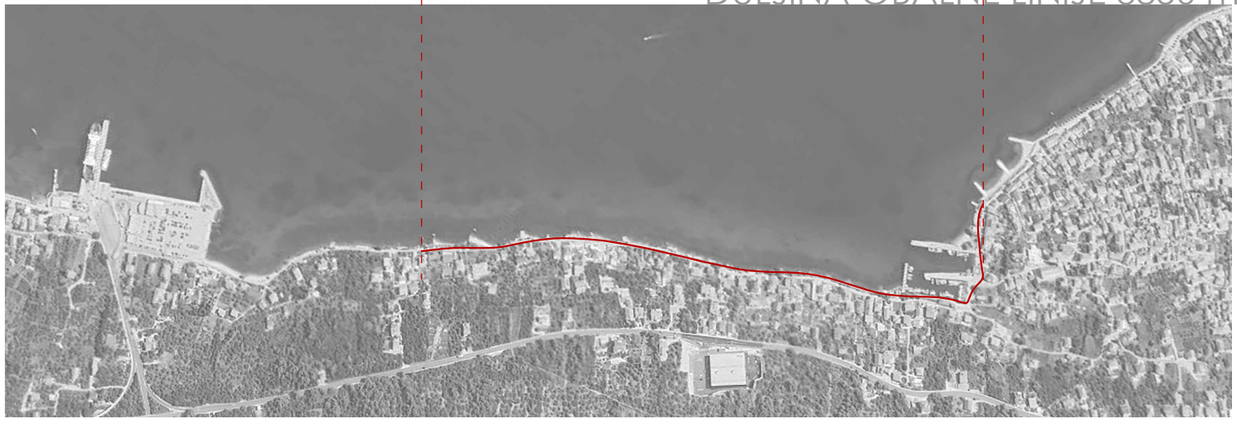
Odabrane trase na kojima se vrši intervencija dijelovi su obalnog pojasa koji u uskom pojasu obuhvaćau veliki broj vaznog sadržaja- prometa, parkinga, pješaka, kupanja... neregulirani sadržaj stvara kaos i smanjenje korištenja tog dijela trase. također radi stanja ceste, putevi postaju opasni za vozila i kupače zbog odrana dijela ceste. Dio koji ne ulazi uobuhvat intervencije je nedavno regulirani dio obalnog pojasa sa novouređenim plažama i deFiniranim profilom ceste. U tom dijelu omogućen je promet u oba smjera, drvorad i pješački kolnik.

1160

1500

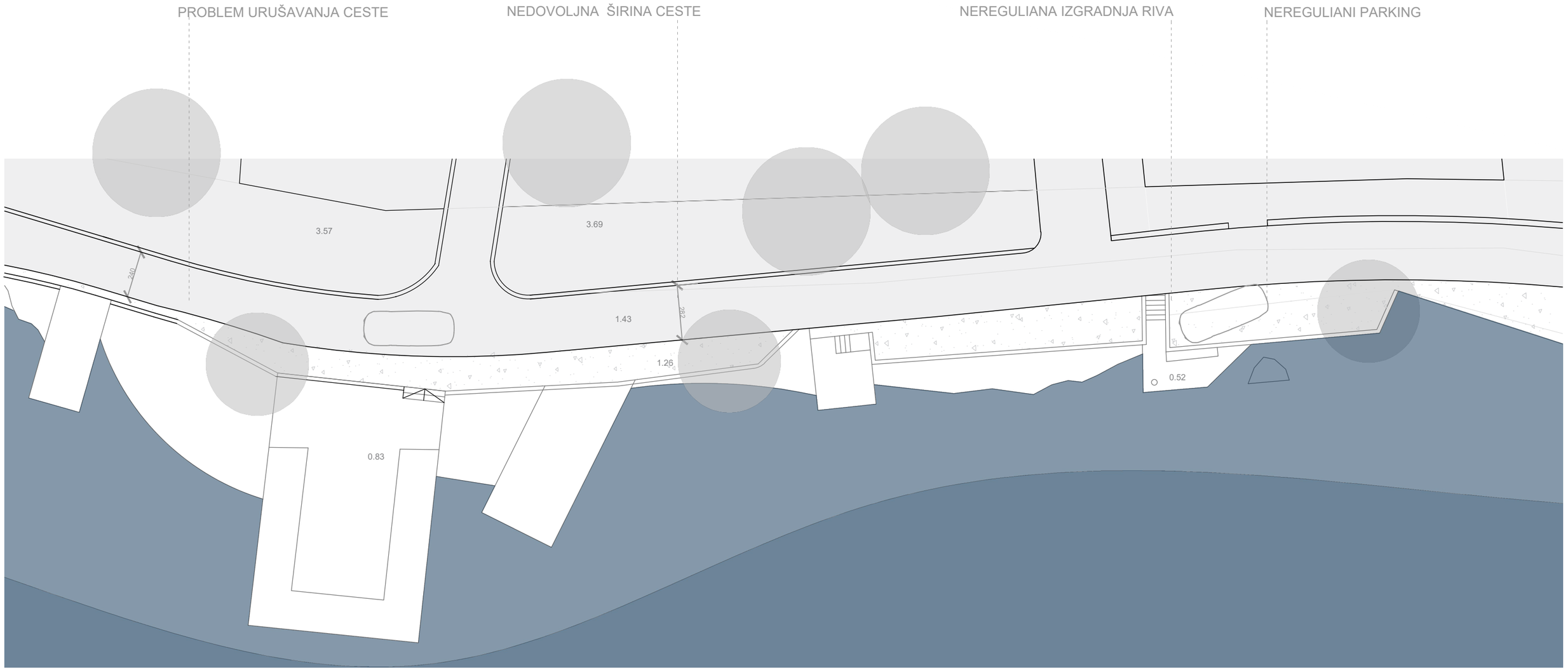
DULJINA OBALNE LINIJE 3850 m

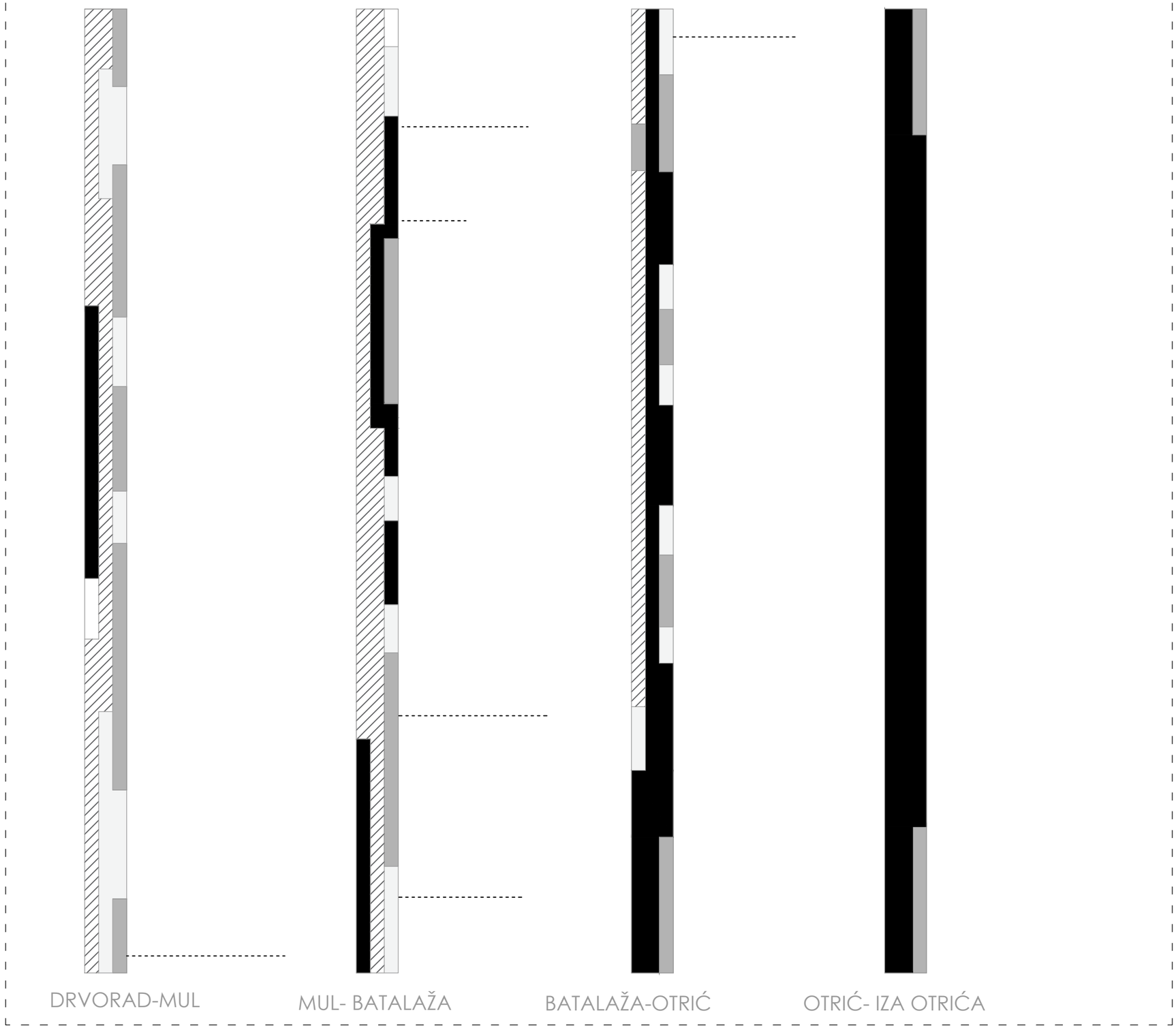

POSTOJEĆE STANJE OBALNOG POJASA / DETALJ

Odabrane trase na kojima se vrši intervencija dijelovi su obalnog pojasa koji u uskom pojasu obuhvaćau veliki broj vaznog sadržaja- prometa, parkinga, pješaka, kupanja... Neregulirani sadržaj stvara kaos i smanjenje korištenja tog dijela trase. također radi stanja ceste, putevi postaju opasni za vozila i kupače zbog odrana dijela ceste. Dio koji ne ulazi uobuhvat intervencije je nedavno regulirani dio obalnog pojasa sa novouređenim plažama i deviniranim profilom ceste. U tom dijelu omogućen je promet u oba smjera, drvorad i pješački kolnik.

LUNGO MARE / OBUHVAT INTERVENCIJE

Prikazani dijagram opisuje odnose funkcija unutar sveukupnog obalnog pojasa mjesta kali. svaki dijagram prikazuje pojedinu trasu obalnog pojasa. U prvom dijelu vidljivo je kako prevladava kolni promet koji zagušuje ostale sadržaje u tom dijelu obale. Premala širina pojasa ne dozvoljava pješačima nesmetano kretanje obalom te korištenjem ove trase kao pješačke rute do trajektne luke.sljedeća ruta prikazuje prostor koji je novouređen. Definirana prometnica sa dvije trake te zaštićei pješači kolnik nlaze se uglavnom uzduž cijelog segmenta, a kupališta su unutar točnih granica. na ruti između batalaže i otića uglavnom je stambena gradnja te se kolni promet odvija sporo i u prilagošeno brzini, također razlika između prometnog i pješačkog kolnika ne postoji, a parkirna mjesta stanara nalaze se na nasutim dijelovima uz more. zadnji segment je šumski put koji je omogućen samo za pješake.

- PJEŠACI
- KOLNI PROMET
- PARKING
- SADRŽAJ
- KUPANJE

RUTA KRETANJA

TOČKA 1 / DRVORAD

Prva odabrana točka kao intervencija na obalnom pojasu je bivša tvornica za izradu drvenog namještaja. Ova tvornica radila je od 50-ih do 80-ih godina prošlog stoljeća. Od tada pa do danas, ova zgrada stoji napuštena te je u jako lošem stanju. krov zgrade uglavnom je razrušen, a nedavno su morali uklanjati i postojeći dimnjak. renovacija ove zgrade odabrana je kao prva točka intervencije. Razlozi odabira ove točke su njena lokacija i vizure prema gradu Zadru te industrijski stil gradnje koji omogućava otvorene tlocrte i velike fasadne otvore orijentirane prema sjeveru. Na ovoj je lokaciji planiran je društveni centar, a površine postojeće zgrade prikladne su za potrebe lokalne zajednice. pješačka blizina centru mjesta kao i blizina trajektne luke čine ovu lokaciju pristupačnom pješačima kao i prikladnom zaustavnom stanicom prilikom korištenja obalne šetnice.

TOČKA 1 / DRVORAD / PROŠLO STANJE

TOČKA 1 / DRVORAD / FOTOSAFARI

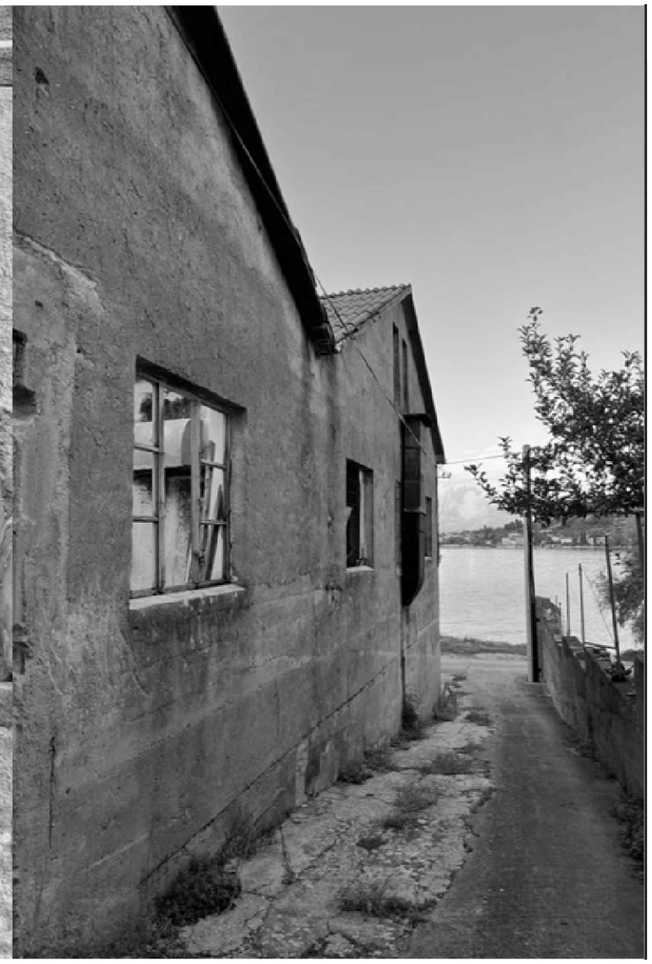

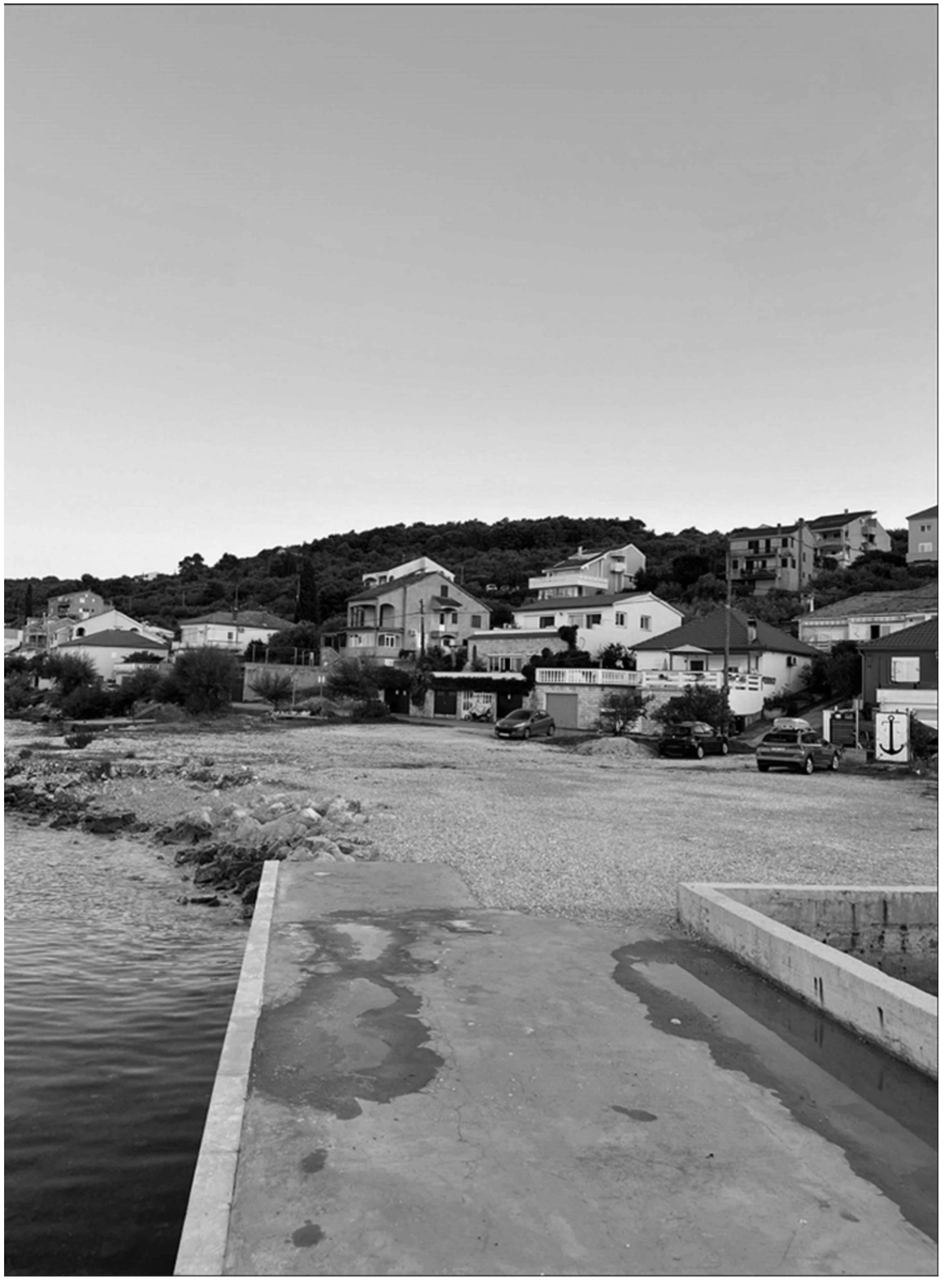

TOČKA 1 / DRVORAD / FOTOSAFARI

TOČKA 2 / BATALAŽA

Batalaža je naziv za uvalu oko koje se je mjesto Kali počelo razvijati, a time je ona ostala centar mjesta. Na ovoj lokaciji nalazi se glavna mjesna plaža kao i rive za vezanje brodova koje služe i za ribarske brodove. S obzirom da je ribarstvo najrazvijenija djelatnost u Kalima, ovaj prostor prilično je prometan u satima kada ribari dolaze sa mora ili odlaze na posao. uz rive nalazi se veliki šljunani parking te je to odabrana lokacija za intervenciju. Uzevši u obzir pristupačnost lokacije, blizinu centru, kao i veliki broj ljudi koji svakodnevno koriste ovaj prostor,lokacija je odabrana za planiranje tržnice i i ribarnice.

TOČKA 2 / BATALAŽA / FOTOSAFARI

TOČKA 2 / BATALAŽA / FOTOSAFARI

TOČKA 3 / IZA OTRIĆA

Posljednja lokacija intervencije i kraj pješačke obalne šetnice je točka iza Otrića. ovaj prostor sastoji se od šume, divlje plaže i ledine. međutim trenutno taj prostor je nesačuvan. postojeća riva, koja štiti plaažu od vjetra, u redutnom je stanju, a ledina služi kao parking ili kao prostor za odlaganje otpada. ljeti je plaža prepuna turistima koji pristupaju lokaciji sa kolne prometice ili pješačkim šumskim putem. pješački put prolazi kroz šumu te nema rasvjetna tijela. ova lokacija, kao završetak obalnog pojasa mjesta Kali, čini cilj šetnje. Ovdje je planiran multifunkcionalni šumski paviljon koji služi kao natkrivena pozornica i kino na otvorenom, kao i definirani prostor za parking i ređenje kupališta orientiranog prema vjetrovitoj strani obale. gradnjom paviljona, osigurala bi se zaštita postojećeg zelenila. Cilj te intervencije je osiguravanje očuvanja prostora. spriječavanje onečišćenja zelenila te erozije obale.

TOČKA 3 / IZA OTRIĆA / FOTOSAFARI

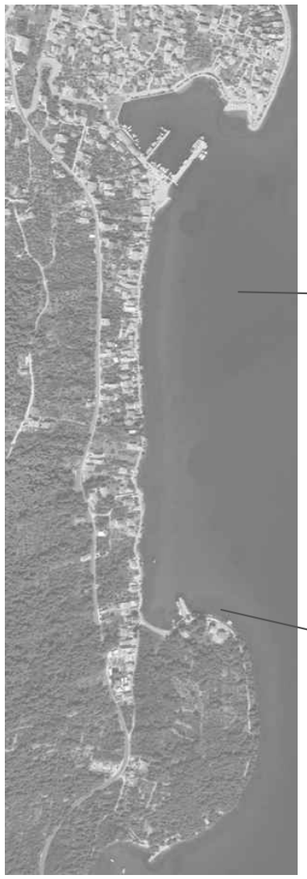

TOČKA 3 / IZA OTRIĆA / FOTOSAFARI

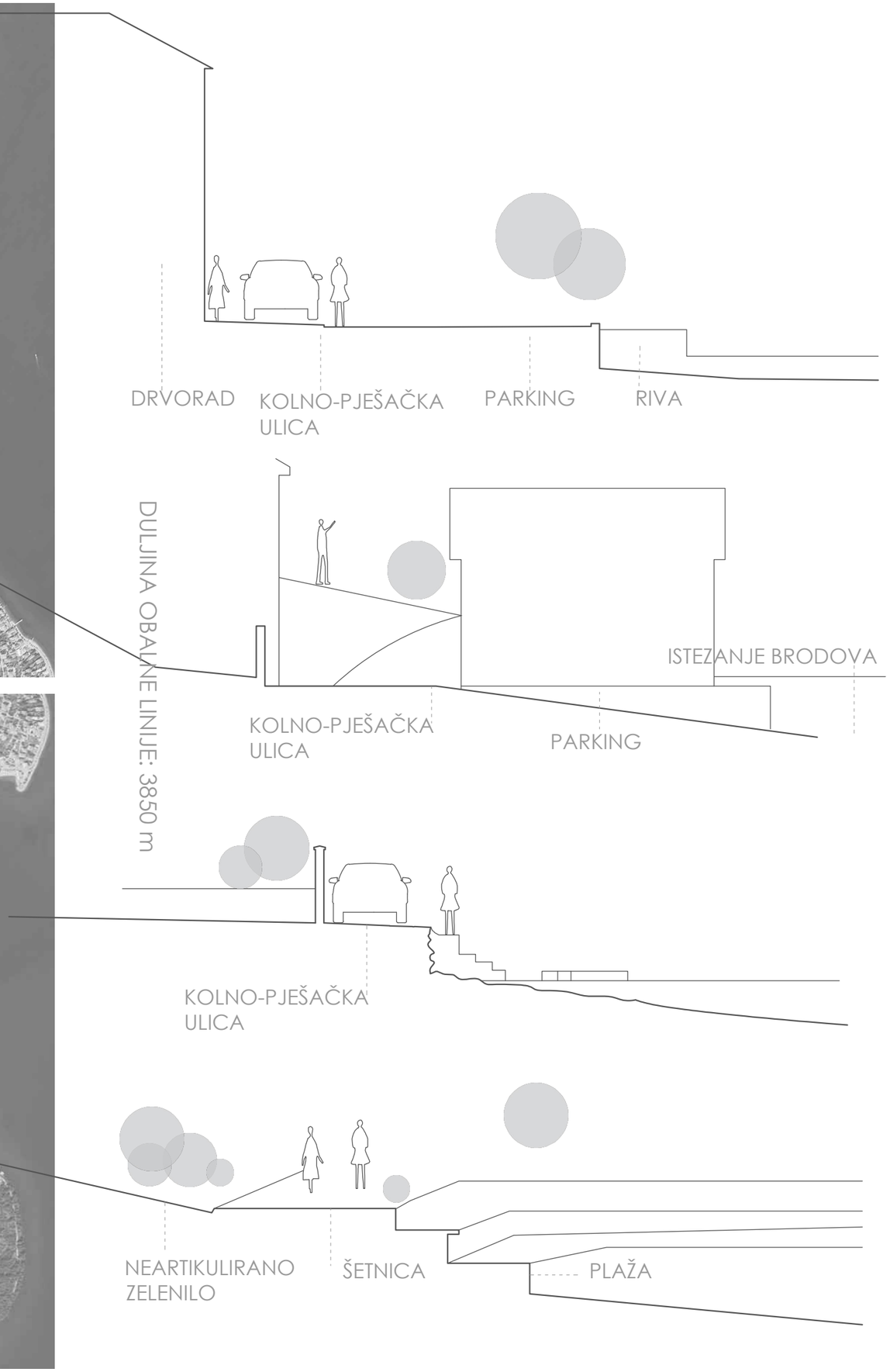

LUNGO MARE / PROBLEMATIKA

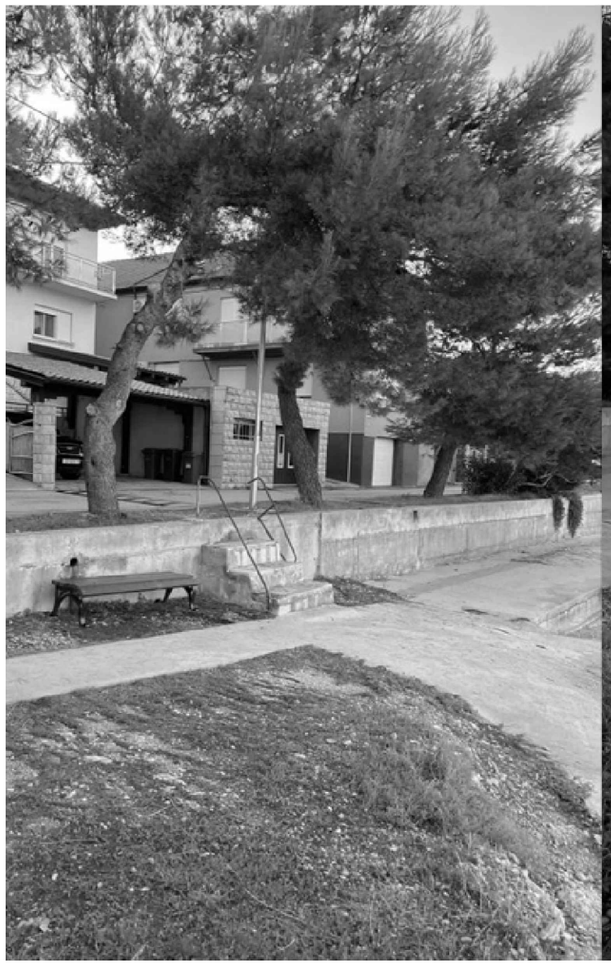

obalni pojas sastoji se od kolno pješačke ceste, prostora za oarkiranje, zelene površine uz more i pristupa moru. prosječa širina kolno pješačke ulice je 3 m, a na nekim mjestima dolazi i do urušavanja ceste u more. proširenja uz put služe za sklanjanje pješaka od automobila i za izbjegavanje automobila iz suprotnog smjera. neposredno uz more prostor je prepun nelegalno izbetoniranim rivama koje stanovništvo samo izgradi, a veliki dio njih danas je u ruševnom stanju te je zbog toga veliki dio obale nekorišten za pristup moru.prvi od priloženih presjeka nalazi se pojasu stare tvornice za obradu drva-drvorada. okolni prostor čini rezidencijalna zona. asfaltirana cesta čini tek jednu prometnu traku neposredno uz stambenu zonu, a do nje nalazi se šljunčano proširenje koje služi za parking.sljedeći presjek prikazuje problematiku prilagodbe kolnog prometa u staroj jezgri mjesta. širina prometnice dovoljna je za prolaz jednog auta, ali promet je u ovom dijelu dvosmjeran. na trećem prikazu presječena je kolno pješačka cesta također u rezidencijalnoj zoni. iako korišten samo za stanare tog dijela i pješake, ovaj dio obale nije prilagođen ni jednoj ni drugoj funkciji. problem ovog dijela ceste nije samo širina kolnog traka, već i urušavanje ceste koje se ponavlja na nekoliko mjesta uz obalni pojas.
posljednji presjek nalazi se u dijelu kada obalni pojas postaje nepristupačan za kolni promet, a uskoro se i spaja na šumsku stazu.

LUNGO MARE / FOTOSAFARI

LUNGO MARE / FOTOSAFARI

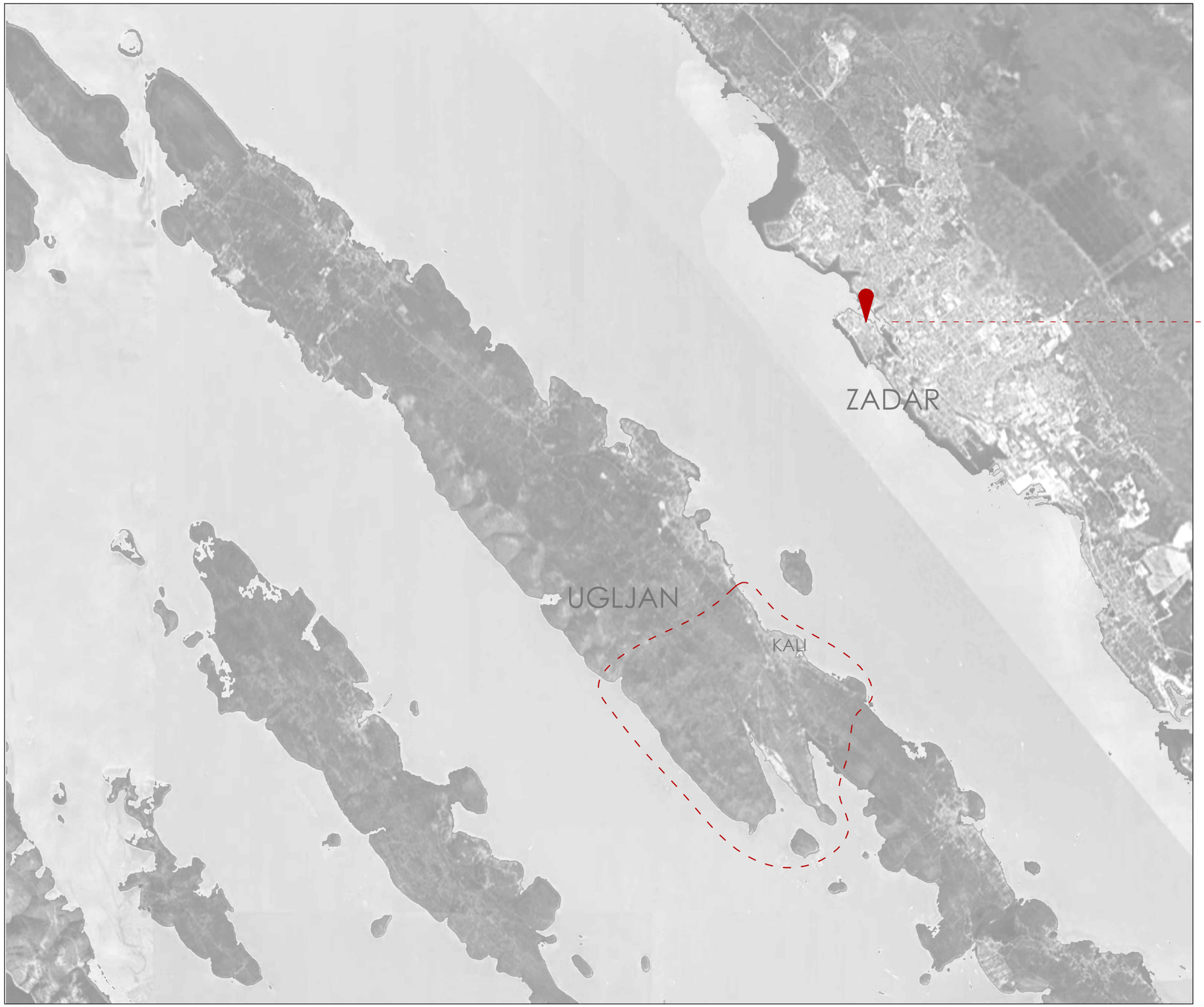

POTREBA ZA TRŽNICOM

odvojenost otočana od kopna svakidašnji je problem stanovnika koji potiče rasejavanje hrvatskih otoka. zadar je ugljanu glavni izvor svih potrepština. odnedavno su na otoku ugljanu otvorena dva hipermarketa, međutim kvaliteta namirnica u njima nije na razini kao i na tržnicama gdje se prodaje domaća hrana

TRŽICA ZA OTOČANE

jedina mogućnost kupnje domaćeg povrća i voća, mještanima je kod dvije gospođe koje prodaju svoje proizvode na trgu ispred općine. njihova lokacija je neprilagođena za rad s hranom u pored štandova nalaze se parkirana auta. također radno vrijeme je nedefinirano. njihovi štandovi ujutro prodaju hranu, dok se kasnije uklanjaju i taj prostor postaje parking ili igralište za djecu.

POTREBA ZA RIBARNICOM

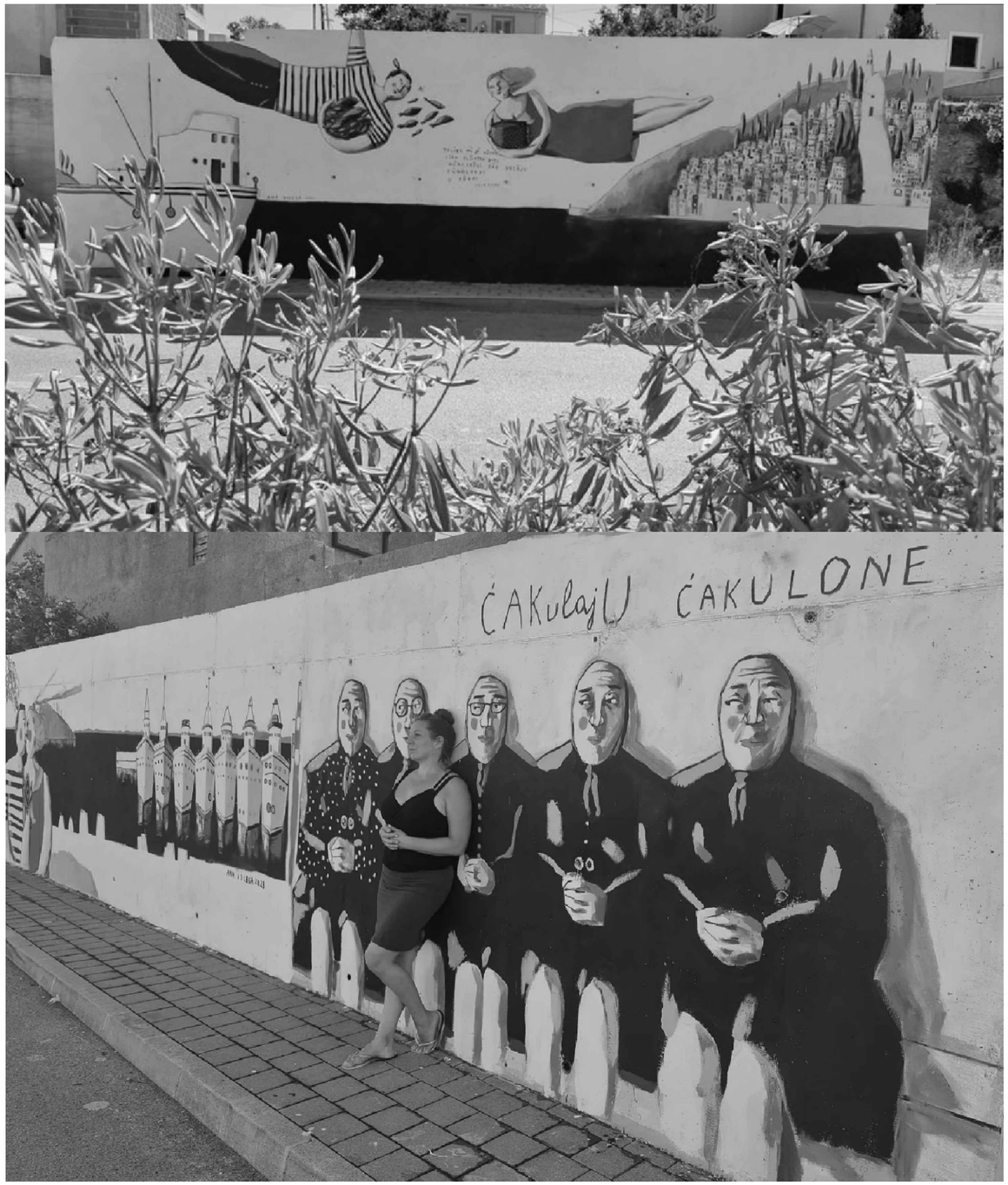
MONTAŽA NOVE RIBARNICE

s obzirom da je kali jedno od najribarskijih mjesta u hrvatskoj te većina muške populacije radi u ribarstvu, ribarnica je u ovom mjestu jedno od očekivanih elemenata. međutim veliki broj stanovnika imaju problem sa pronalaskom ribe za kupovinu, a brodovima nije dopušteno donositi ili prodavati ribu sa broda. s obzirom na to, ribarnica bi trebala bili ključan dio ovog mjesta.

lokalni ljudi također su primjetili nedostatak ribarnice te su, nakon obnove dijela obalnog pojasa, otvorili ribarnicu u mjestu.

RADNO VRIJEME RIBARNICE: NIKAD

KULTURA - REVITALIZACIJOM PROSTORA DO REVITALIZACIJE DRUŠTVA

UDRUGE:
UDRUGA KUALJSKA MLADOST

Ovo je udruga koja se sastoji od mladih iz mjesta. Ona organizira aktivnosti i manifestacije u Kalima poput maškara i streetballa koji su od velikog značaja za tradiciju mjesta. Takve manifestacije sastoje se od kulinarskih, sportskih i glazbenih večeri. kao i različite koncerte.

UDRUGA KANČUOLICA
Udruga jekojapovezuje žene i majke iz mjesta. ova udurga ornaizira aktivnosti za djecu i mlade u obliku radionica, sportskih natjecanja, itd.

KULTURNO- UMJETNIČKO DRUŠTVO KALI- KUALJSKE POSESTRINE I POBRATINI

KUD- bavi se očuvanjem tradicije, tradicionalni narodnih nošnji, starih tradicionalnih pjesama i plesova.

KUALJSKI LUMIN

Časopis koji je pokrenut u ratu služio je kao borba za očuvanje kulturnog i nacionalnog identiteta. Sadržajem je vezan za kaljsku kulturu, općinu, umjetnost... zadirao je u sve dijelove života mještana
Časopis je prestao s radom 2008. godine zbog nedostatka novčanih sredstava, kao i zbog rasterećenja oko brige za budućnost i sudbinu RH. izgradnjom prostora koji potencira kulturološki razvoj, može se potaknuti želja za ponovnim objavljivanjem časopisa.

LOKALNI UMJETNICI

ANA KOLEGA / MURAL U KALIMA

NEDOSTATAK PROSTORA

Udruge imaju prostor u zgradi općine, međutim taj prostor je zajednički što stvara problem pristupa i skladištenja, premalen je i derutan. Premještajem jedne od udruga u novoobnovljenu zgradu drvorada, optimizira se rad obe udruge.

KONCEPT:

KARAKTERISTIČNI ELEMENTI GRADNJE

USKE ULICE /

KOSI KROVOVI /

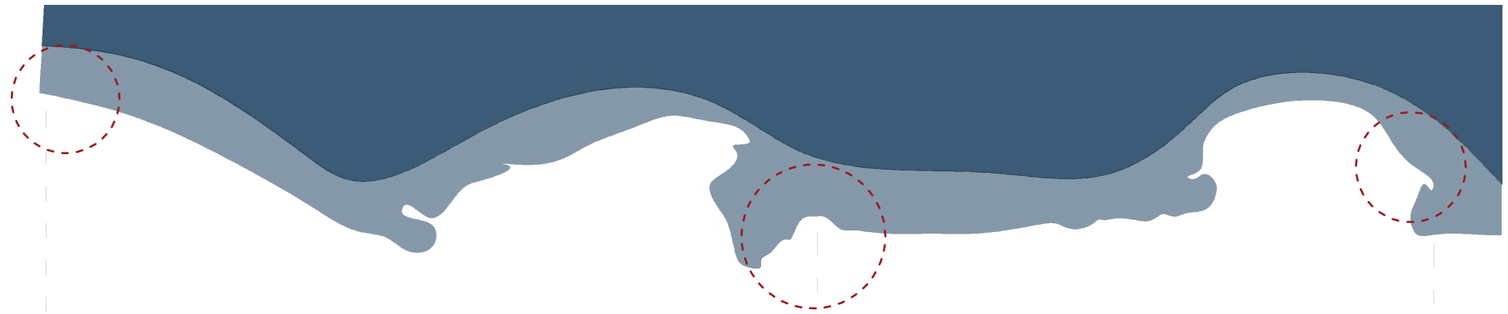
UNUTRAŠNJA DVORIŠTA

TRADICIONALNI RAZVOJ STARE JEZGRE:

na razvoj mjesta utjecali su elementi povezani sa lokacijom: dostupan građevinski materijal, klimatski uvjeti, stupanj organizacije, razvijenost gospodarstva, različiti etički i vjerski utjecaji. najčešća građa je drvena, kamena i kombinirana. tipični oblik arhitekture je tzv. *jadranska kuća*, kuća jednostavnog oblika, s karakterističnim ulaznim stubištem, tj. balaturom, krovom na dvije vode i pokrovom od kamenih ploča ili poluoblog crijepa. tradicijsko graditeljstvo obilježava i pomoćne građevine te objekte sakralne namjene. u užem dijelu kaljske jezgre ulice su bile popločane kamenom, a do daljih dijelova naselja vodili su uglavnom putovi u obliku suhozida.

AKTIVACIJA LUNGO MARE

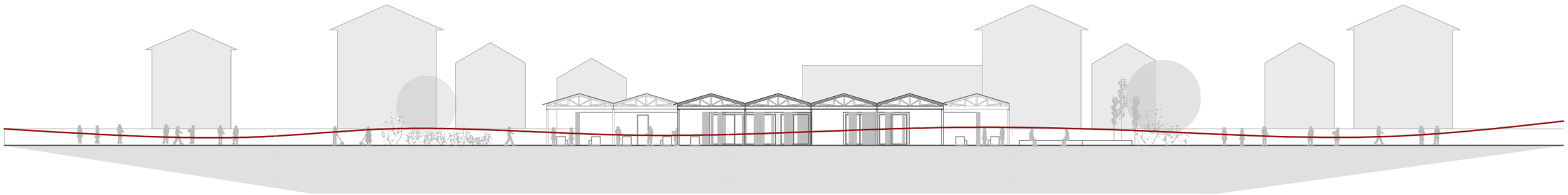
KULMINACIJA AKTIVNOSTI

ČELIČNA NADSTREŠNICA

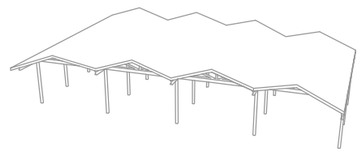
UREĐENJE LUNGO MARE

NOVI SADRŽAJ

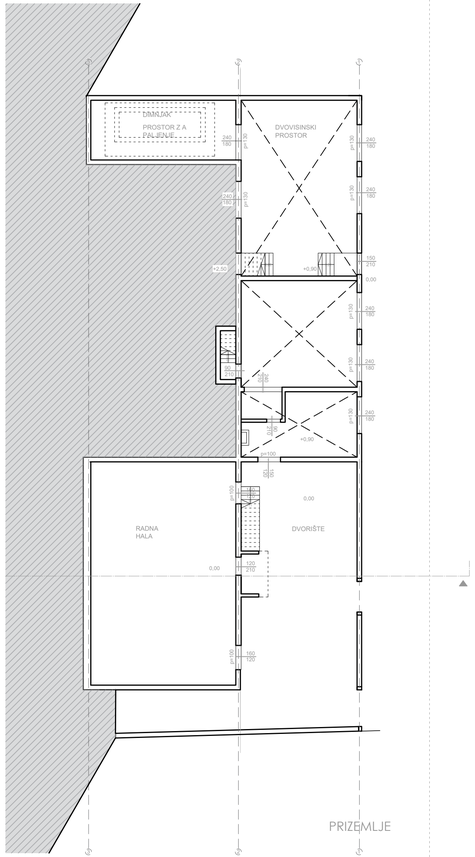

ČELIČNA NADSTREŠNICA

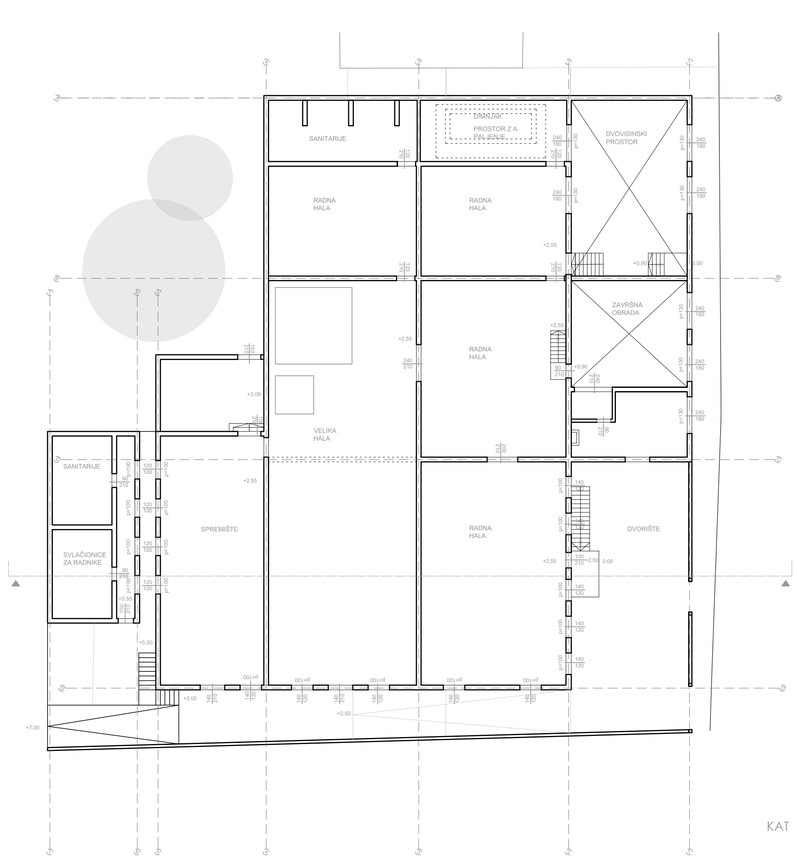

REVITALIZACIJA OBALNOG POJASA KALI:

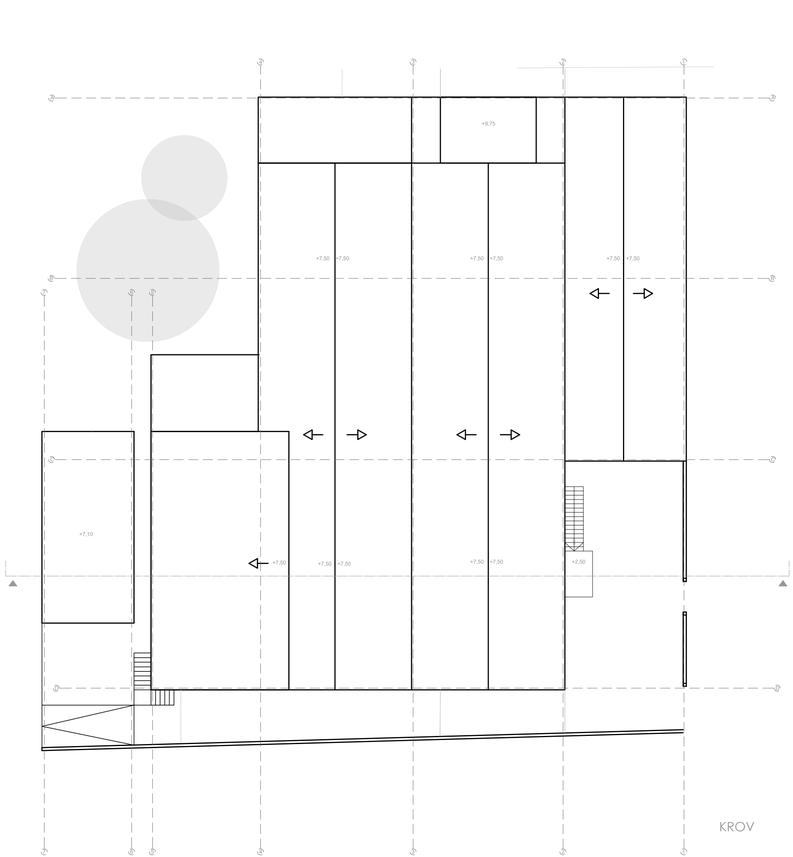
TOČKA 1 / DRVORAD: DRUŠTVENI CENTAR

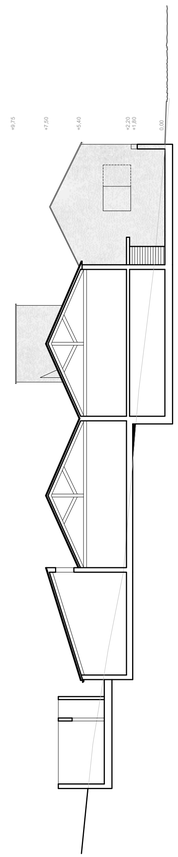
PRIZEMLJE

KAT

KROV

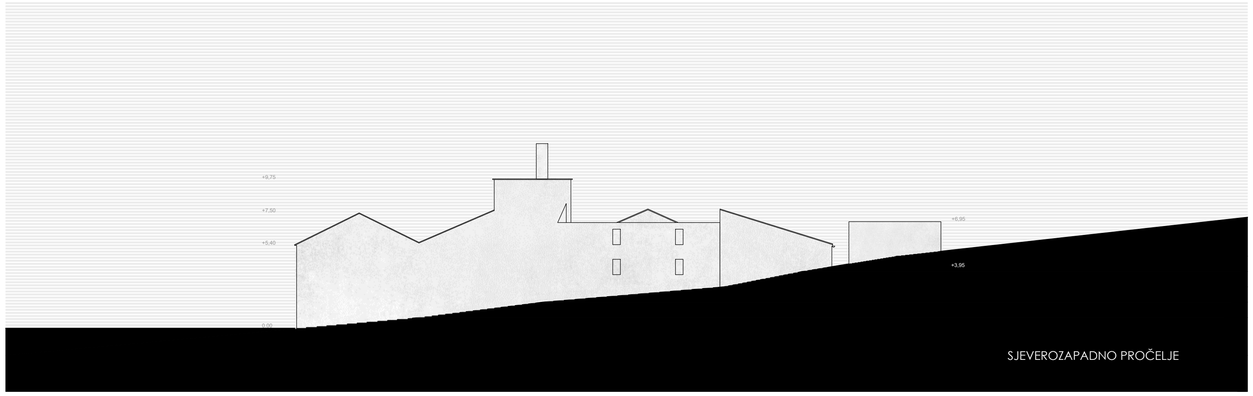
PRESJEK

DRVORAD / POSTOJEĆE STANJE / ETAŽE

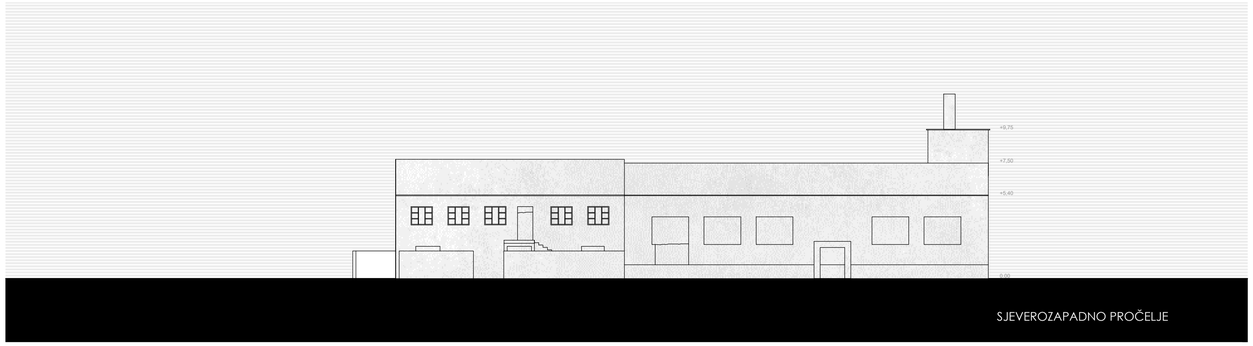
0 2 5 10 S

JUGOISTOČNO PROČELJE

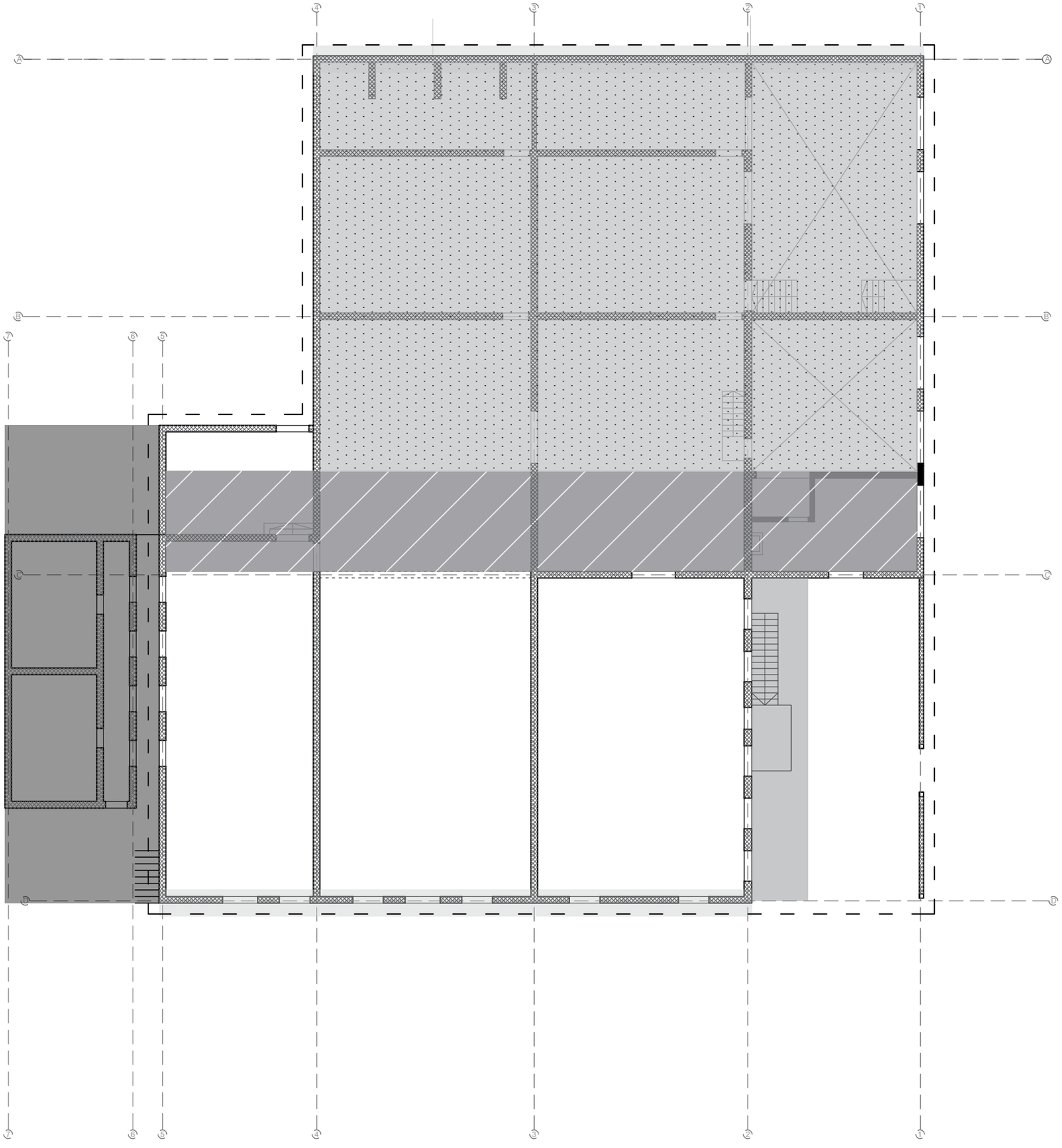
SJEVEROZAPADNO PROČELJE

SJEVEROZAPADNO PROČELJE

JUGOZAPADNO PROČELJE

IZMJENE NA POSTOJEĆEM TLOCRTU

Definiranje komunikacijske rampe

Rušenje postojeće zgrade/dodavanje dvorišta

spuštanje podne ploče

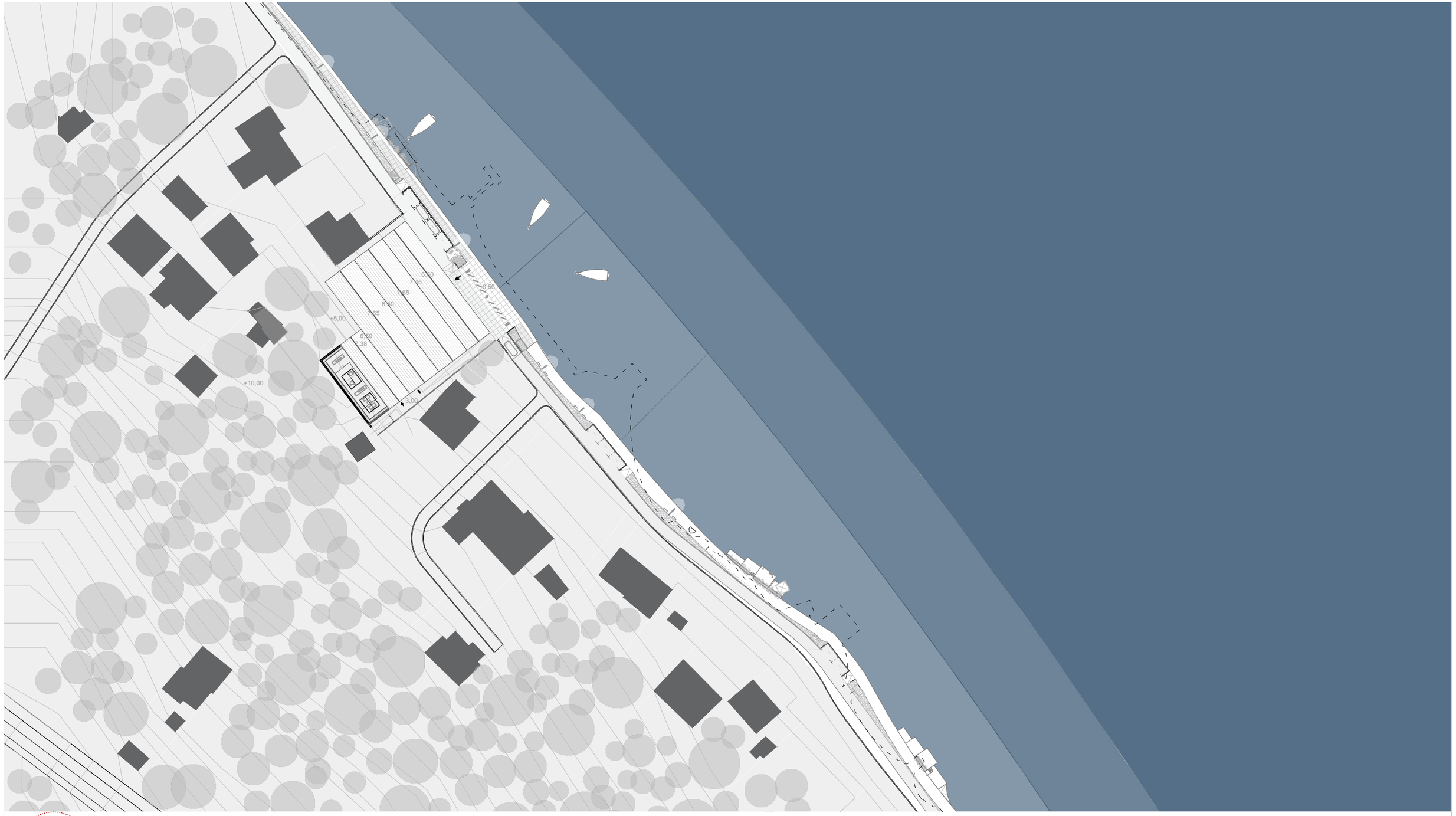
Rušenje stubišta i dodavanje nove terase

Novi raspored otvora na fasadi

Nova krovna konstrukcija

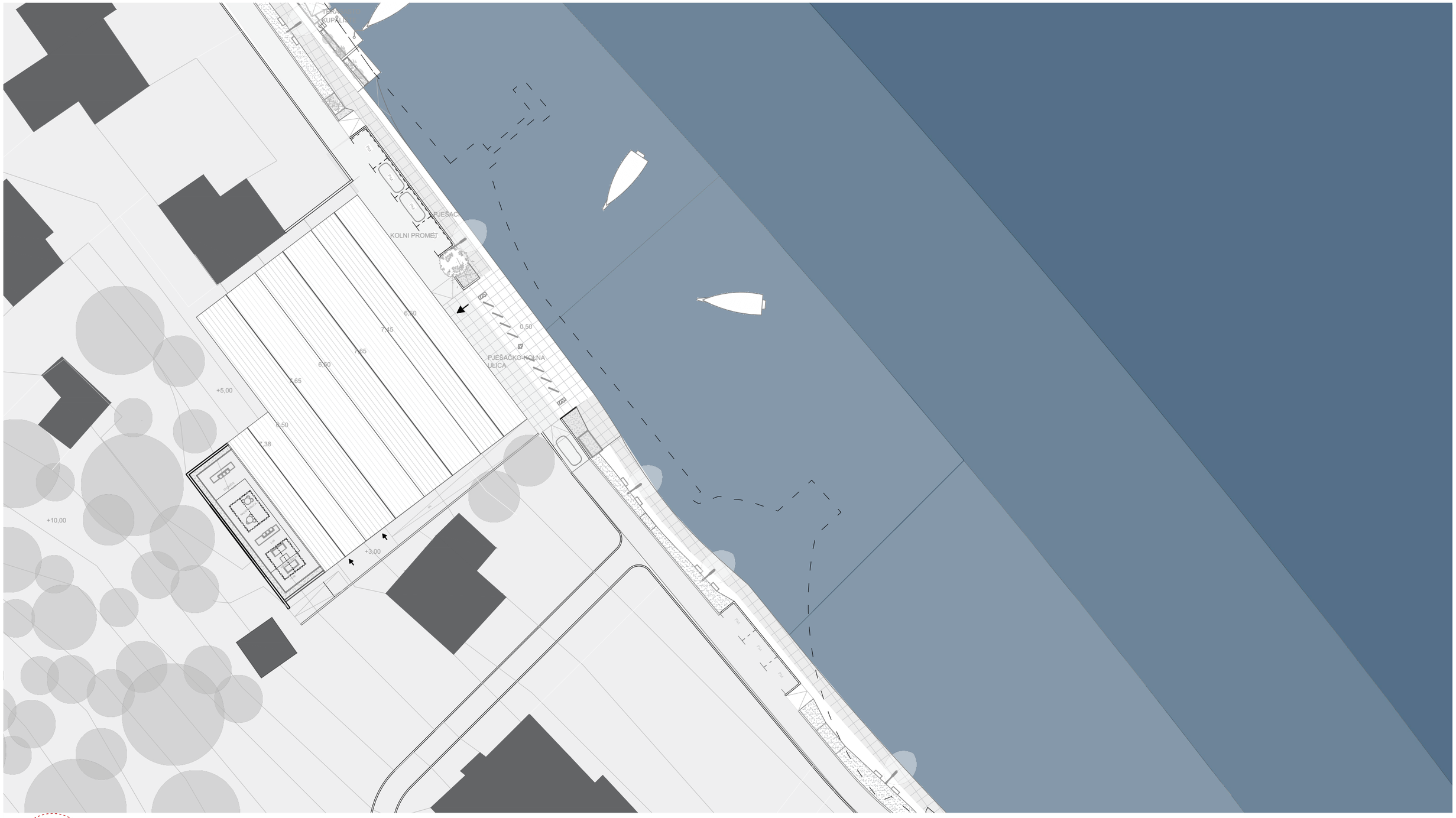
DRVORAD / OBUHVAT REKONSTRUKCIJE

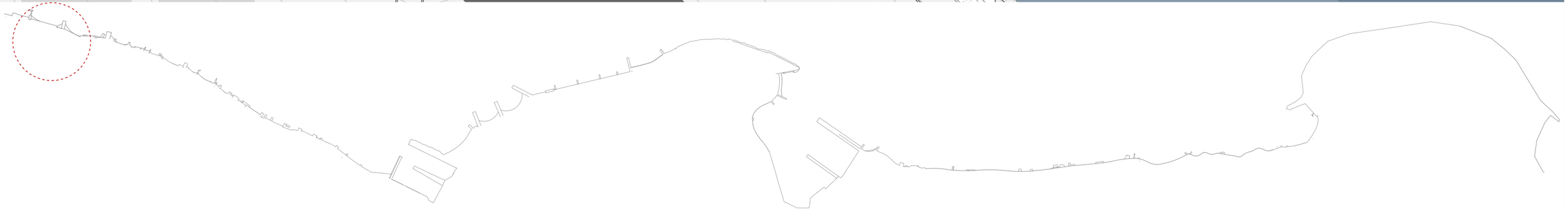
0| 2| 5| 10| S

DRVORAD / SITUACIJA M 1:1000

0 10 25 50 S

DRVORAD / SITUACIJA M 1:500

0 5 10 20 S

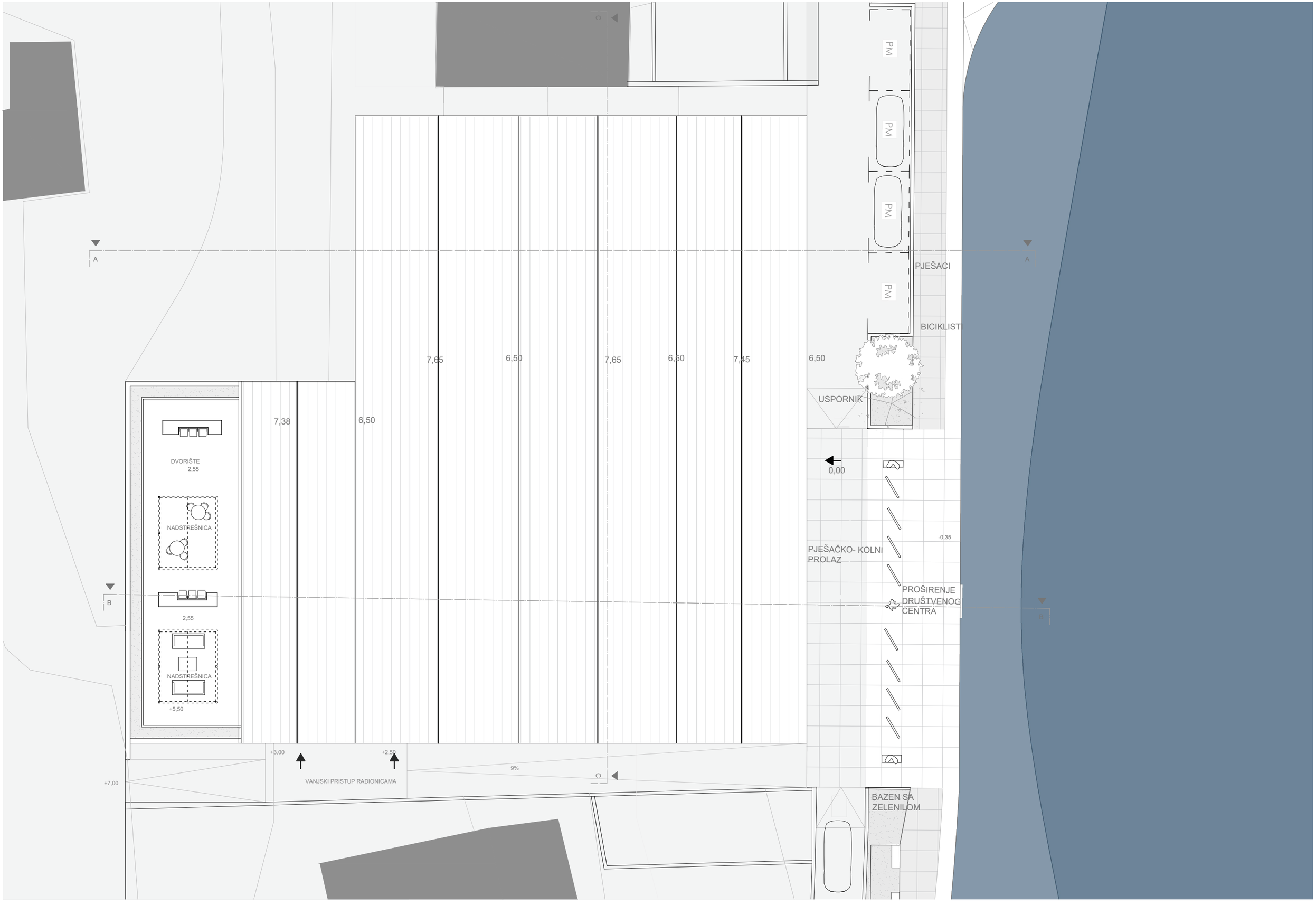
DRVORAD / TLOCRT PRIZEMLJA M 1:200

0 2 5 10 S

DRVORAD / TLOCRT KATA M 1:200

0 2 5 10 S

DRVORAD / TLOCRT KROVA M 1:200

0 2 5 10 S

+2,55

1,28

ZAJEDNIČKI RAD
+2,55

+2,55

SANITARIJE RESTORANA

DVORIŠTE
2,55

MULTIMEDIJALNA SOBA

RESTORAN

VERTIKALNI
SERKLAŽ /
PROŠIRENJE
OTVORA

RADIONICE

PRISTUP VANJSKOM PROSTORU

RADIONICA

ČAJNA
KUHINJA

SPREMIŠTE

ŠANK

TIHI RAD

KUHINJA

POSTOJEĆI BETONSKI ZID

TERMOIZOLACIJA POSTAVLJENA
S UNUTRAŠNJE STRANE

PROŠIRENJE POSTOJEĆEG OTVORA

PROŠIRENJE POSTOJEĆEG OTVORA

DRVORAD / SEGMENT TLOCRTA M 1:50

0 0.5 1 2 3 S

3,80

GRIJANO

ULAZ U KAFIĆ

POSTOJEĆI BETONSKI ZID

1,25

16x 15,93 17x30

TERASA RESTORANA

VERTIKALNI SERKLAŽ / PROŠIRENJE ULAZNOG OTVORA

TERASA KAFIĆA

VANJSKI PRISTUP RADIONICAMA

NEGRIJANO

GRIJANO

SPREMIŠTE

GLAVNA KOMUNIKACIJSKA RAMPA

KOSI LIFT

NATKRIVENI ULAZNI OTVOR

1,25

ULAZ NEGRIJANO 1,25 = 0,00

LOBBY IZLOŽBENOG PROSTORA

KONSTRUKCIJA ČELIČNE NADSTREŠNICE

GLAVNI ULAZNI OTVOR

USPORNIK

PJEŠAČKO KOLNI PROLAZ BETONSKI OPLOČNICI

1,25

USPORNIK

1,15

BETONSKI OPLOČNICI

ASFALTIRANI KOLNI PUT

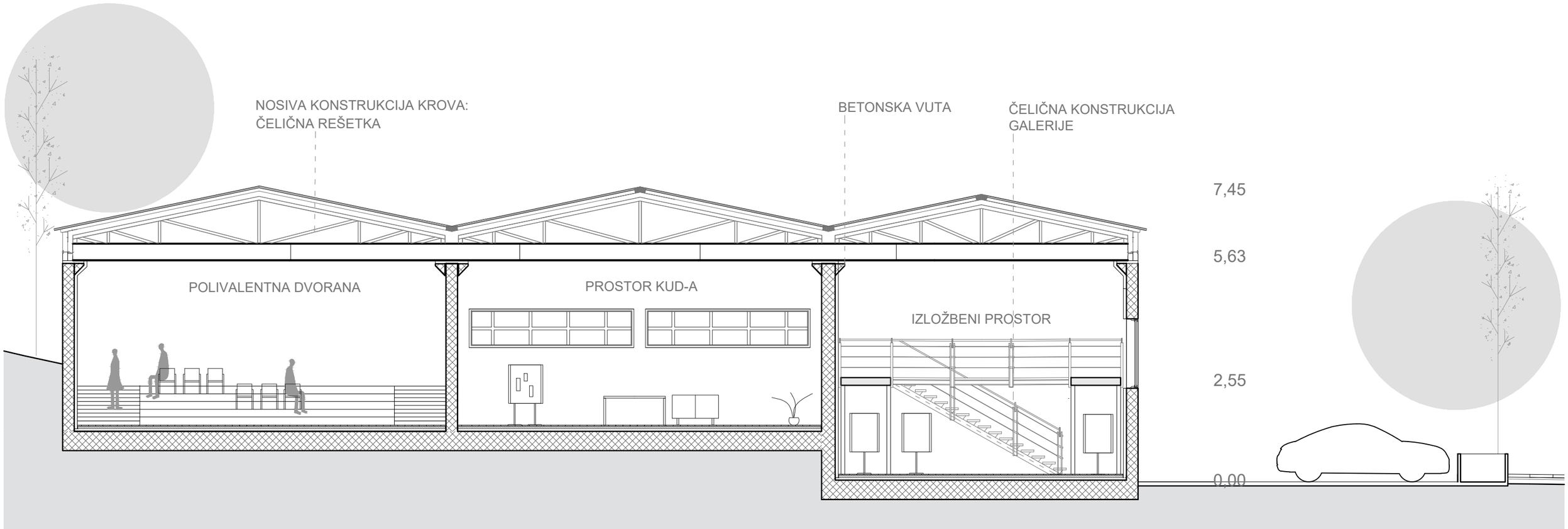
VANJSKI IZLOŽBENI PROSTOR

0,90

OBALNA LINIJA

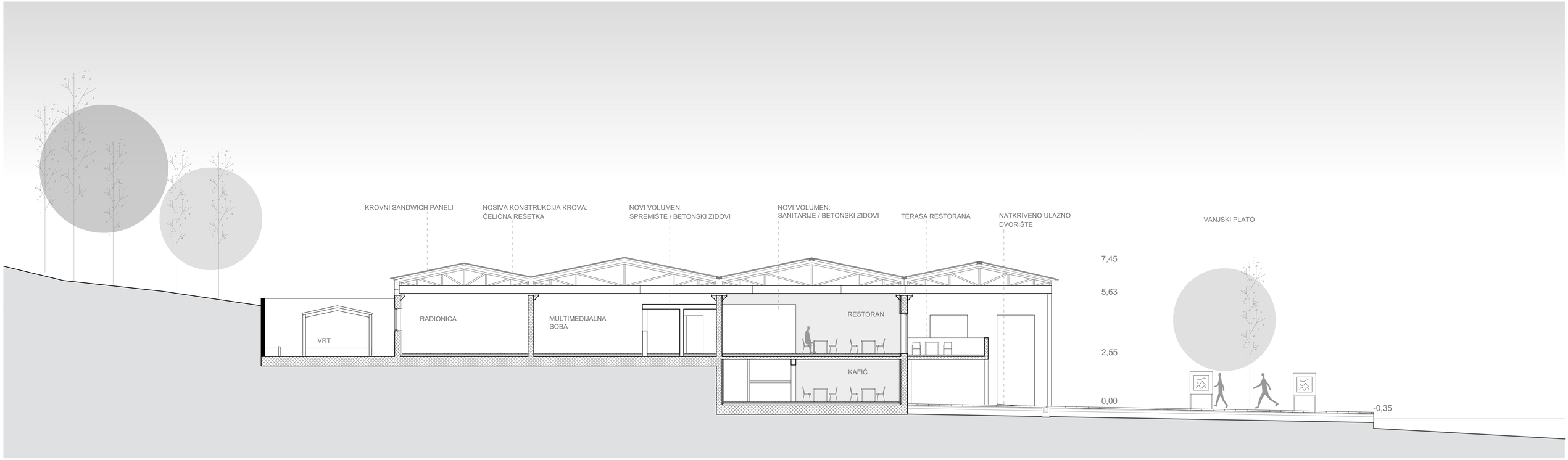
DRVORAD / SEGMENT ULAZNOG PLATOA M 1:75

0 0.5 1 2 3 S

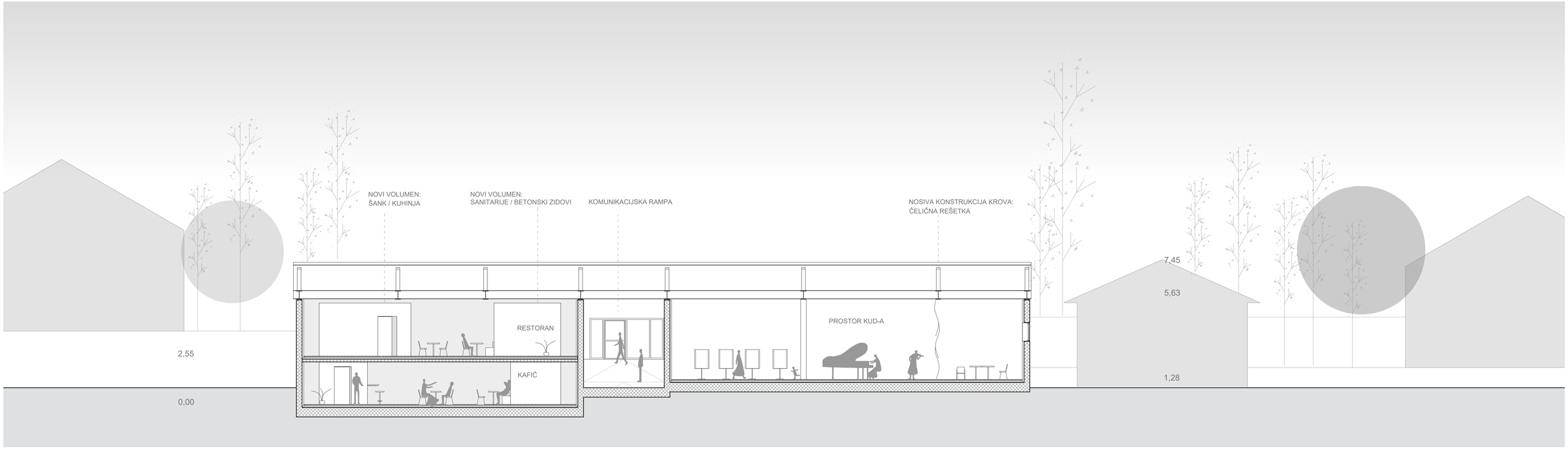
DRVORAD / PRESJEK A-A M 1:100

0 2 5 10

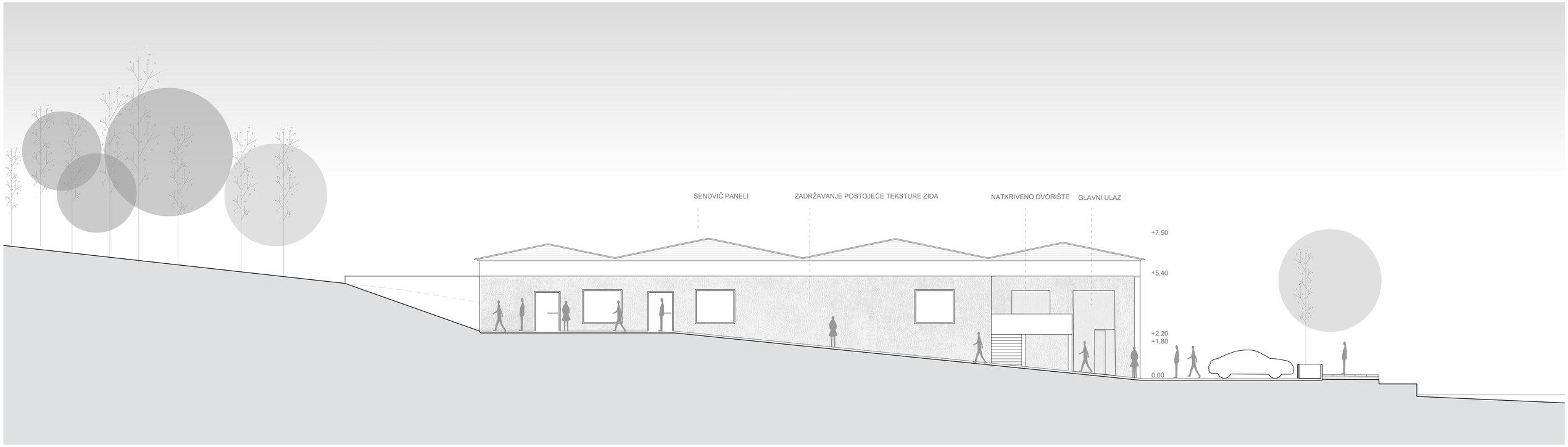
DRVORADA / PRESJEK B-B M 1:100

0 2 5 10

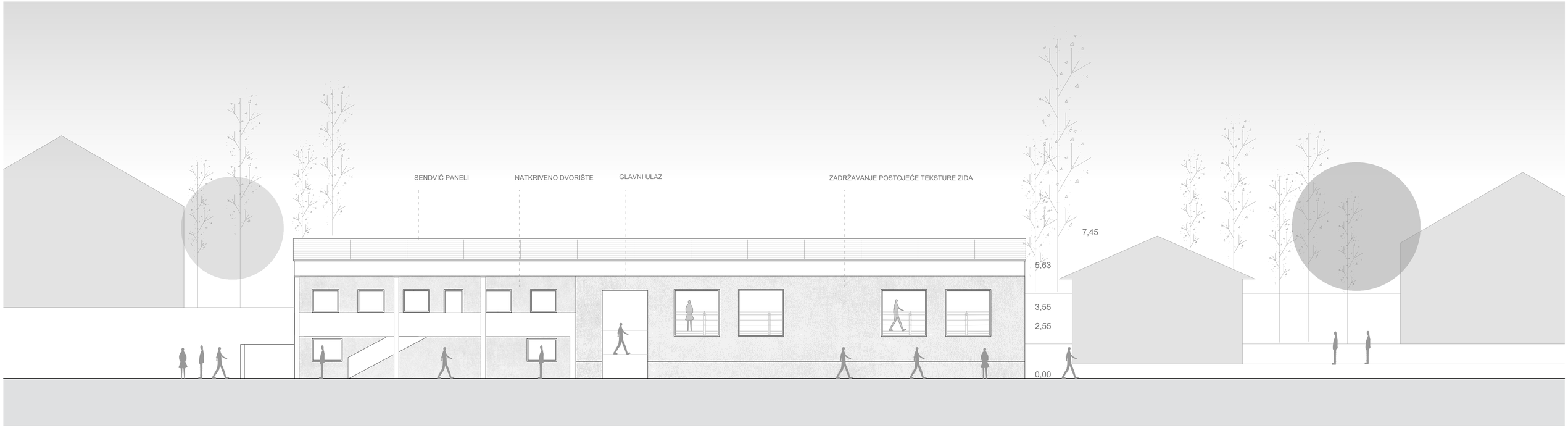
DRVORAD PRESJEK C-C 1:100

0 2 5 10

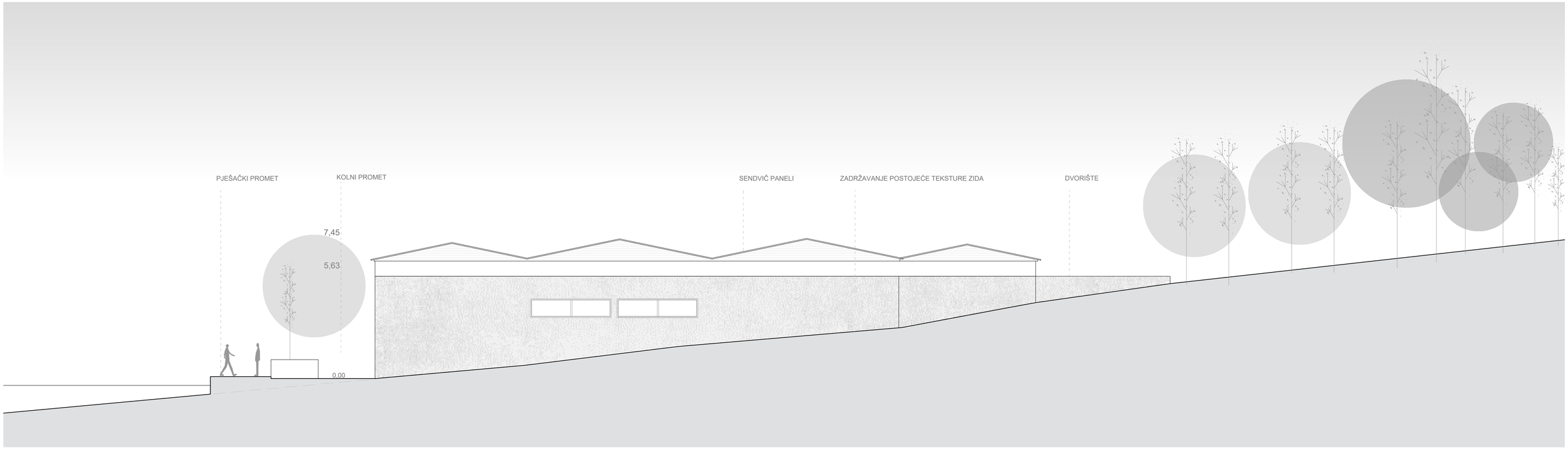
DRVORAD /JUGOISTOČNO PROČELJE M 1:100

0| 2| 5| 10|

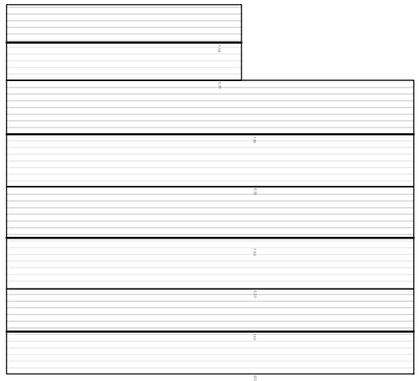
DRVORAD /SJEVEROISTOČNO PROČELJE M 1:100

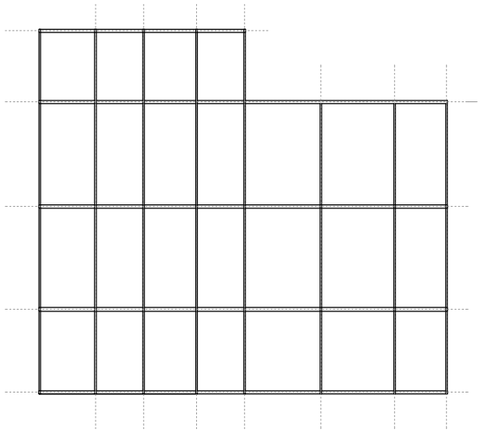
0| 2| 5| 10|

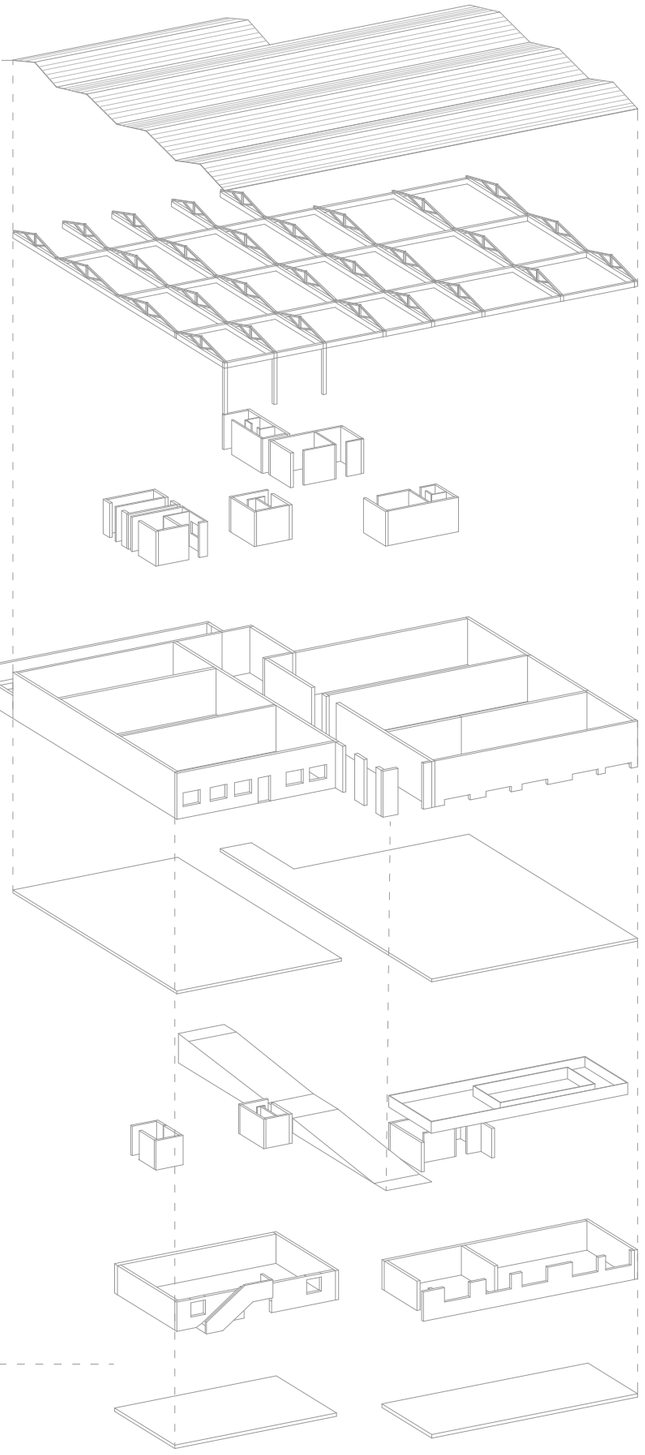

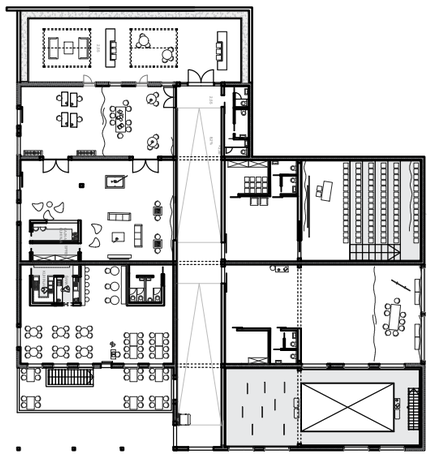
DRVORAD /SJEVEROZAPADNO PROČELJE M 1:100

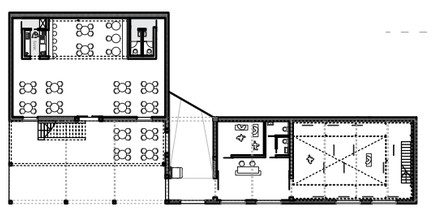
0| 2| 5| 10|

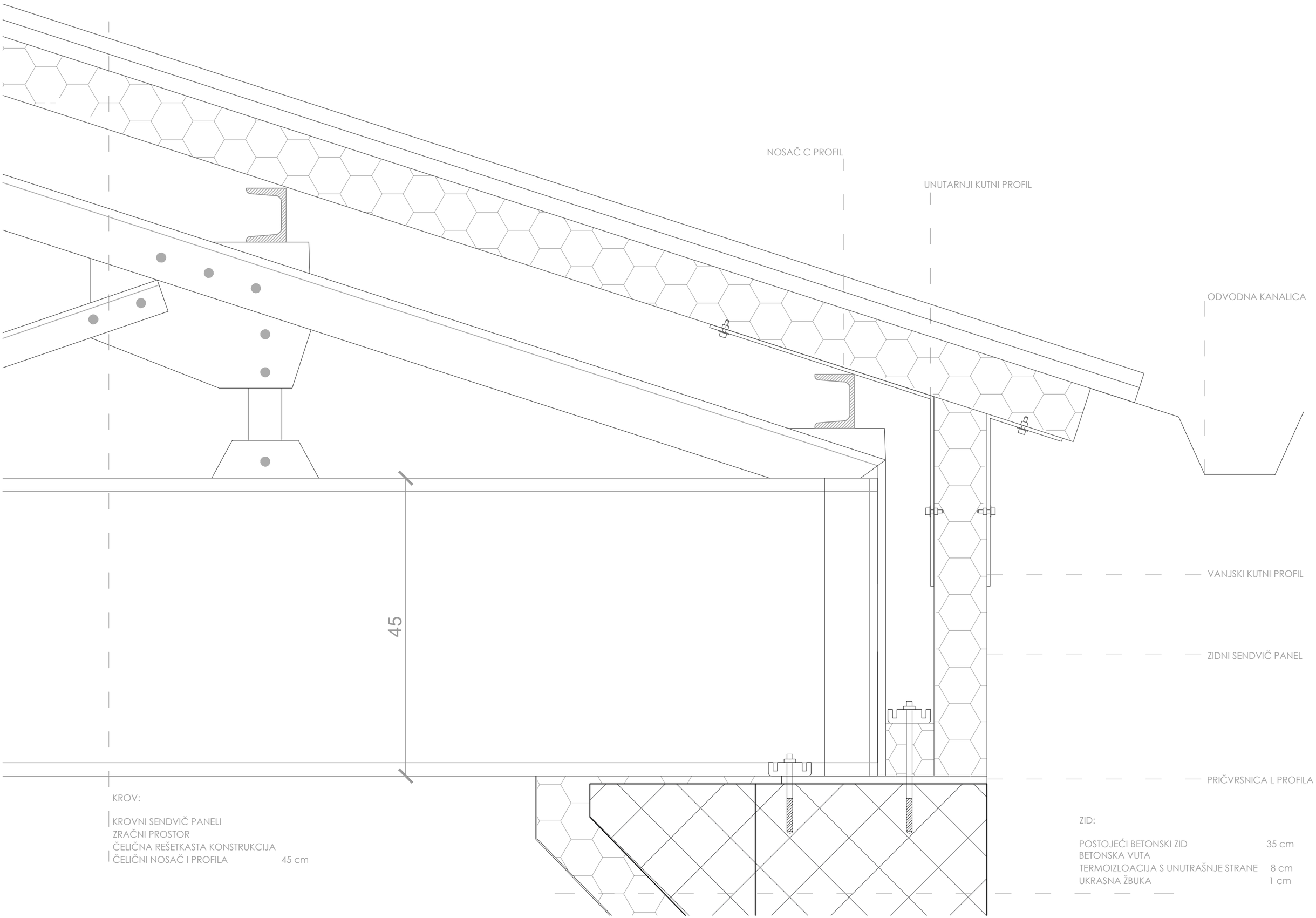

DRVORAD / AKSONOMETRIJSKI PRIKAZ

KROV:

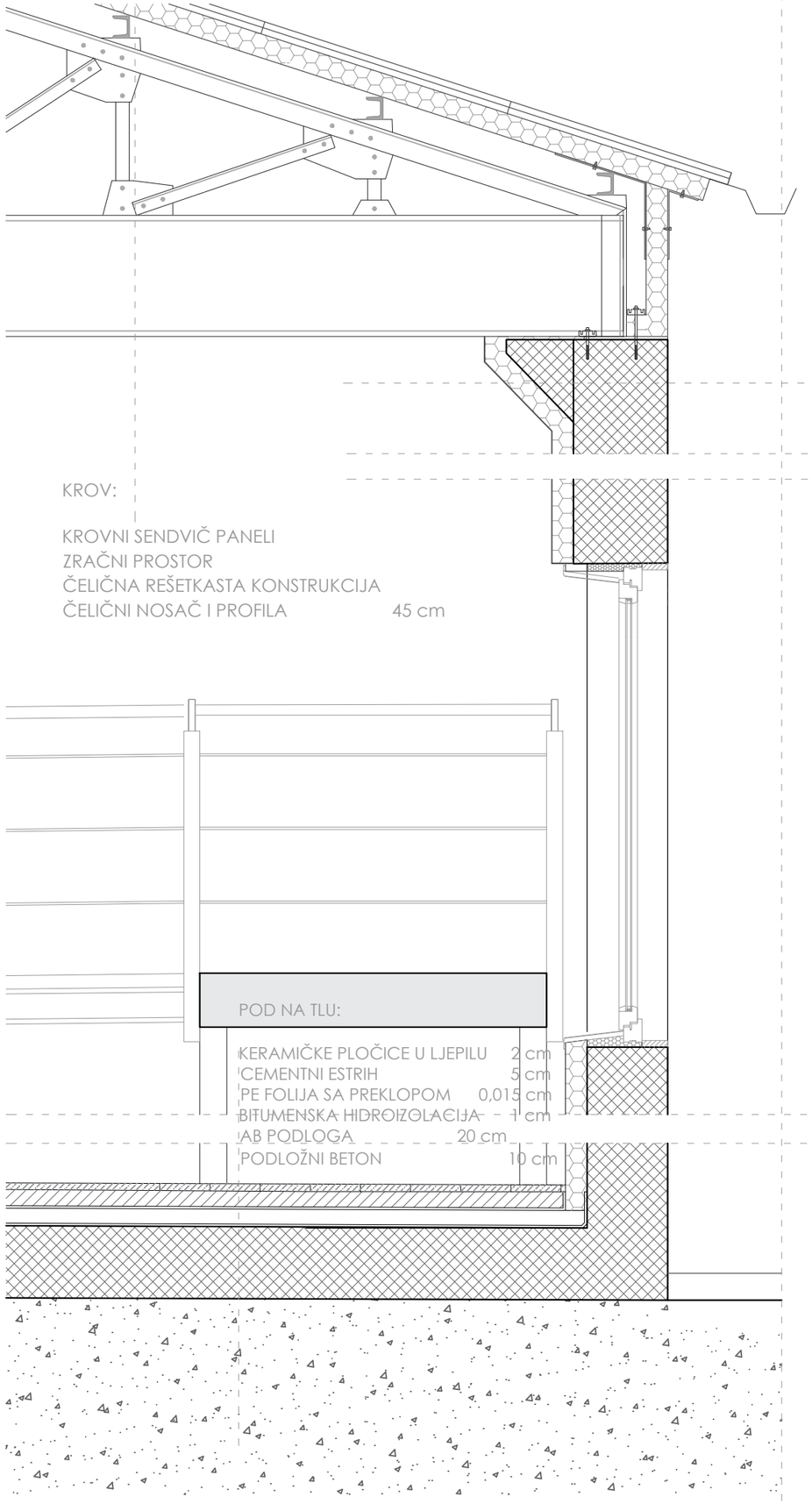
KROVNI SENDVIČ PANELI	
ZRAČNI PROSTOR	
ČELIČNA REŠETKASTA KONSTRUKCIJA	
ČELIČNI NOSAČ I PROFILA	45 cm

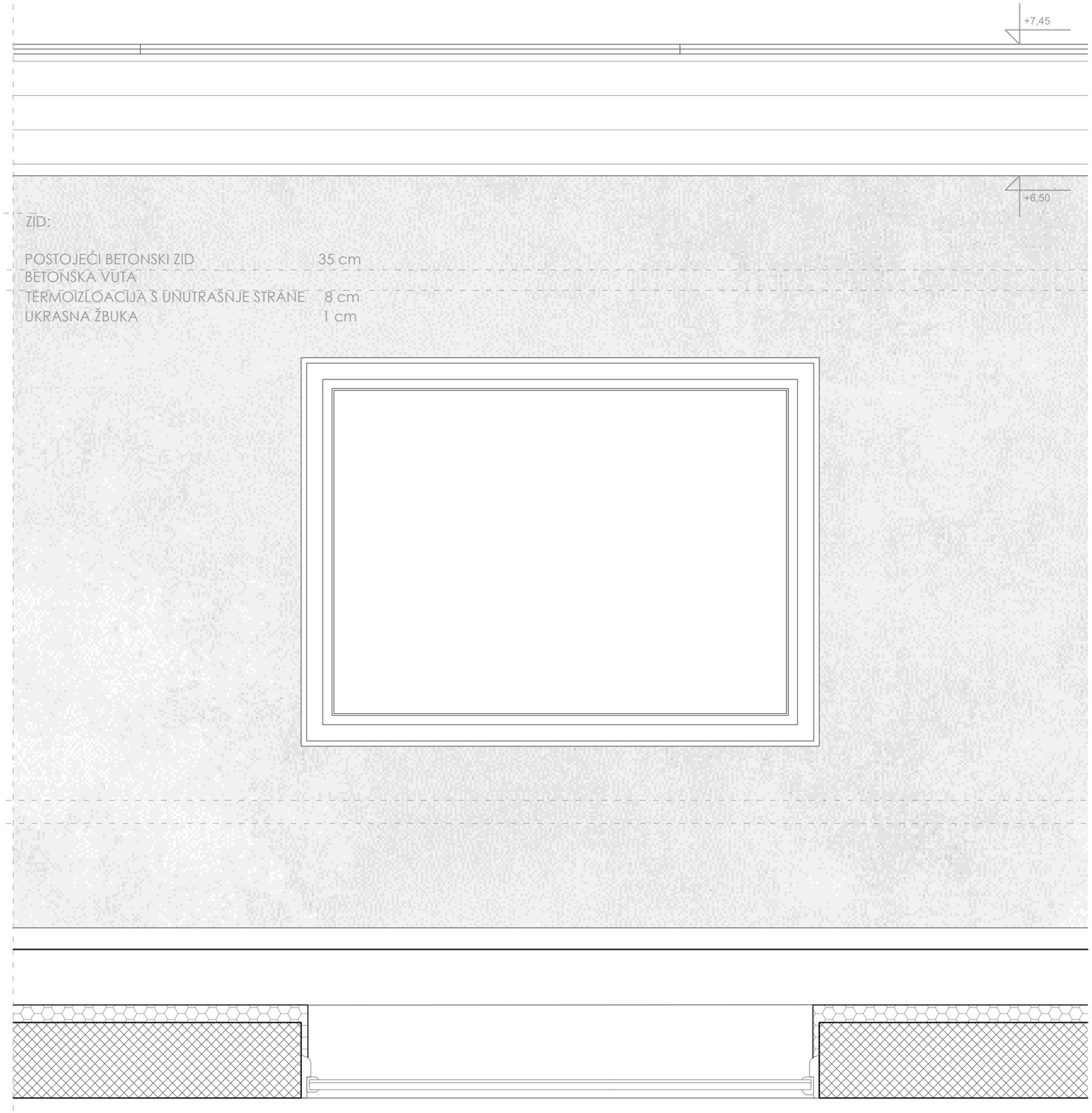
ZID:

POSTOJEĆI BETONSKI ZID	35 cm
BETONSKA VUTA	
TERMOIZLOACIJA S UNUTRAŠNJE STRANE	8 cm
UKRASNA ŽBUKA	1 cm

DRVORAD / DETALJ SPOJA PSOTOJEĆEG BETONSKOG ZIDA I METALNE KROVNE KONSTRUKCIJE

0 5 10 20

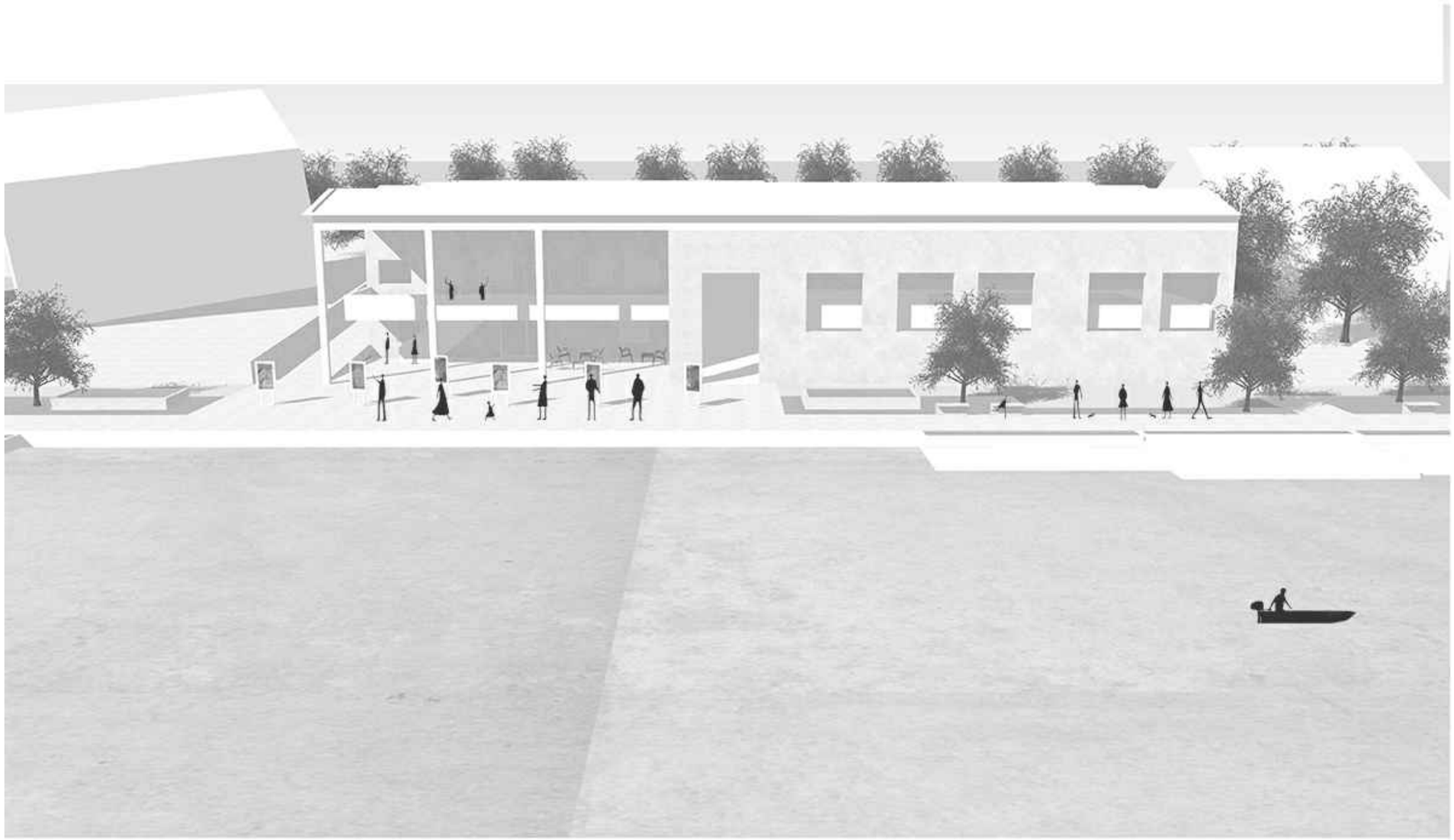

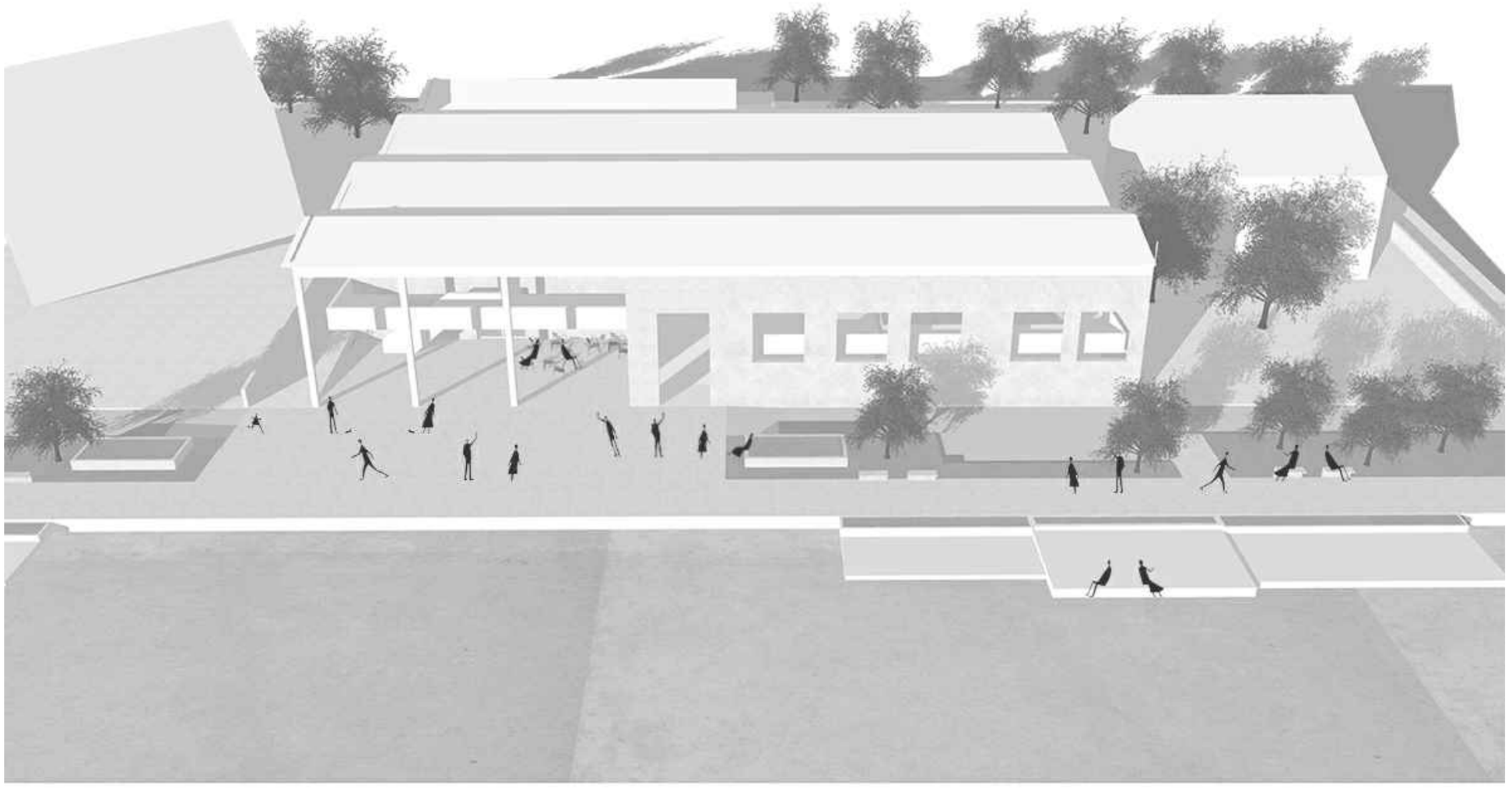

DRVORAD / DETALJ FASADE 1:20

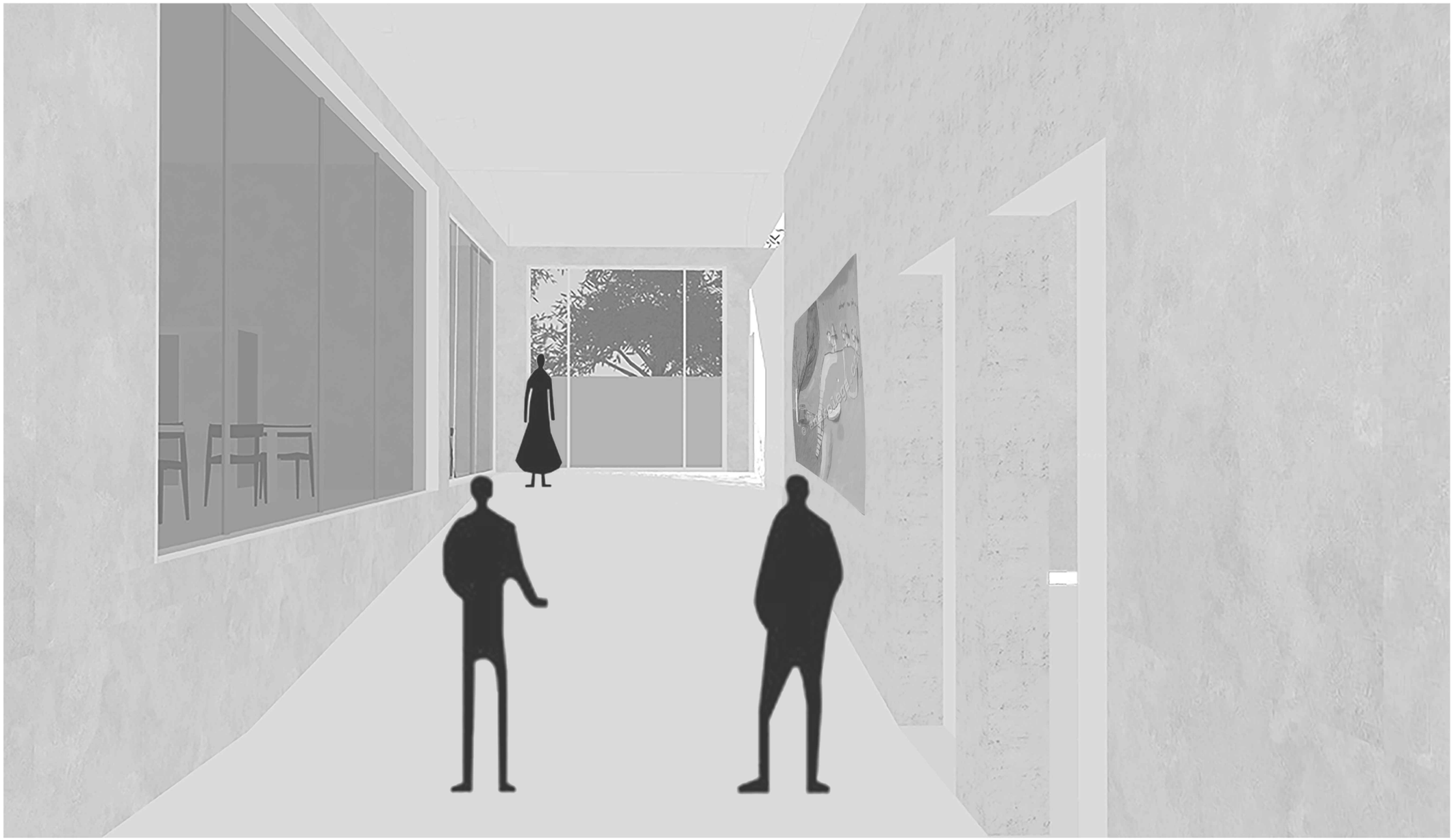

DRVORAD / PROSTORNI PRIKAZ / ULAZNI PLATO

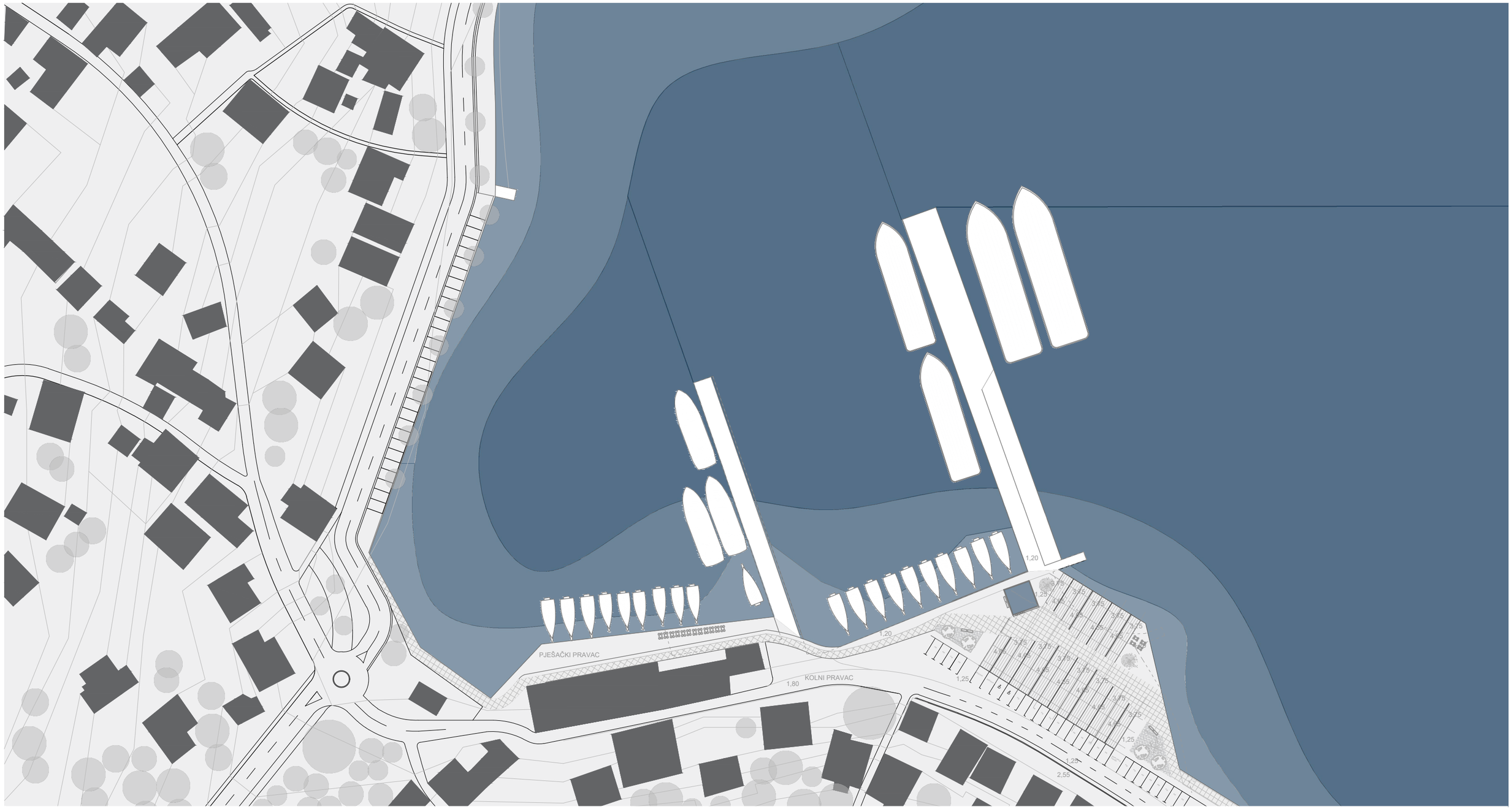

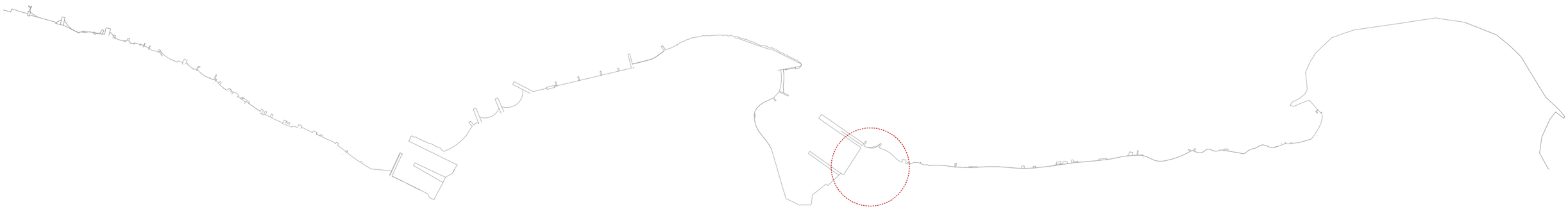
DRVORAD / PROSTORNI PRIKAZ / PTIČJA PERSPEKTIVA

DRVORAD / PROSTORNI PRIKAZ / KOMUNIKACIJSKA RAMPA

TOČKA 2 / BATALAŽA- TRŽNICA

BATALAŽA / SITUACIJA M 1:1000

0 10 25 50 S

PJEŠAČKA ŠETNICA

KOLNI PROMET

1,20

1,25

1,80

2,55

3,75

4,65

BATALAŽA / SITUACIJA M 1:500

0 5 10 20 S

PRISTUP RIBARSKIM BRODOVIMA

+1,20

B

URED

URED

CAFFE BAR

+1,20

+1,25

BAZEN ZA CIRKULACIJU MORA

BETONSKI OPLOČNICI

PRISTUP BRODICAMA

+1,20

ŠETALIŠTE

A

SPREMIŠTE ZA KLUPE

VODA

PEKARA

RIBARNICA

ZAMRZIVAČ

SANITARIJE

SPREMIŠTE OTPADA

ZELENA POVRŠINA

+1,25

ZELENA POVRŠINA

+1,20

+1,25

PM PM PM PM

DOSTAVA

DOSTAVA

PM PM PM PM PM PM PM PM PM PM PM PM PM

SKUPLJANJE OTPADA

PM PM PM PM PM PM PM

+1,25

+1,25

B

+1,30

+2,55

BATALAŽA / TLOCRT PRIZEMLJA M 1:200

0 2 5 10 S

+1,20

PRISTUP RIBARSKIM BRODOVIMA

+1,20

B

+3,75 +4,65 +3,75 +4,65 +3,75 +4,65 +3,75 +4,65 +3,75

+1,25

BAZEN ZA CIRKULACIJU MORA

BETONSKI OPLOČNICI

PRISTUP BRODICAMA

+1,20

ŠETALIŠTE

A

ZELENA POVRŠINA

+3,75 +4,65 +3,75 +4,65 +3,75 +4,65 +3,75 +4,65 +3,75 +4,65 +3,75 +4,65 +3,75 +4,65 +3,75

+1,25

ZELENA POVRŠINA

A

+1,20

+1,25

PM PM PM PM

DOSTAVA DOSTAVA

PM PM PM PM PM PM PM PM PM PM PM PM PM

SKUPLJANJE OTPADA

PM PM PM PM PM PM PM

+1,25

+1,25

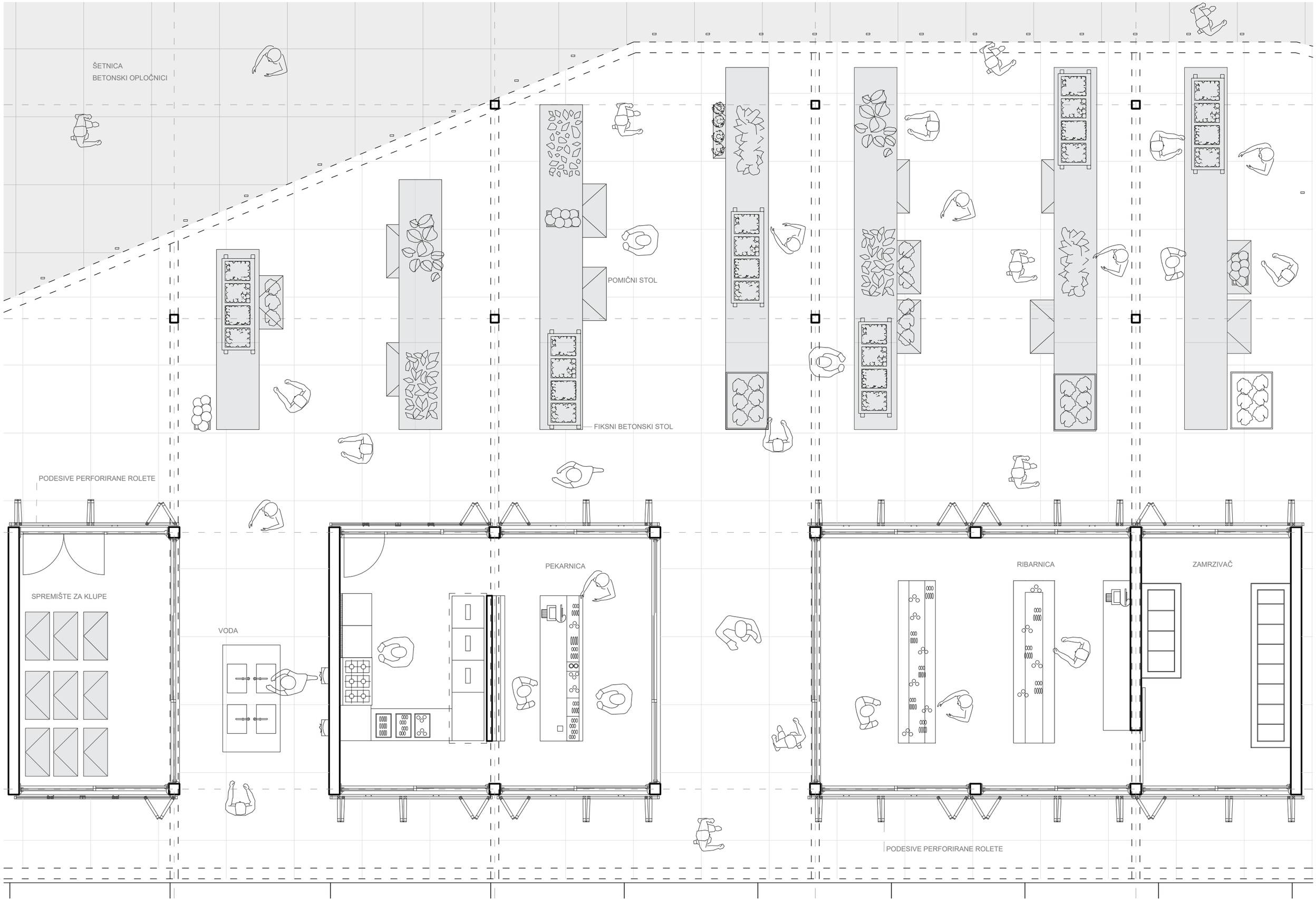
B

+1,30

+2,55

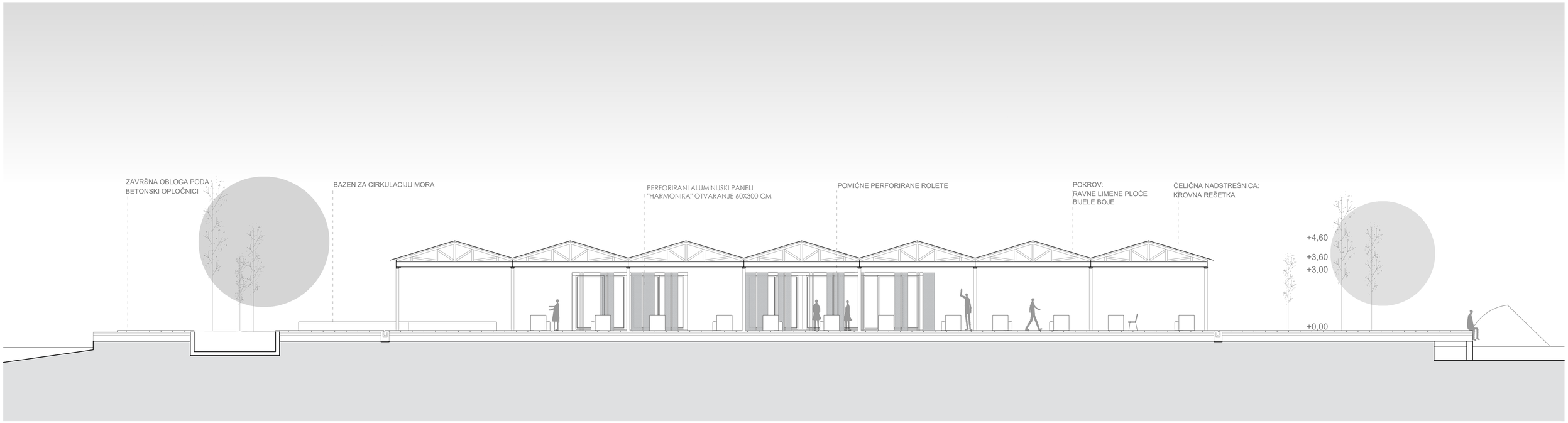
BATALAŽA / TLOCRT KROVA M 1:200

0 2 5 10 S

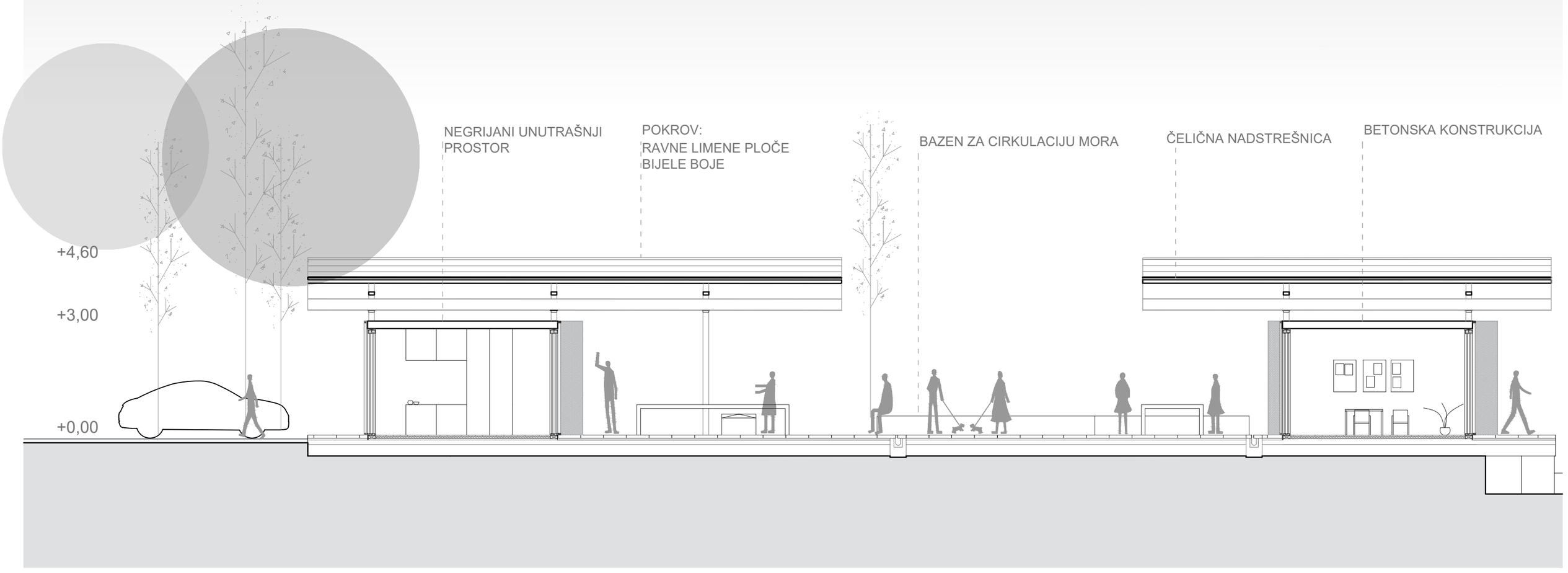
BATALAŽA / SEGMENT TLOCRTA M 1:50

0 0.5 1 2 3 S

BATALAŽA / PRESJEK A-A M 1:100

0| 2| 5| 10|

BATALAŽA / PRESJEK B-B M 1:100

0 2 5 10

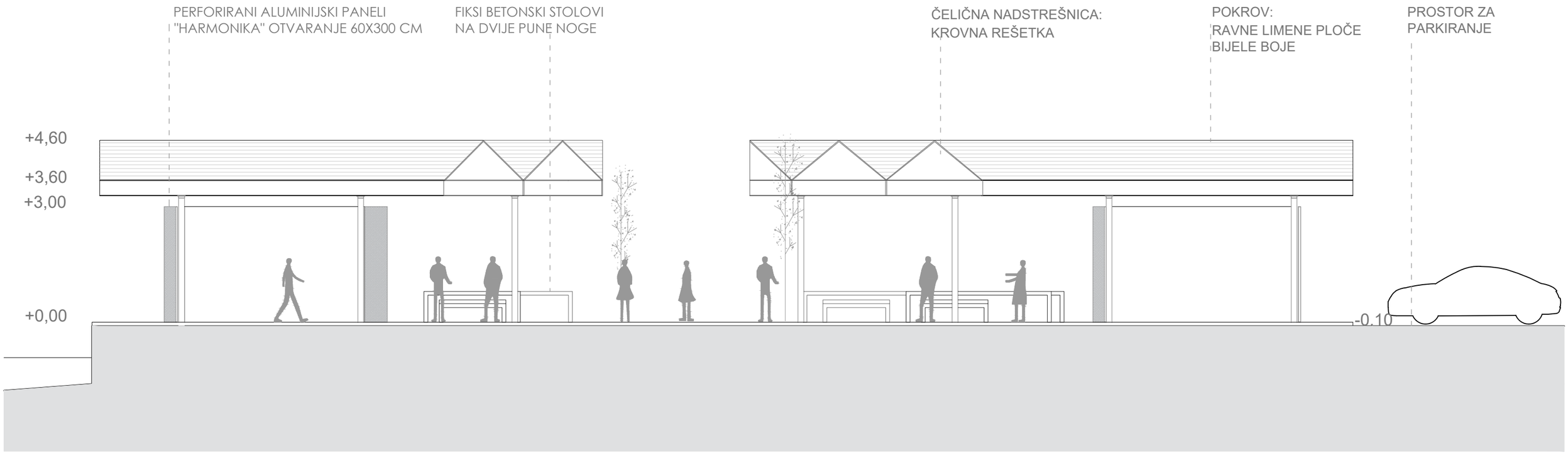
BATALAŽA / JUŽNO PROČELJE A-A M 1:100

0 2 5 10

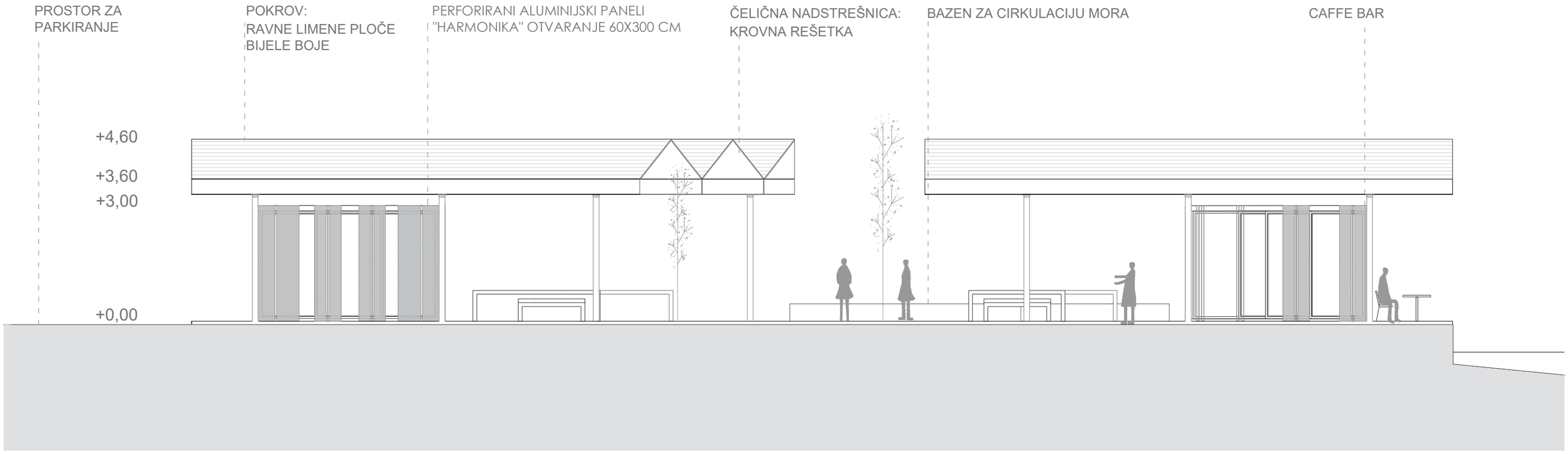
BATALAŽA / SJEVERNO PROČELJE A-A M 1:100

0| 2| 5| 10|

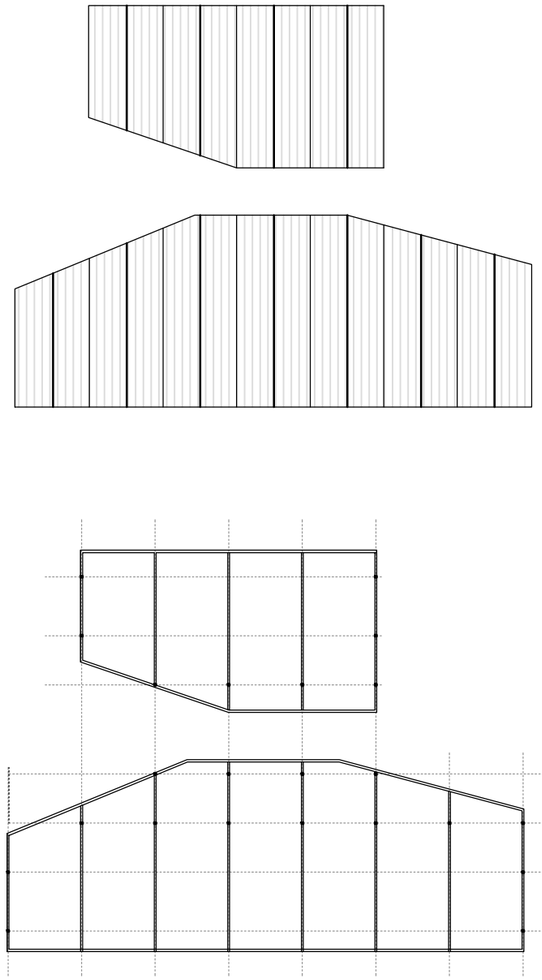
BATALAŽA / ZAPADNO PROČELJE A-A M 1:100

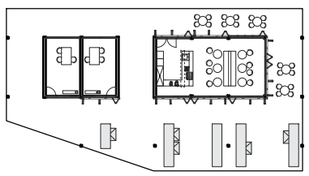
0 2 5 10

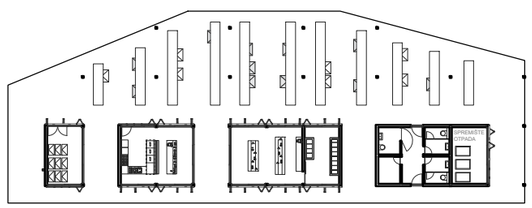

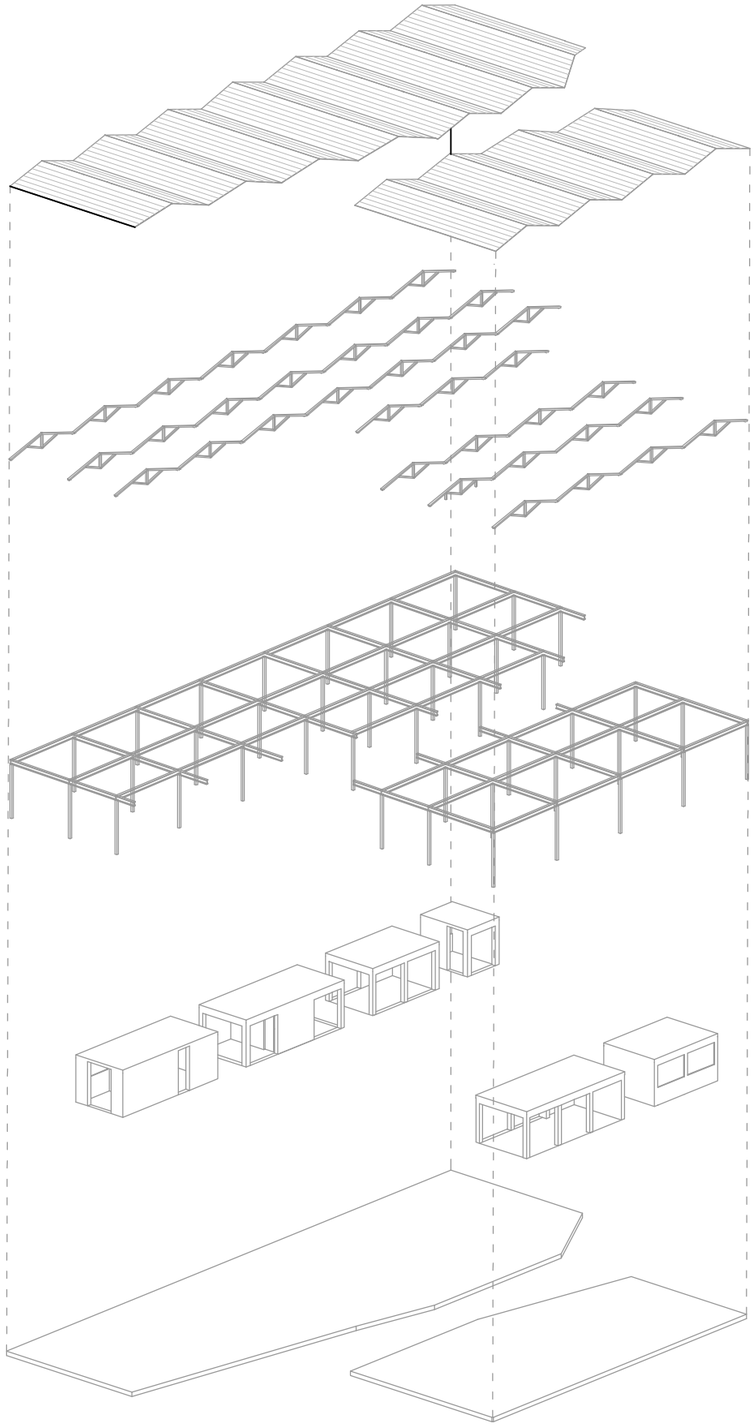
BATALAŽA / ISTOČNO PROČELJE A-A M 1:100

0 2 5 10

OPREMISTE
OTHAN

VANJSKI PROSTOR

PERFORIRANI
ALUMINIJSKI PANELI
"HARMONIKA"
OTVARANJE 60X300 CM

UNUTRA- NEGRIJANO

STAKLENA STIJENA

KRILO

PVC PODMETAČ KOTAČIĆA
KOTAČIĆI KLIZNOG MEHANIZMA
VOILICA ZA KOTAČIĆE
ČETKASTA BRTVA
POMOČNA KUTNA SPOJNICA

VANJSKI POD:

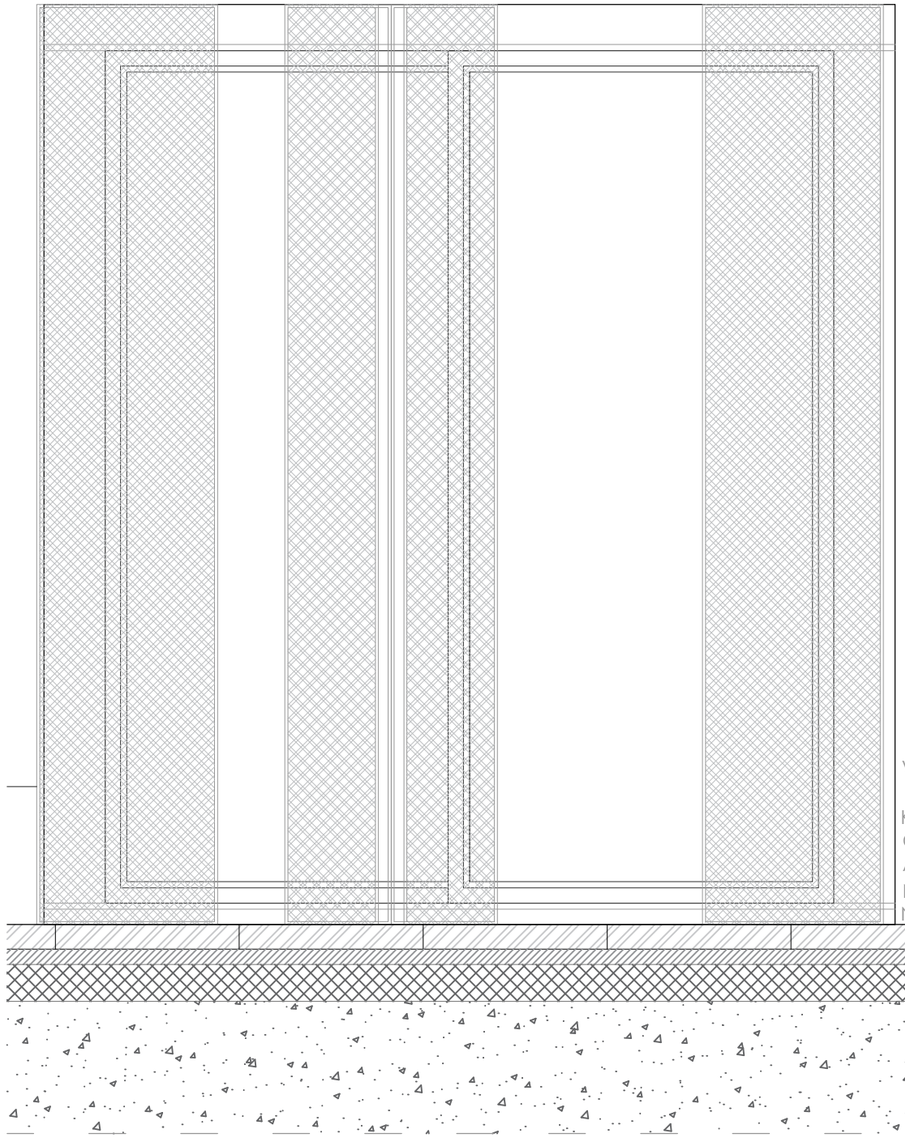
KAMENE PLOČE, ljepljene na podlogu	8cm
CEMENTNI MORT	2 cm
ARMIRANA BETONSKA PODLOGA	10cm
NABIJENI KRUPNI ŠLJUNAK	10 cm
NABIJENO TLO	

POD NA TLU:

KERAMIČKE PLOČICE U LJEPILU	2 cm
CEMENTNI ESTRIH	5 cm
PE FOLIJA SA PREKLOPOM	0,015 cm
BITUMENSKA HIDROIZOLACIJA	1 cm
AB PODLOGA	20 cm
PODLOŽNI BETON	10 cm

BATALAŽA / DETALJ PERFORIRANIH ALUMINIJSKIH PANELA

0 5 10 20

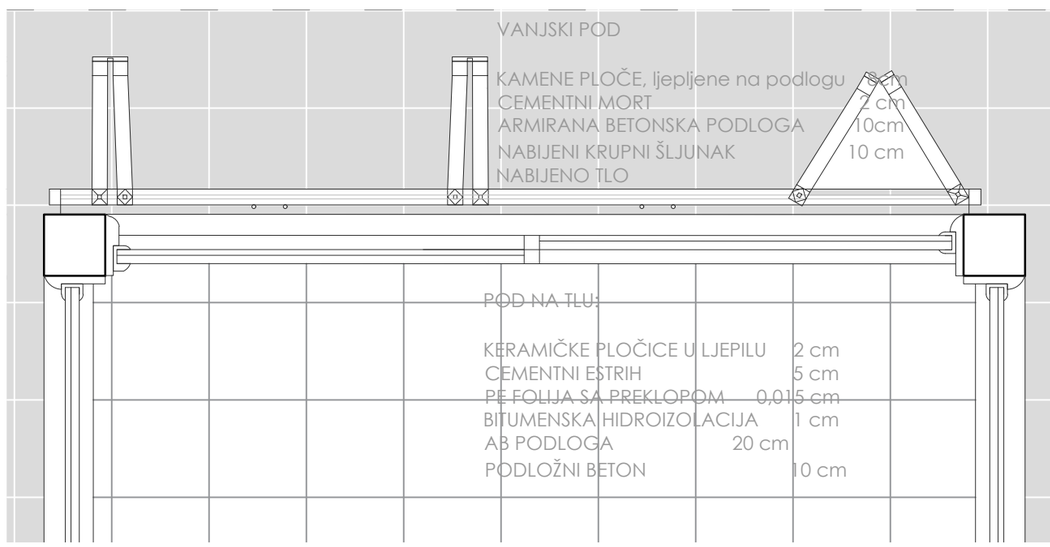

VANJSKI PROSTOR

PERFORIRANI
ALUMINIJSKI PANELI
"HARMONIKA"
OTVARANJE 60X300 CM

VANJSKI POD:

KAMENE PLOČE, ljepljene na podlogu	8cm
CEMENTNI MORT	2 cm
ARMIRANA BETONSKA PODLOGA	10cm
NABIJENI KRUPNI ŠLJUNAK	10 cm
NABIJENO TLO	

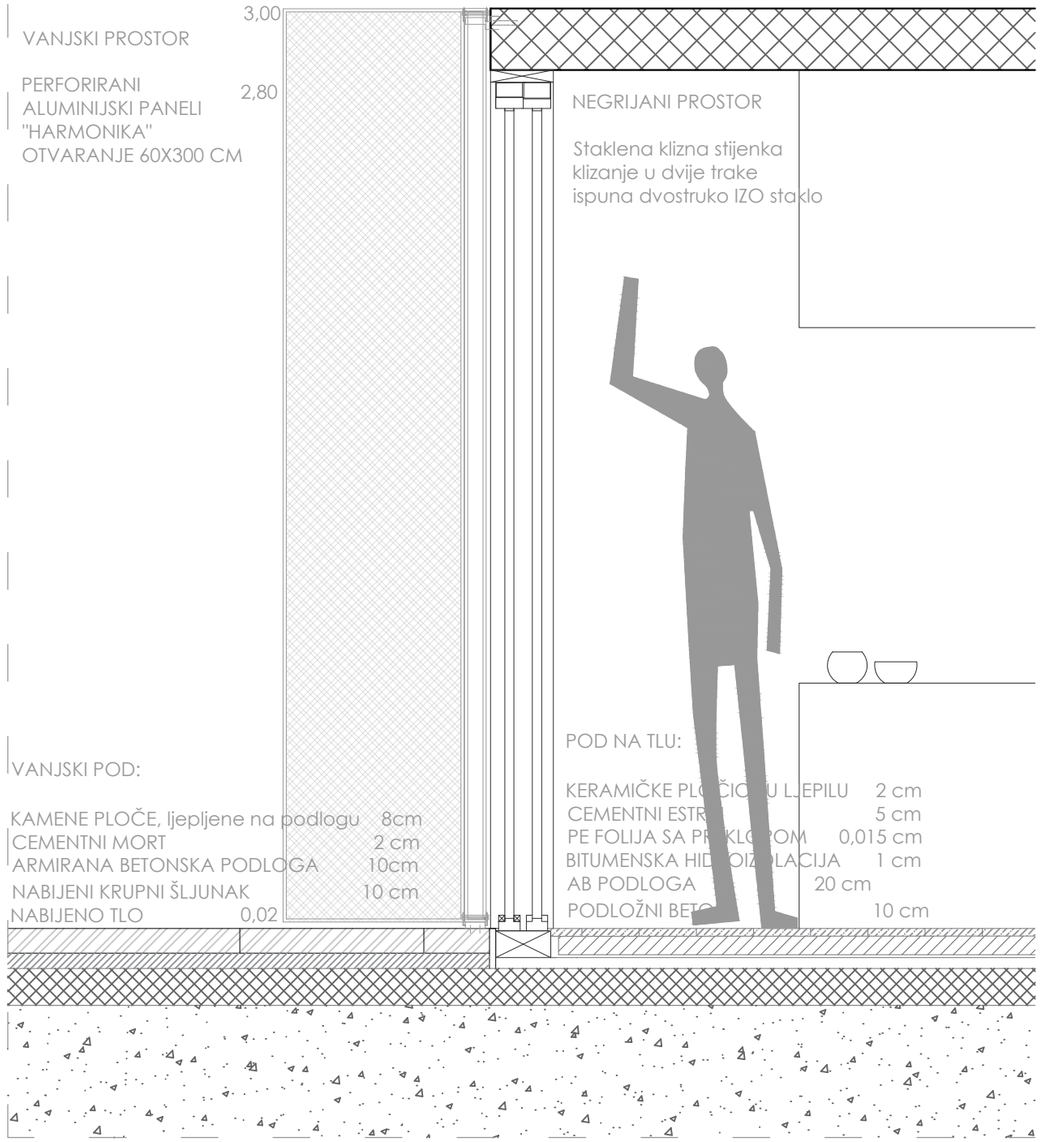

VANJSKI POD

KAMENE PLOČE, ljepljene na podlogu	8cm
CEMENTNI MORT	2 cm
ARMIRANA BETONSKA PODLOGA	10cm
NABIJENI KRUPNI ŠLJUNAK	10 cm
NABIJENO TLO	

POD NA TLU:

KERAMIČKE PLOČICE U LJEPILU	2 cm
CEMENTNI ESTRIH	5 cm
PE FOLIJA SA PREKLOPOM	0,015 cm
BITUMENSKA HIDROIZOLACIJA	1 cm
AB PODLOGA	20 cm
PODLOŽNI BETON	10 cm

VANJSKI PROSTOR

PERFORIRANI
ALUMINIJSKI PANELI
"HARMONIKA"
OTVARANJE 60X300 CM

NEGRIJANI PROSTOR

Staklena klizna stijenka
klizanje u dvije trake
ispuna dvostruko IZO staklo

VANJSKI POD:

KAMENE PLOČE, ljepljene na podlogu	8cm
CEMENTNI MORT	2 cm
ARMIRANA BETONSKA PODLOGA	10cm
NABIJENI KRUPNI ŠLJUNAK	10 cm
NABIJENO TLO	0,02

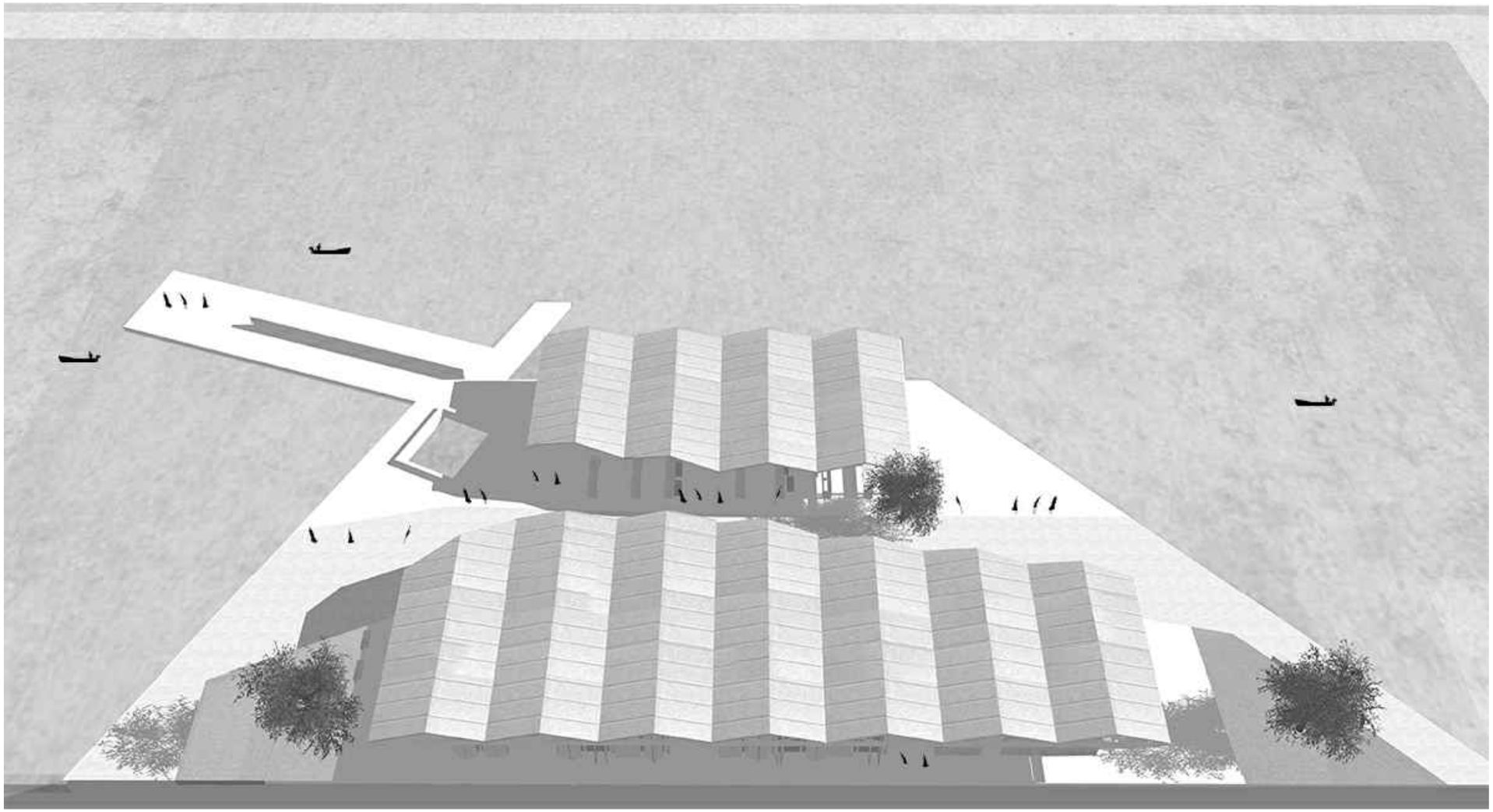
POD NA TLU:

KERAMIČKE PLOČICE U LJEPILU	2 cm
CEMENTNI ESTRIH	5 cm
PE FOLIJA SA PREKLOPOM	0,015 cm
BITUMENSKA HIDROIZOLACIJA	1 cm
AB PODLOGA	20 cm
PODLOŽNI BETON	10 cm

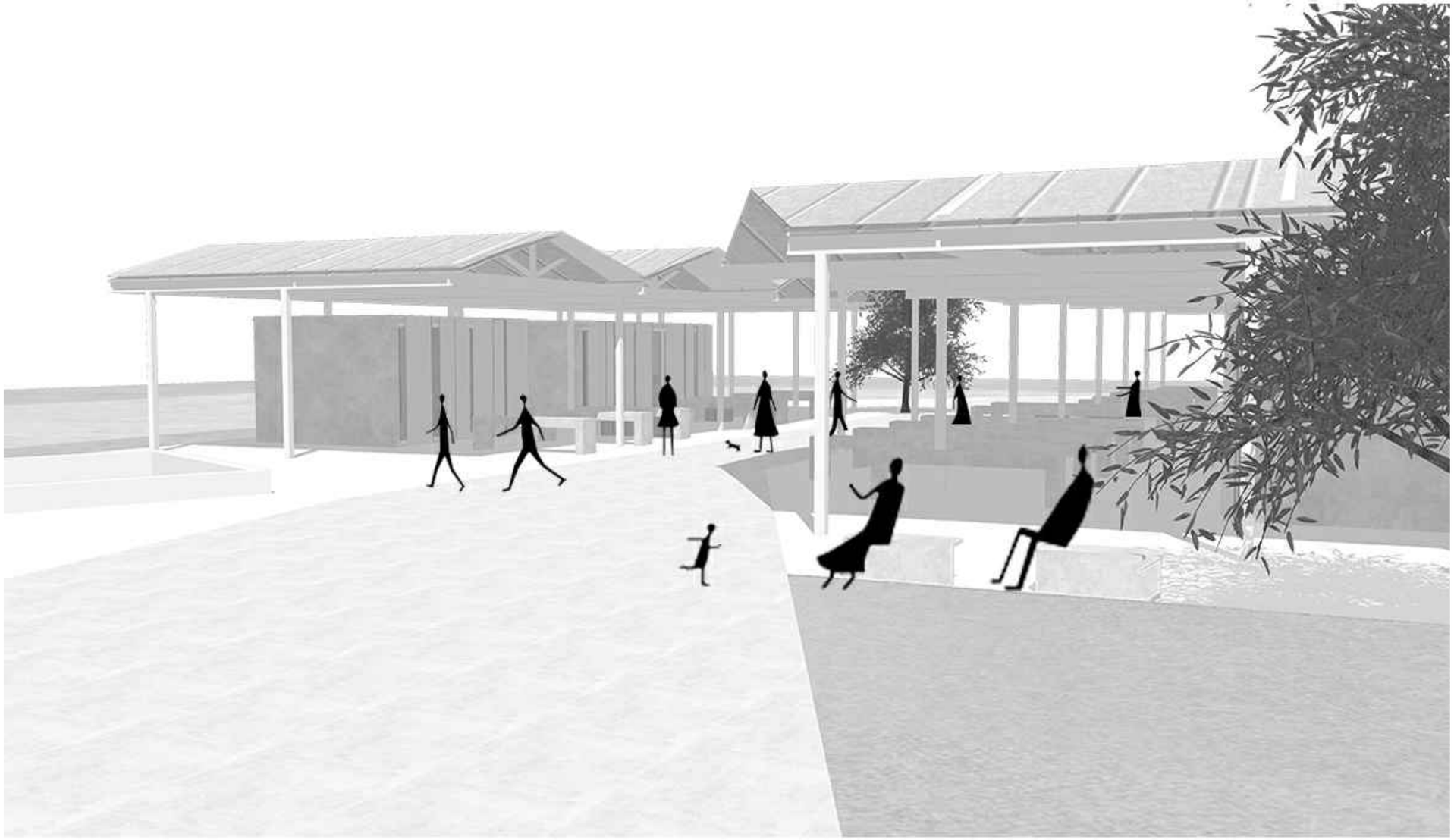

BATALAŽA / IZA OTRIĆA / DETALJ FASADE 1:20

0 20 50 100

BATALAŽA / PROSTORNI PRIKAZ / PTIČJA PERSPEKTIVA

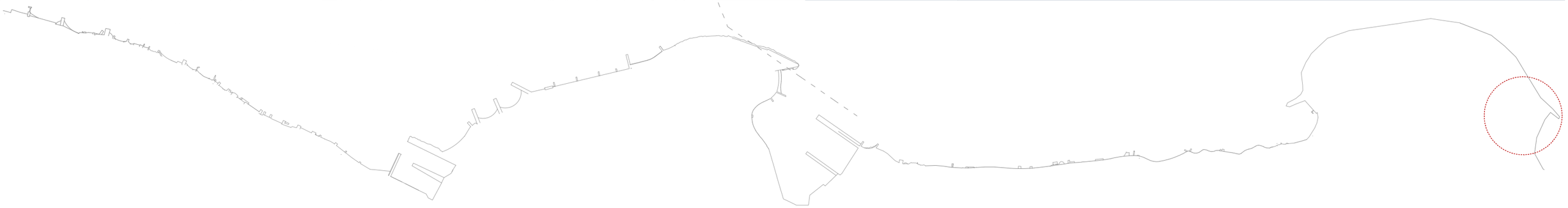

BATALAŽA / PROSTORNI PRIKAZ / FASADA UNUTRAŠNJIH VOLUMENA

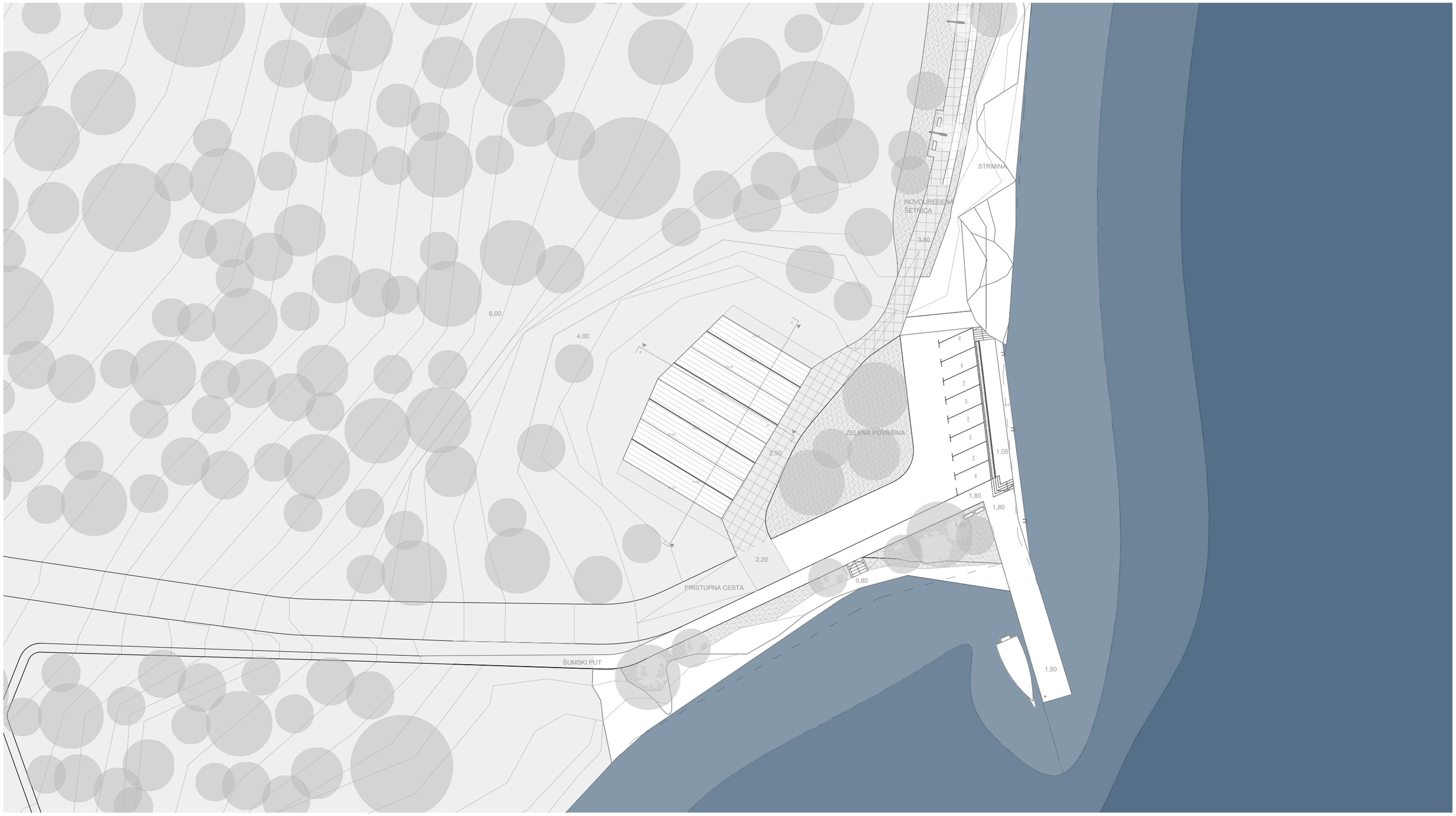
TOČKA 3 / IZA OTRIĆA- ŠUMSKI PAVILJON

IZA OTRIĆA / SITUACIJA M 1:1000

0 10 25 50 S

IZA OTRIĆA / SITUACIJA M 1:500

0 5 10 20 S

+10,00
+4,00
+3,20
+4,60
+3,20
+4,60
+3,20
+4,60
+3,20
+4,60
+3,20
+2,50
+2,20
+4,00
+1,35
+1,90
+1,70
+0,80
+0,90
+1,05
+1,80
+1,80
+1,80
400
DIVLJA PLAŽA
UREĐENA PLAŽA/
ZAŠTITA OD EROZIJE
PM
PRISTUPNA CESTA
ŠUMSKA STAZA / ŠLJUNČANA PODLOGA
DIVLJA PLAŽA
A
B

IZA OTRIĆA / TLOCRT KROVA M 1:250

0 2 5 10 S

+10,00

+4,00

WC

REŽIJA

PROSTORIJA ULAZNICA

SPREMIŠTE

+2,50

A

B

DIVLJA PLAŽA

PM

UREĐENA PLAŽA/
ZAŠTITA OD EROZIJE

+0,90

+1,05

+1,80

+1,80

+1,70

+1,90

+0,80

DIVLJA PLAŽA

PRISTUPNA CESTA

+2,20

+4,00

ŠUMSKA STAZA / ŠLJUNČANA PODLOGA

+1,35

+1,80

400

IZA OTRIĆA / TLOCRT PRIZEMLJA M 1:250

0 2 5 10 S

+2,70

B

NATRKIVENI
PROSTOR
KINA
+2,55

ŠLJUNČANA
PODLOGA

SPREMIŠTE

WC

ŠLJUNČANA
PODLOGA

+3,00

+2,50

ZELENA POVRŠINA

REŽIJA

A

A

PRODAJA
ULAZNICA

+2,55

+2,50

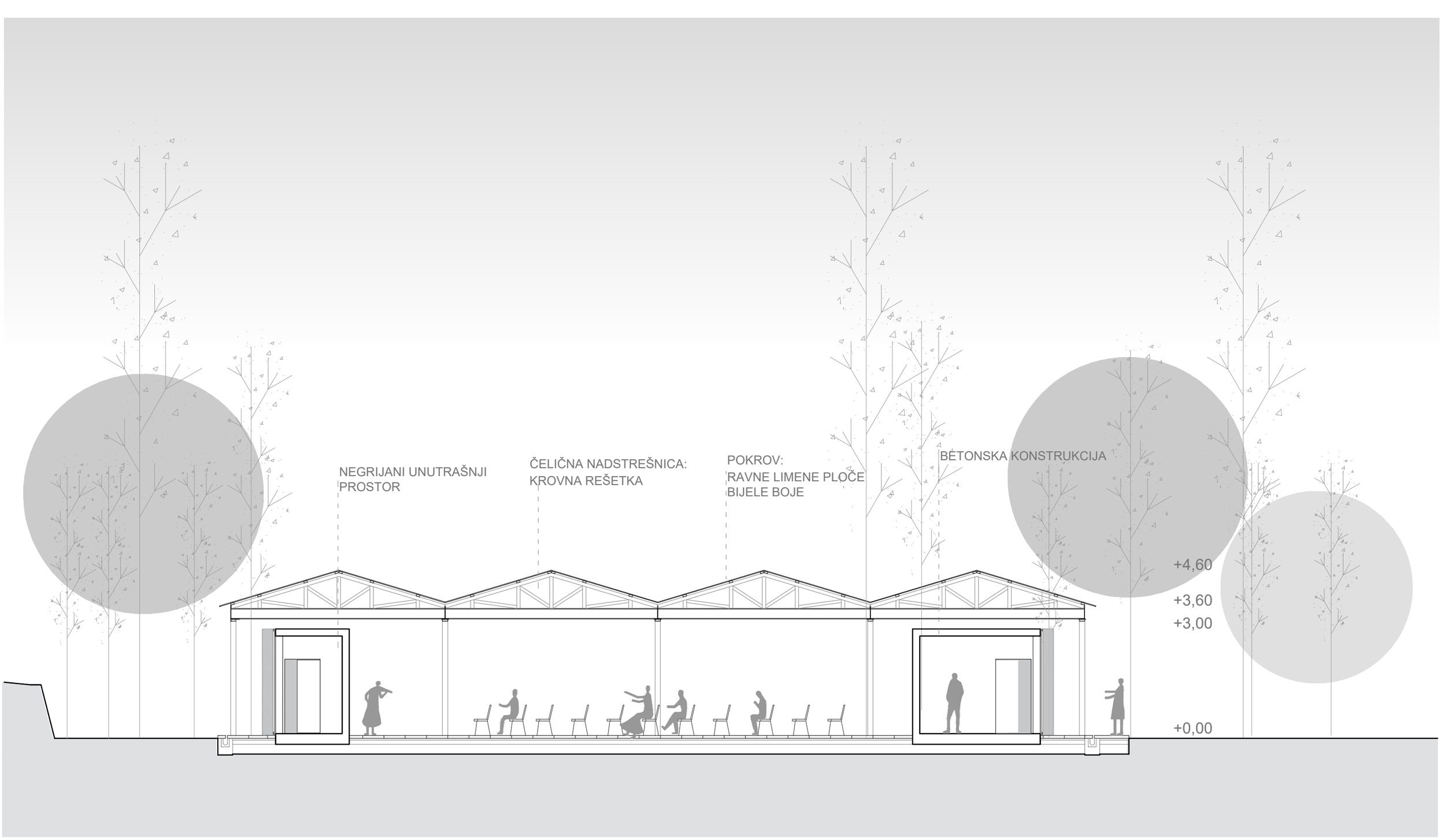
ZELENA POVRŠINA

BETONSKI OPLOČNICI

ZELENA POVRŠINA

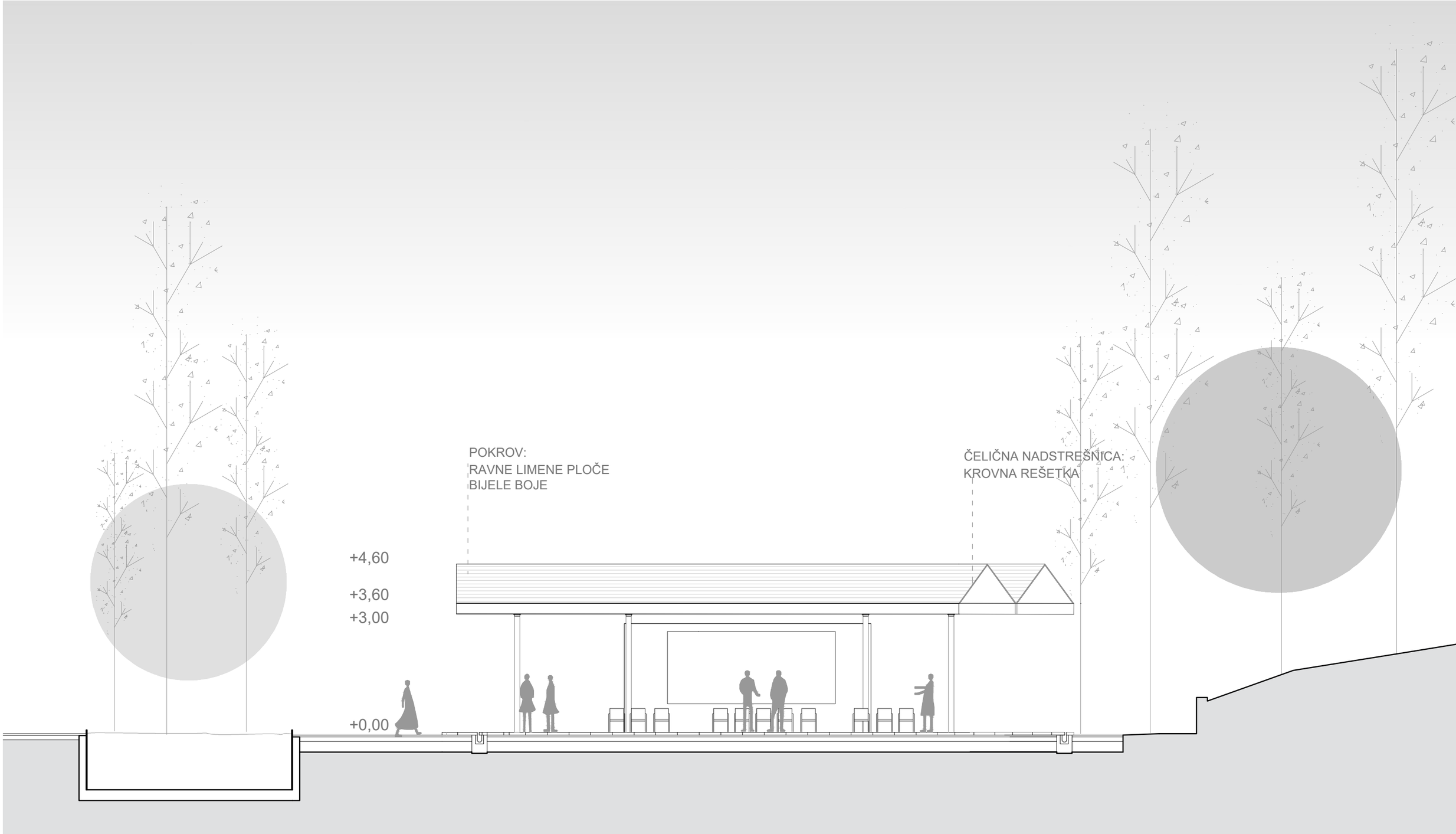
IZA OTRIĆA / TLOCRT M 1:100

0 2 5 10 S

IZA OTRIĆA / PRESJEK A-A M 1:100

0 2 5 10

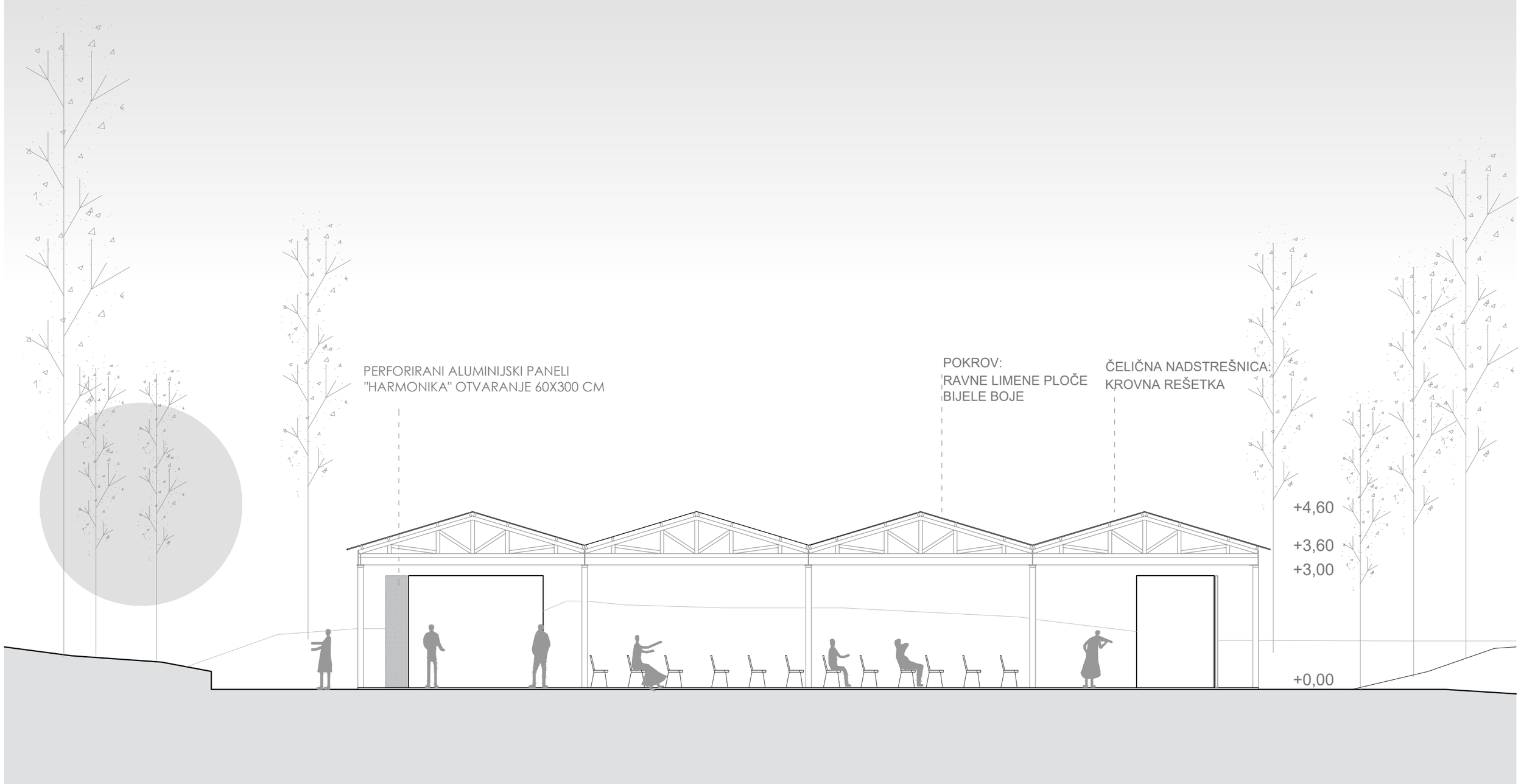
IZA OTRIĆA / PRESJEK B-B M 1:100

0 2 5 10

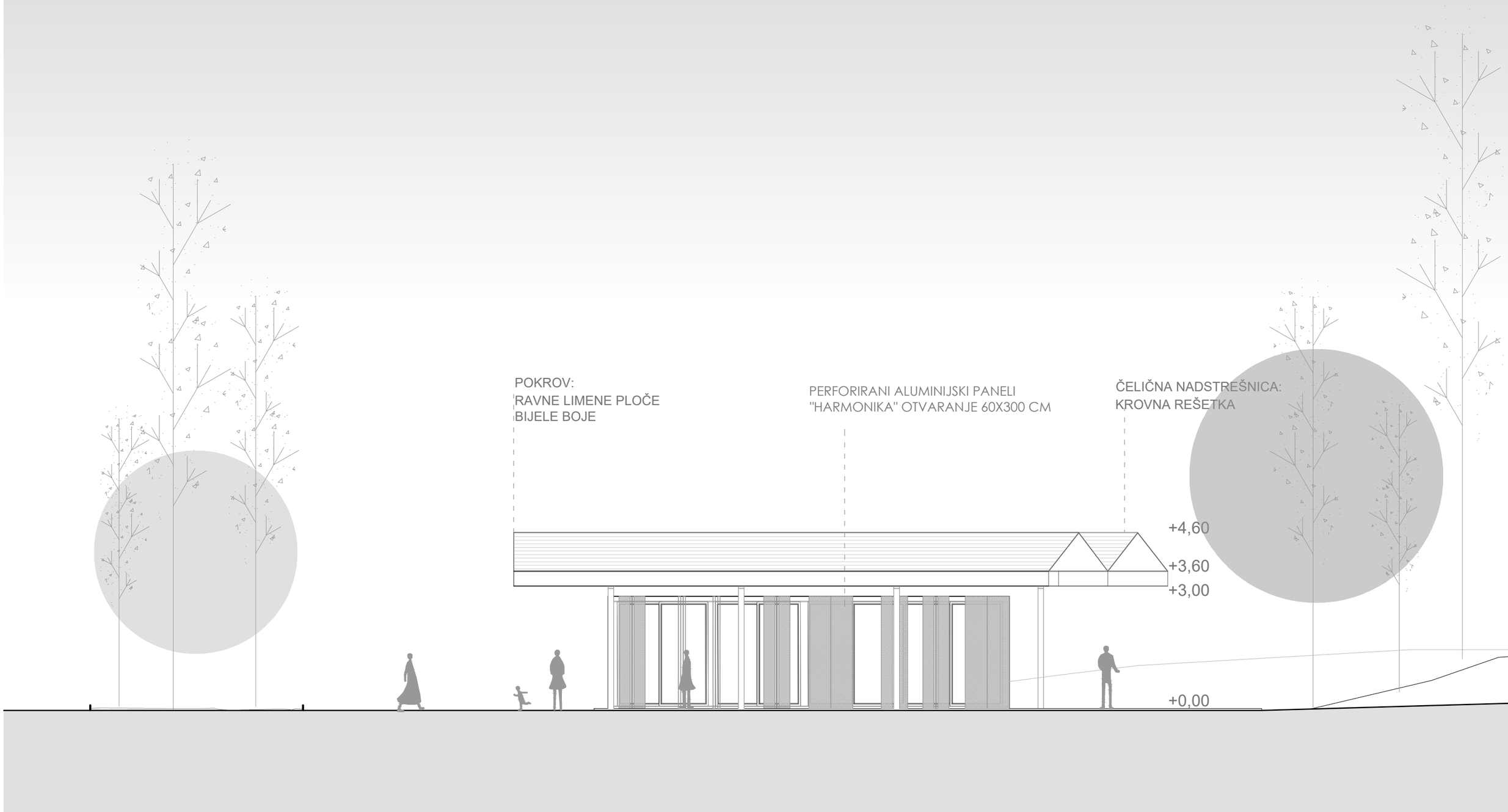
IZA OTRIĆA / ISTOČNO PROČELJE M 1:100

0 2 5 10

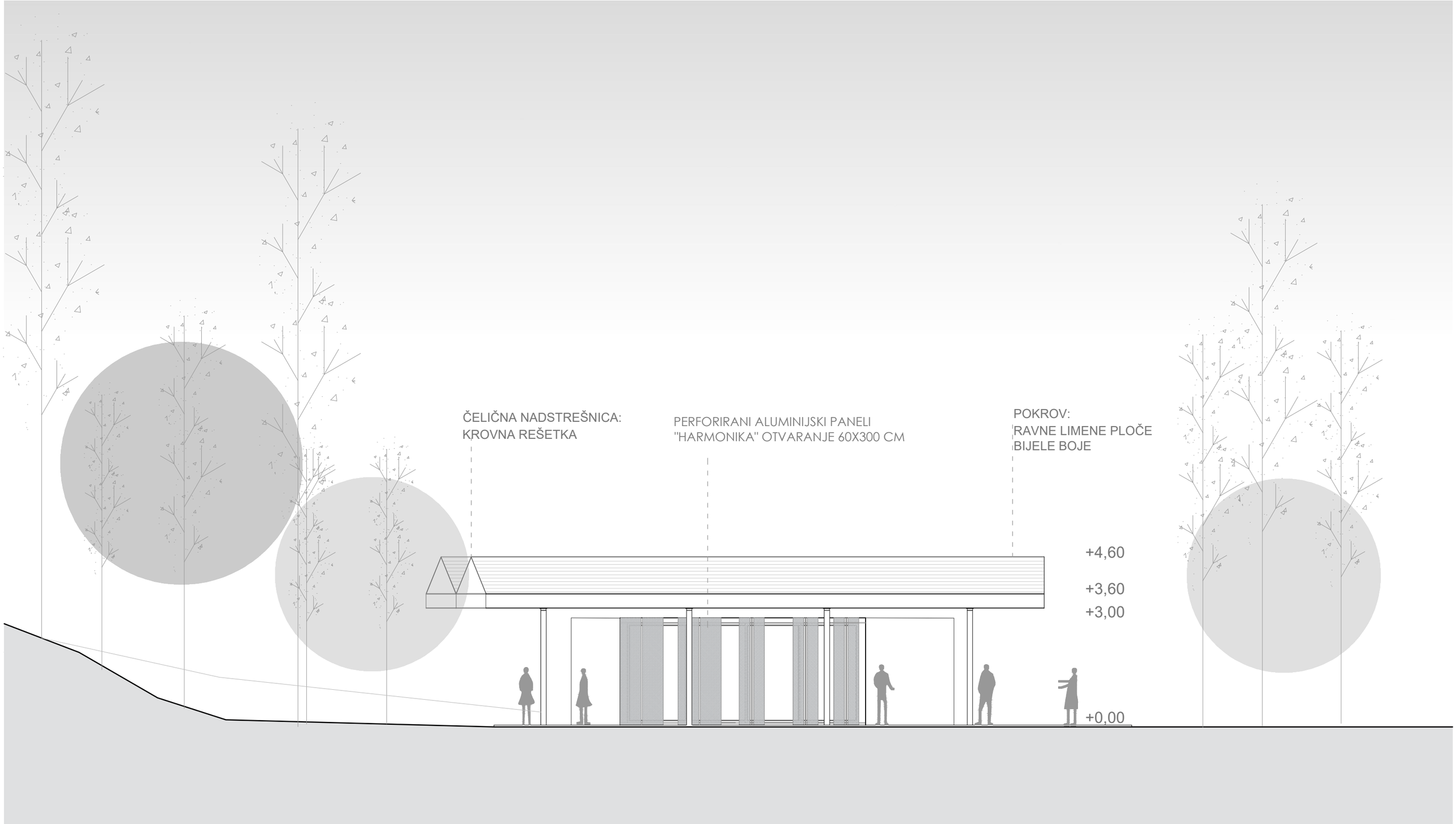
IZA OTRIĆA / ZAPADNO PROČELJE M 1:100

0 2 5 10

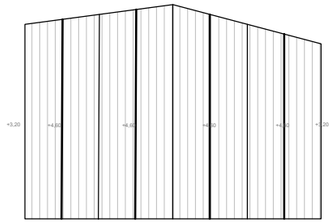
IZA OTRIĆA / SJEVERNO PROČELJE M 1:100

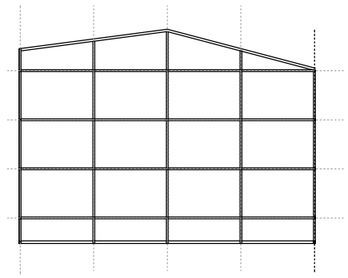
0 2 5 10

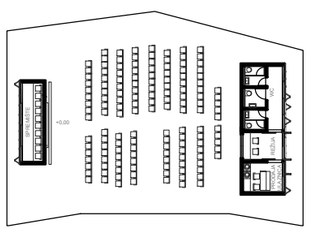

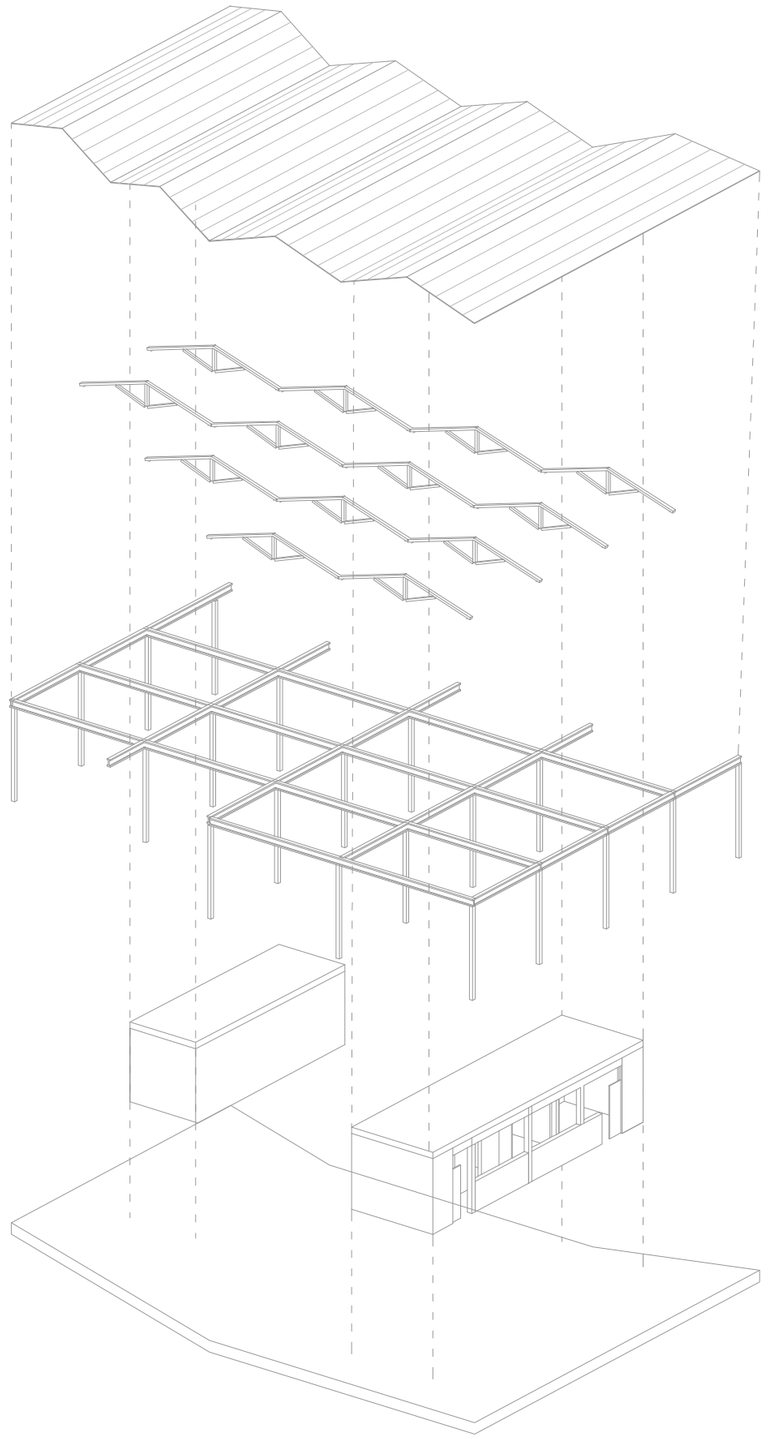
IZA OTRIĆA / JUŽNO PROČELJE M 1:100

0 2 5 10

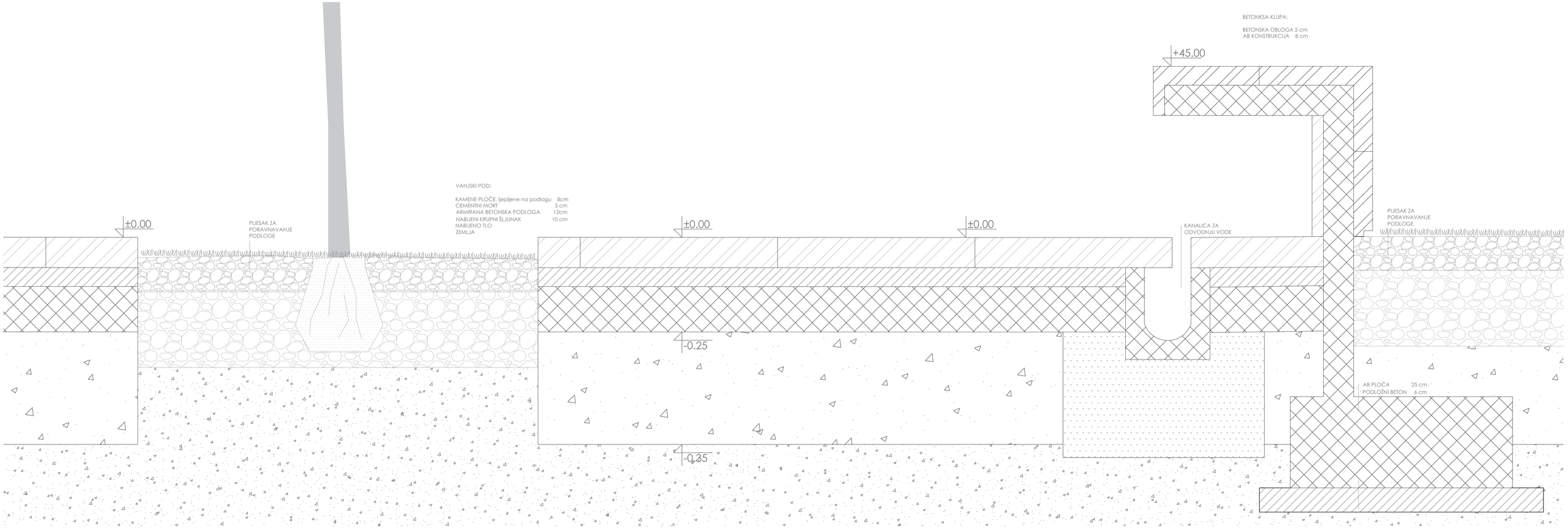

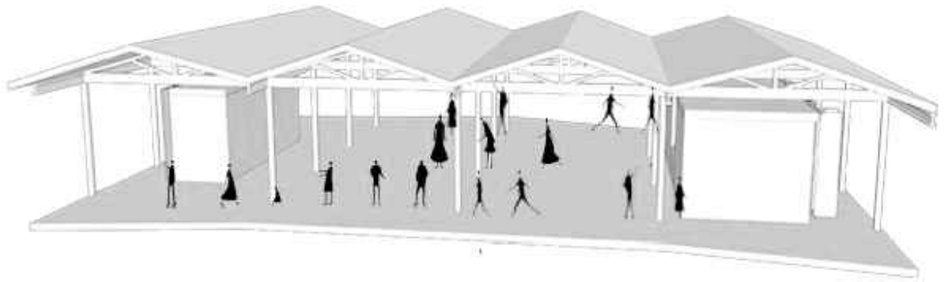

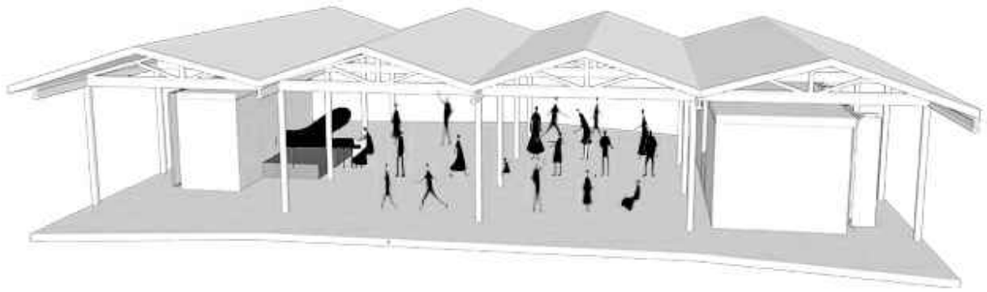
IZA OTRIĆA / AKSONOMETRIJSKI PRIKAZ

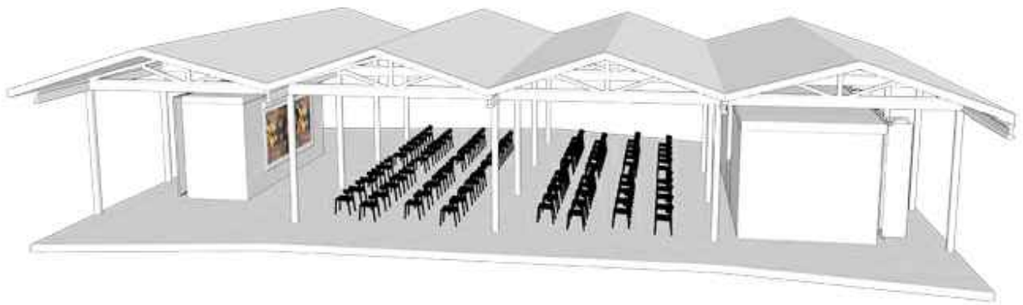
DRVORAD / DETALJ PODA LUNGO MARE

PROIZVOLJNO KORIŠTENJE

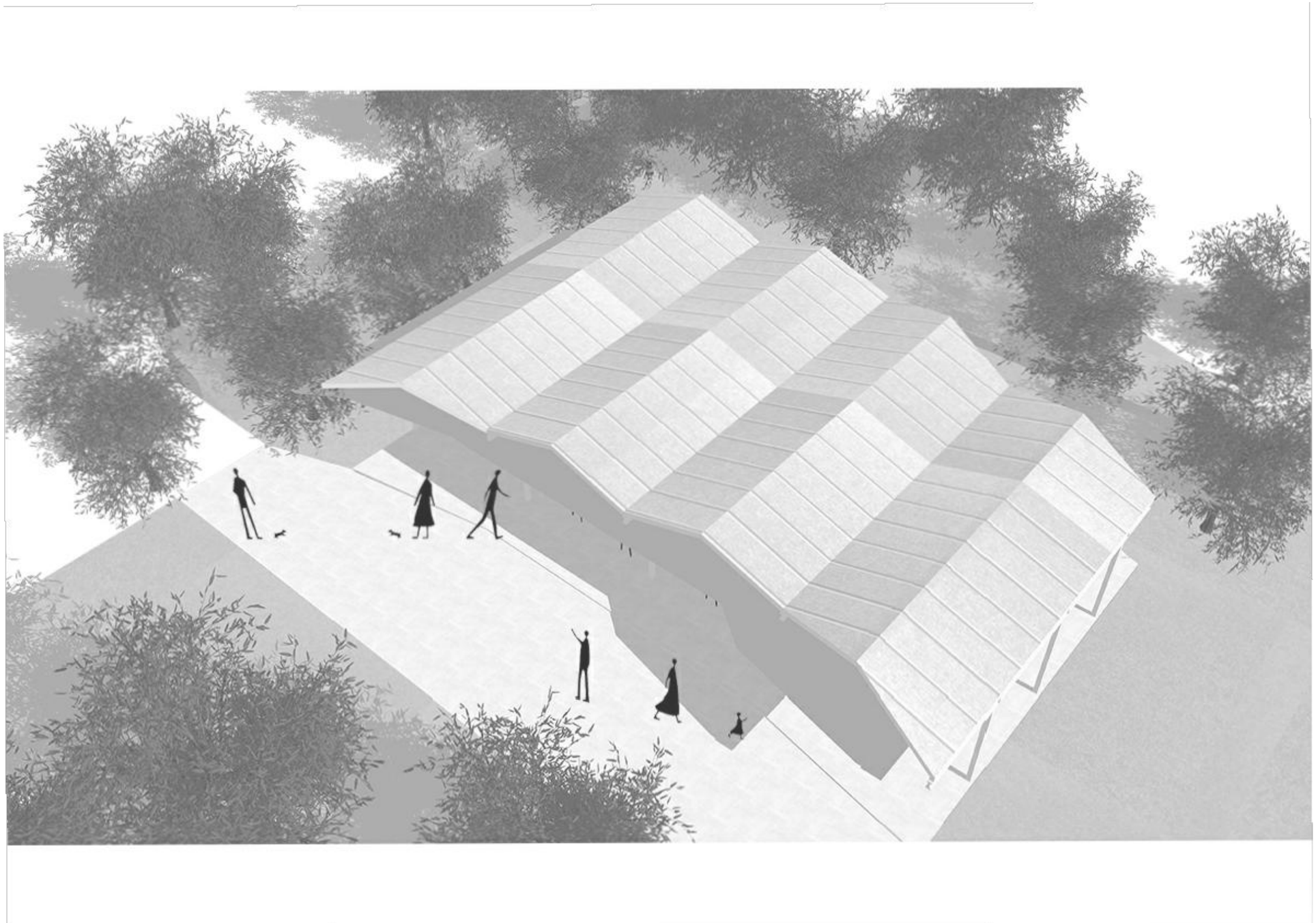
KONCERTNI DOGAĐAJI

KINO NA OTVORENOM

IZA OTRIĆA / PROSTORNI PRIKAZ / PJEŠAČKA ŠETNICA

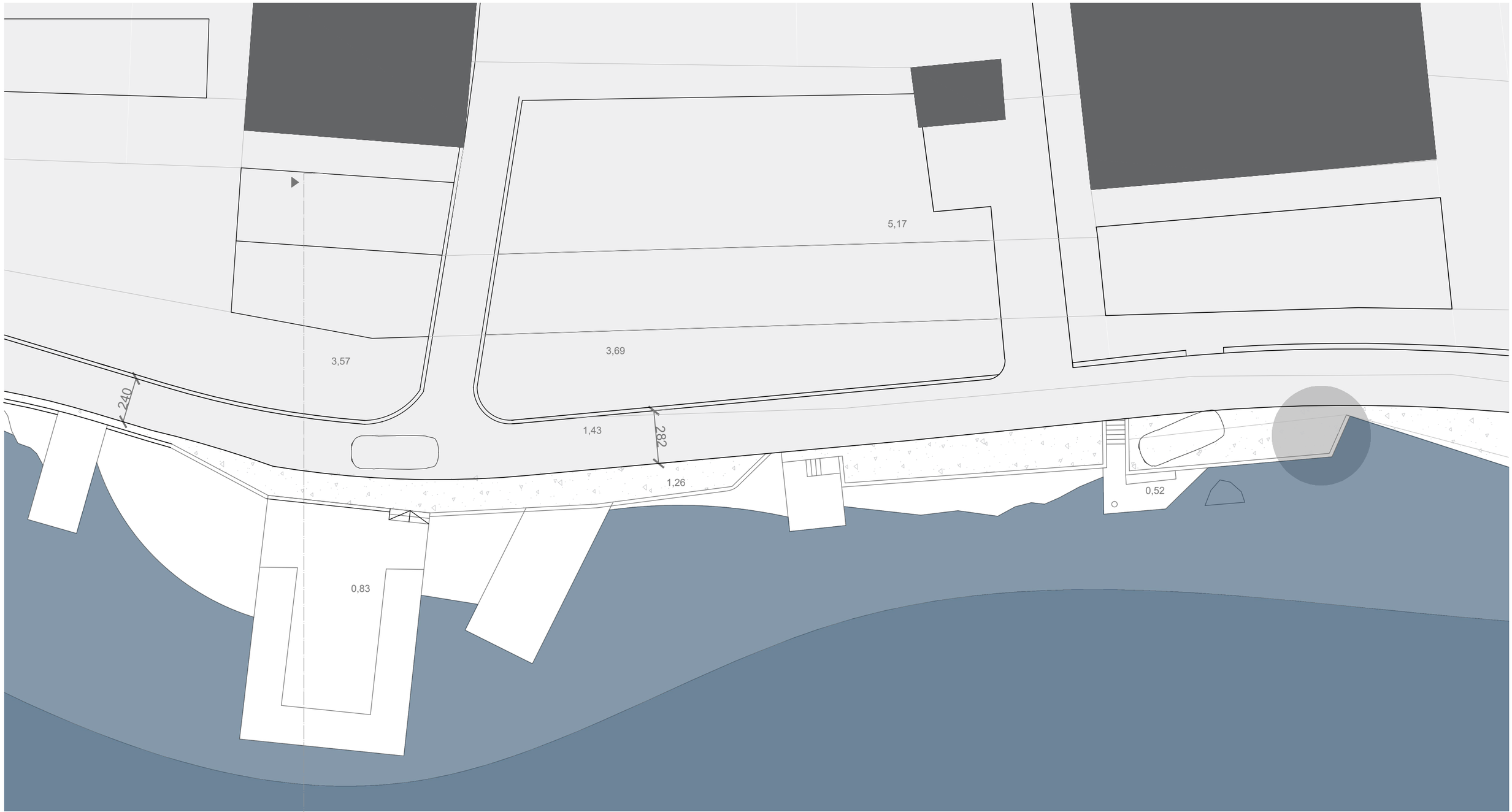

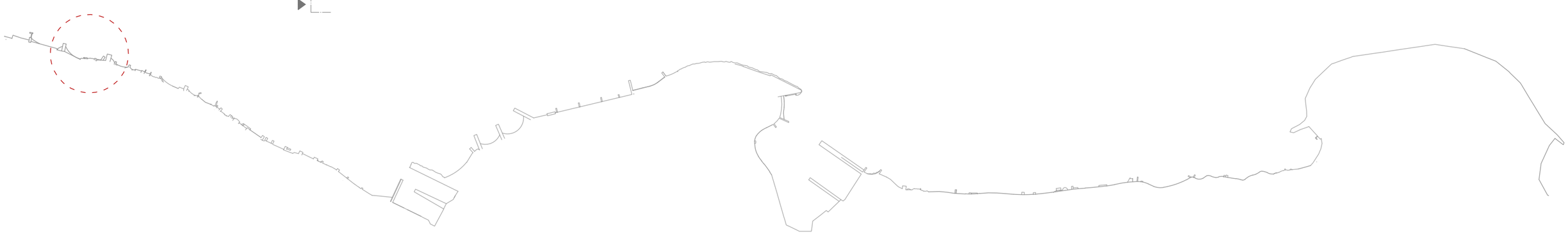
IZA OTRIĆA / PROSTORNI PRIKAZ / PTIČJA PERSPEKTIVA

IZA OTRIĆA / PROSTORNI PRIKAZ /GLEDANJE FILMA

LUNGO MARE

LUNGO MARE / POSTOJEĆE STANJE M 1:200

0 2 5 10 S

3,69

2,80

5,17

3,69

2,75

PUT MARTINOVIH

1,15

KOLNI PROMET

Wd

Wd

Wd

Wd

BICIKLISTIČKA STAZA

PJEŠAČKA ŠETNICA

1,25

0,99

0,50

0,65

0,35

1,25

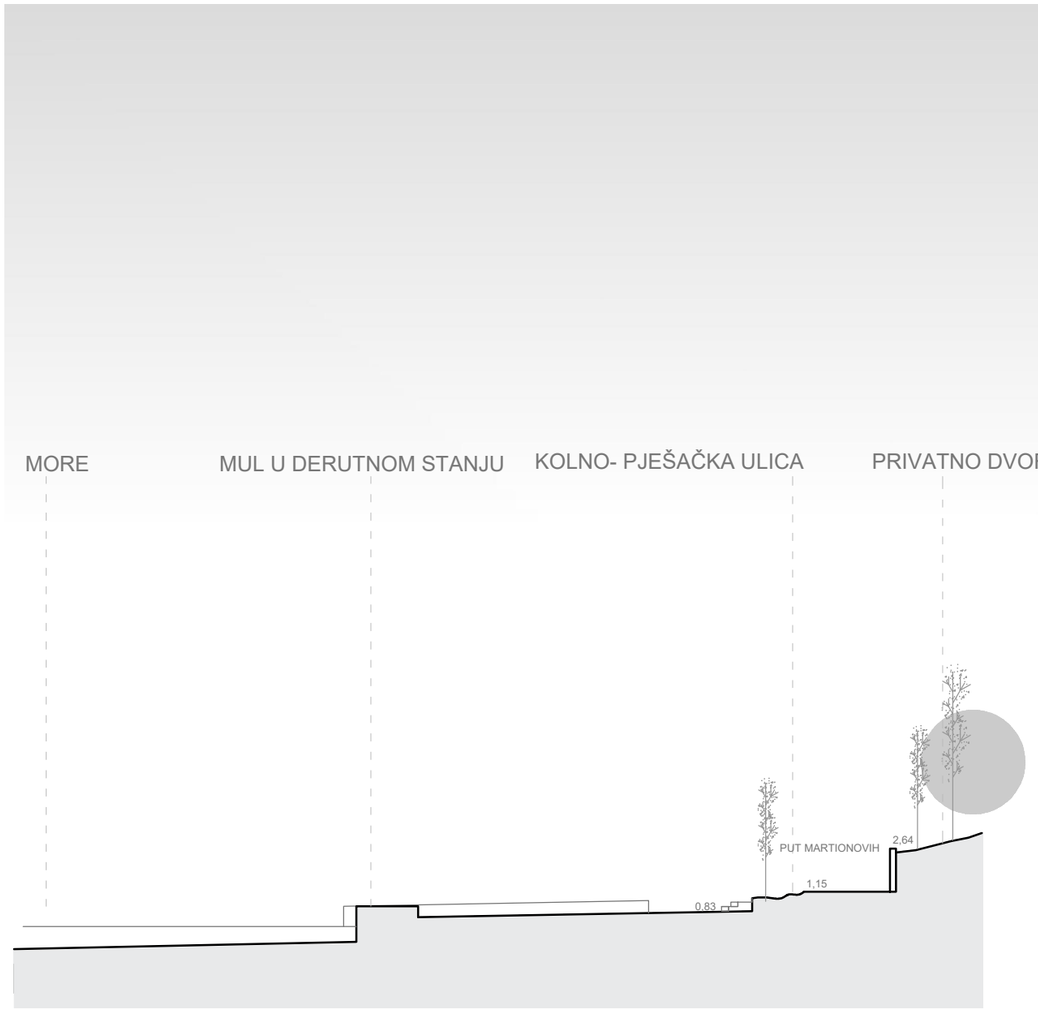
0,35

0,65

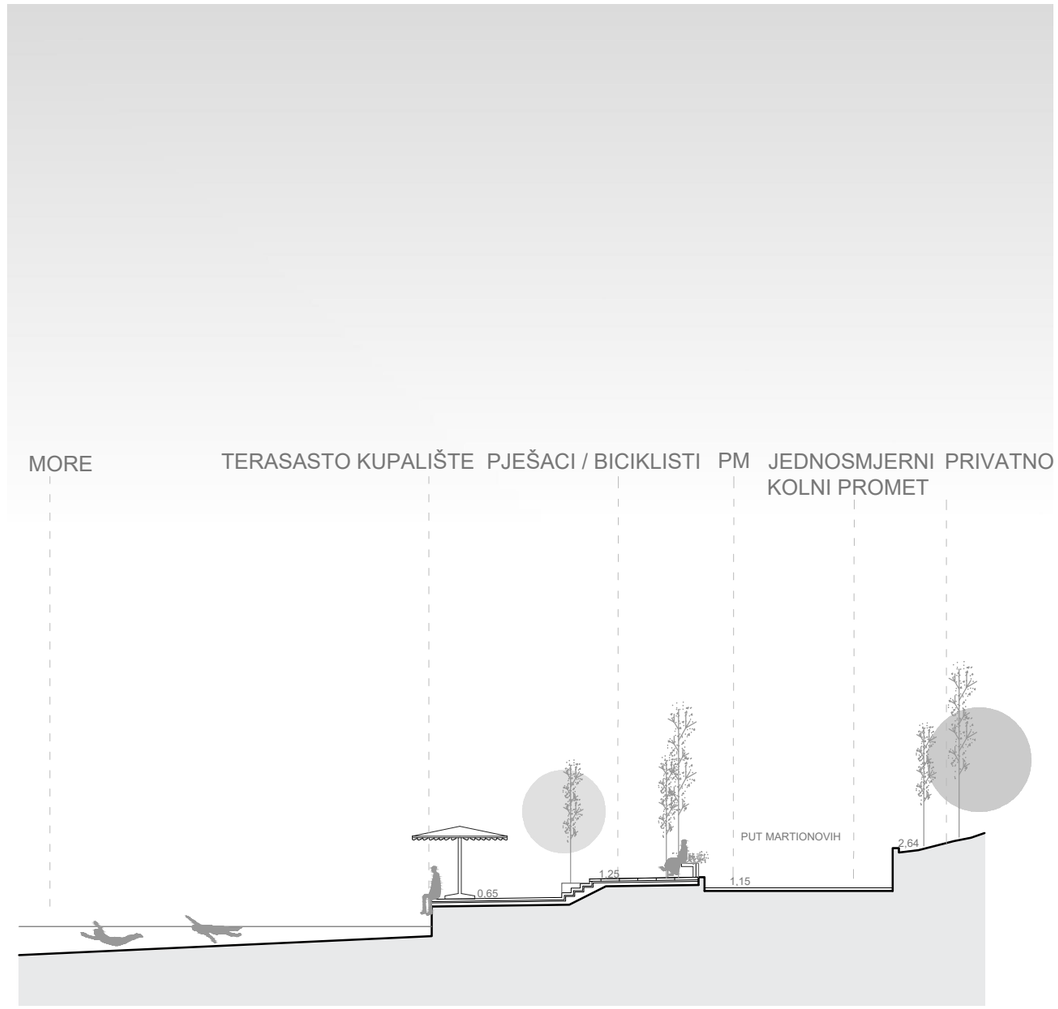
0,50

LUNGO MARE / NOVO STANJE M 1:200

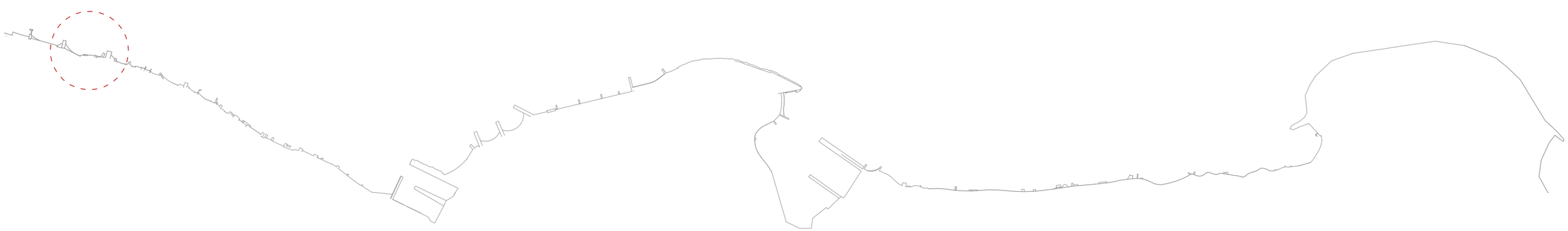
0| 2| 5| 10| S|

POSTOJEĆE STANJE

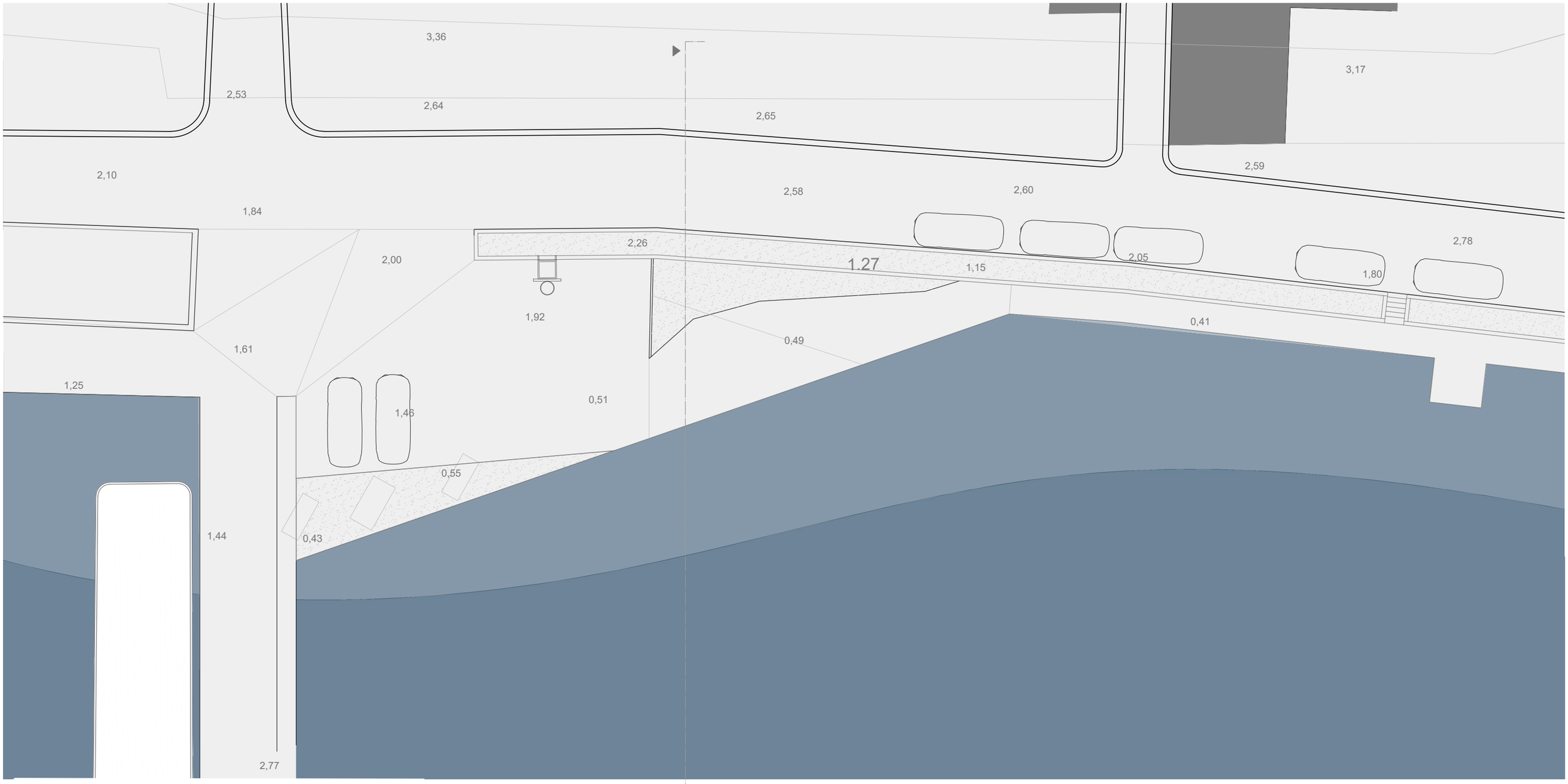

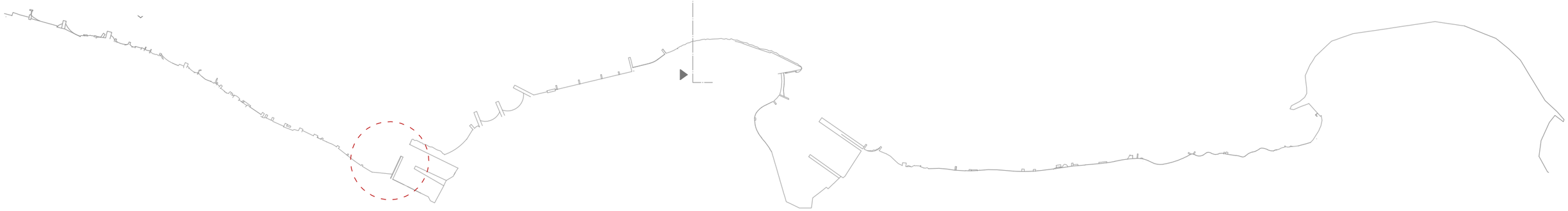
NOVO STANJE

LUNGO MARE / PRESJECI M 1:200

0| 2| 5| 10|

LUNGO MARE / POSTOJEĆE STANJE M 1:200

0 2 5 10 S

3,17

3,36

2,64

KOLNI PROMET

1,65

1,65

PUT MARTIONOVIH

2,10

PM

PM

PM

PM

PM

PM

KOŠARKA

KOŠARKA

BICIKLISTIČKA STAZA

PROŠIRENJE ŠETNICE
1,50

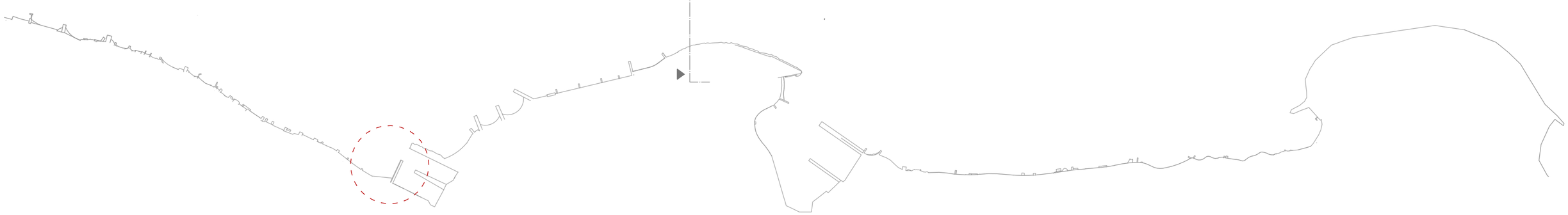
PJEŠAČKA ŠETNICA

1,25

1,40

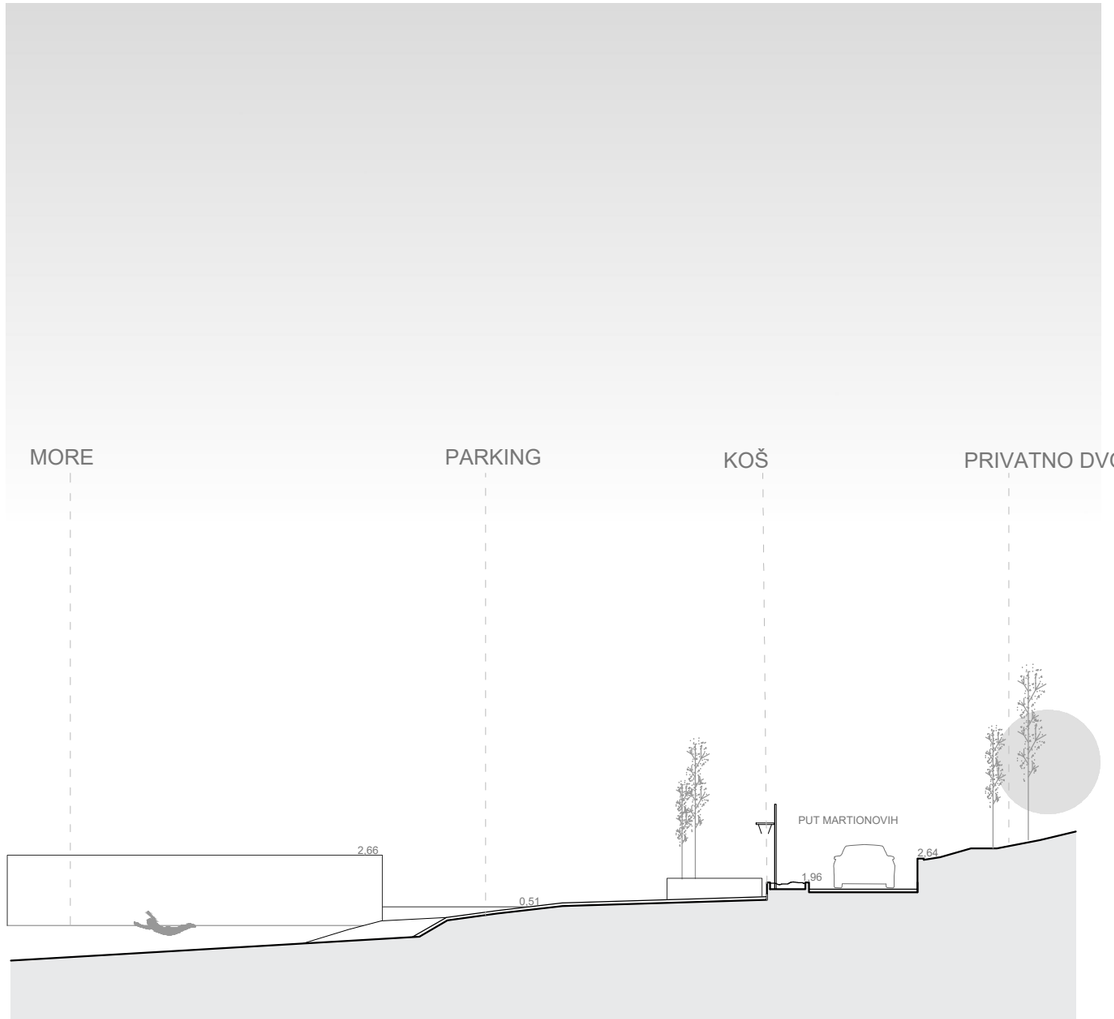
0,90

0,75

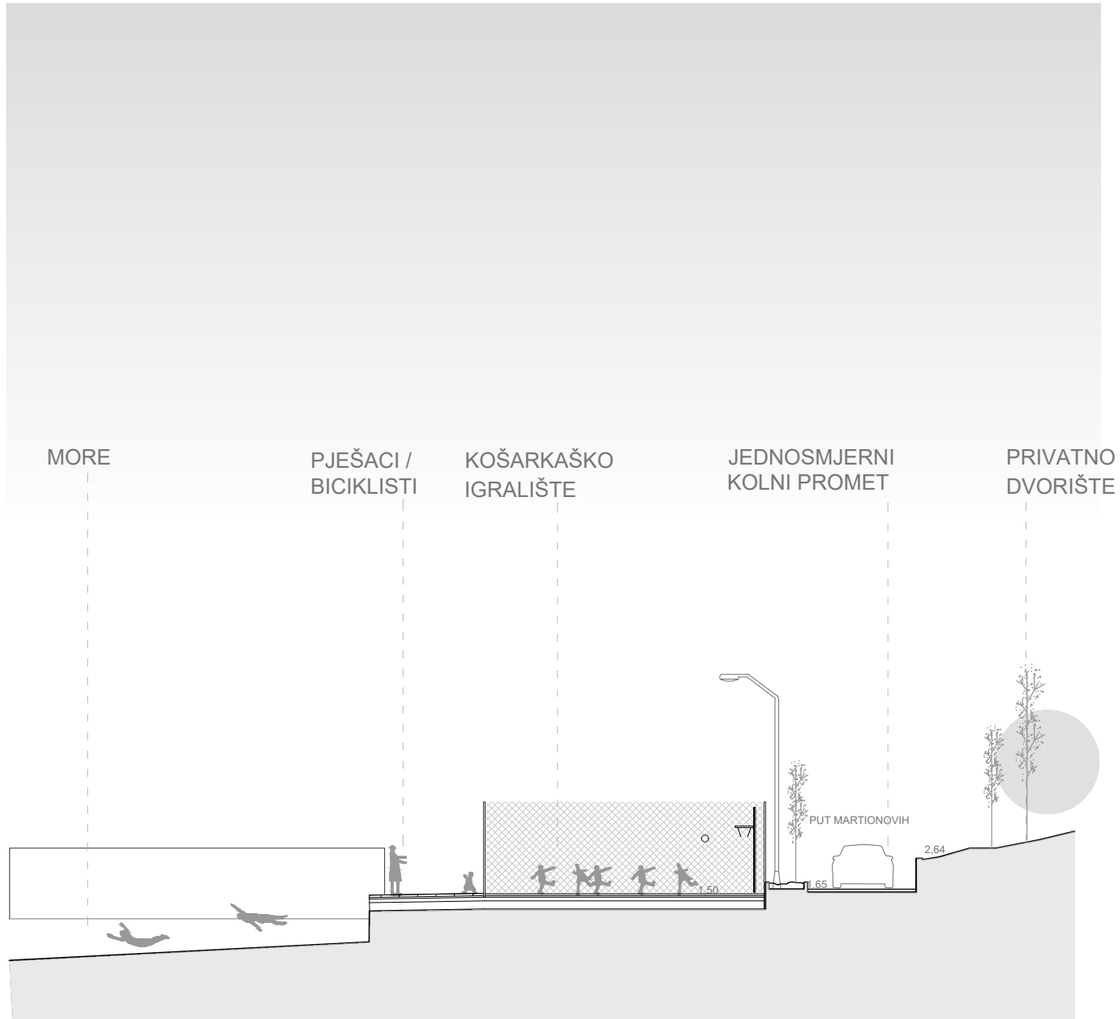

LUNGO MARE / NOVO STANJE M 1:200

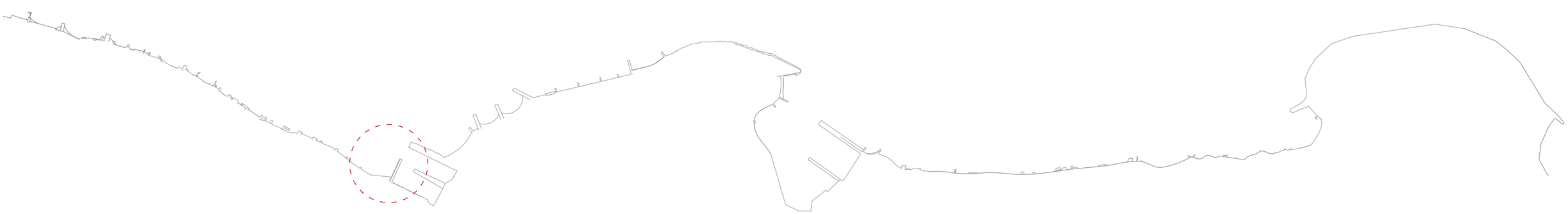
0 2 5 10 S

POSTOJEĆE STANJE

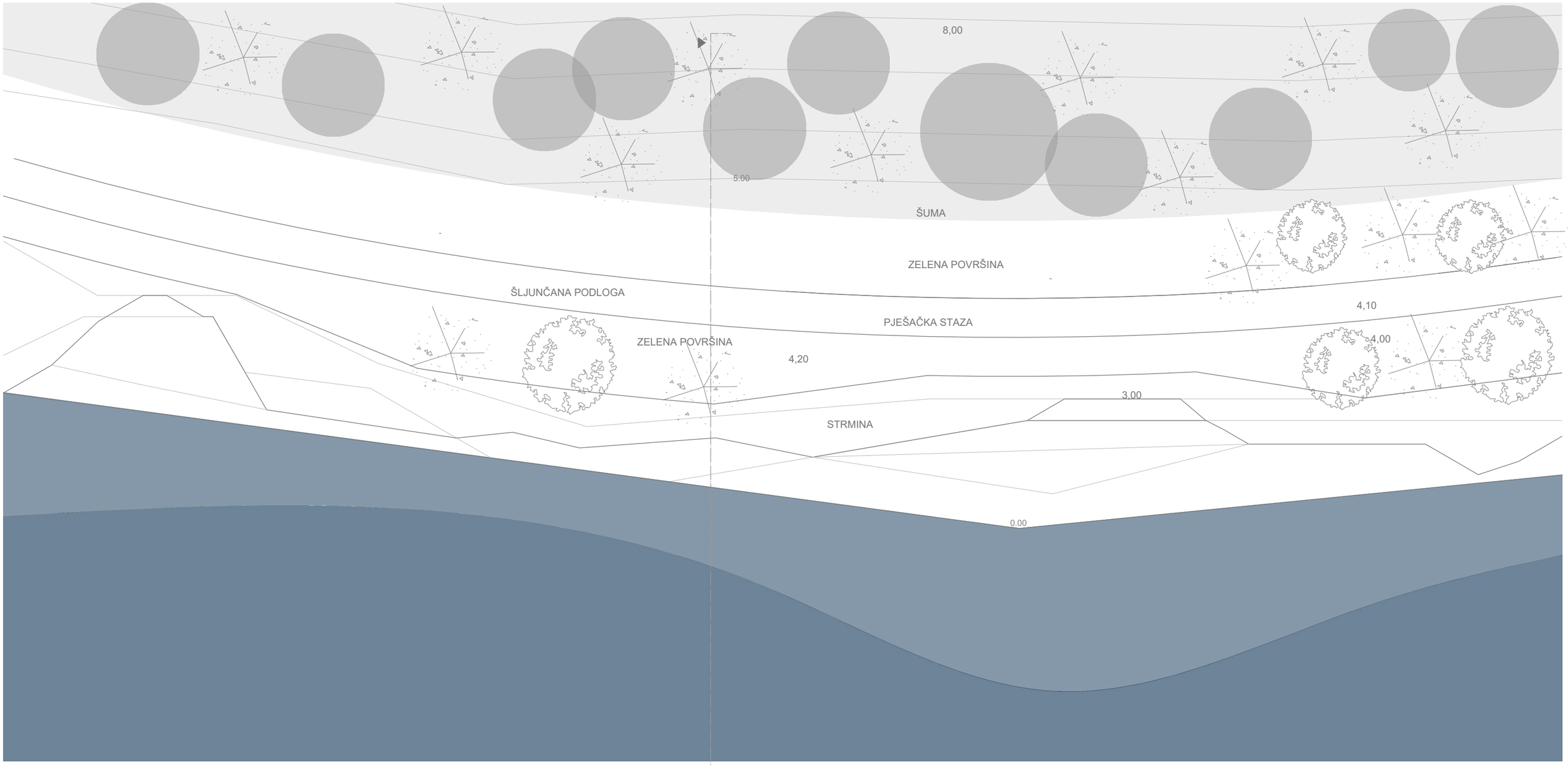

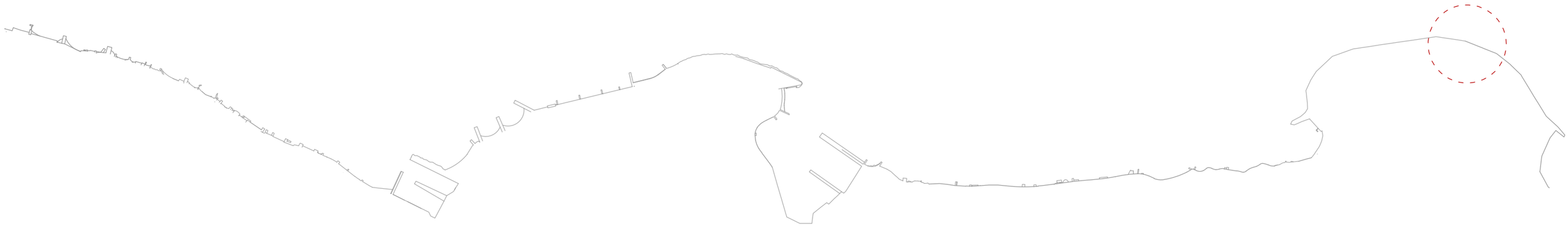
NOVO STANJE

LUNGO MARE / PRESJECI M 1:200

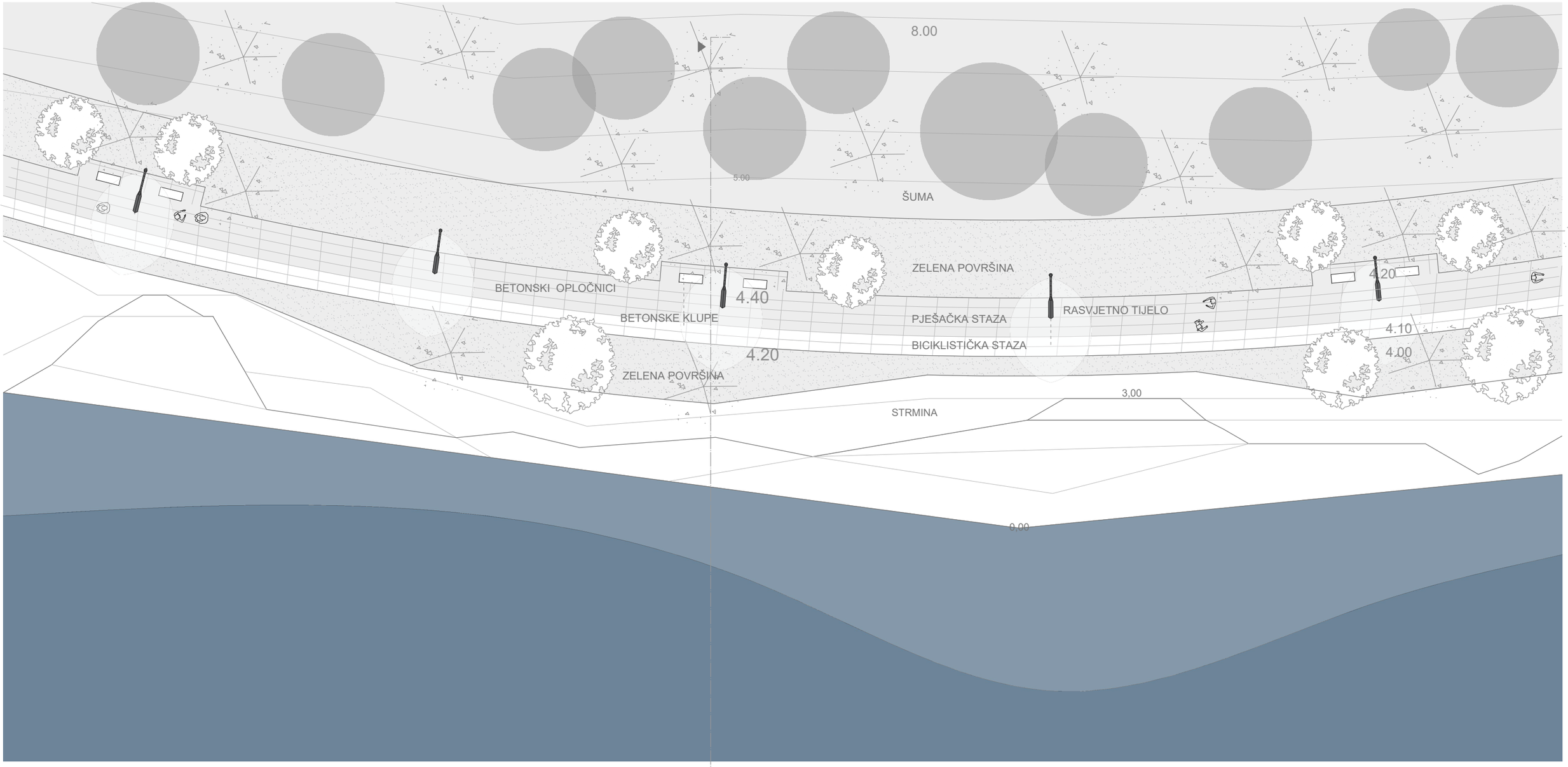
0| 2| 5| 10|

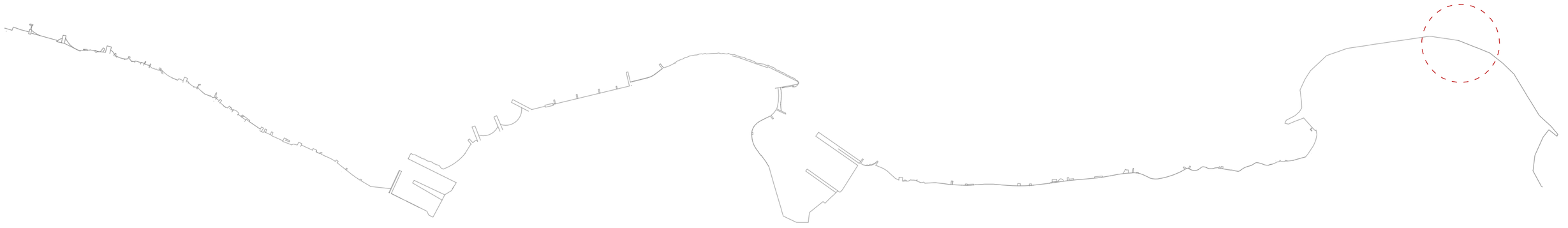

LUNGO MARE / POSTOJEĆE STANJE M 1:200

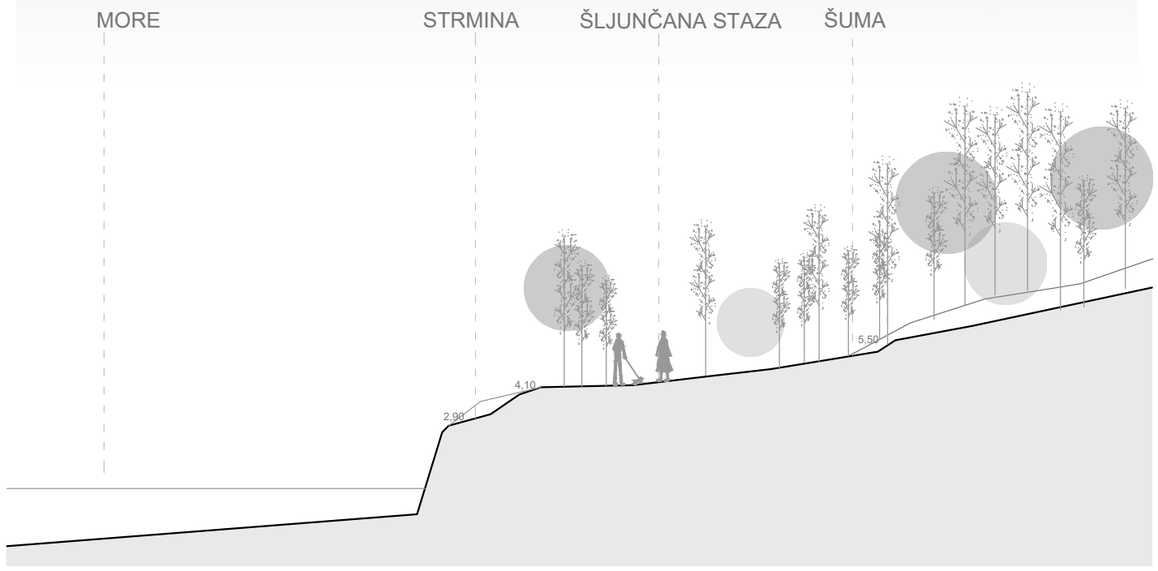
0 2 5 10 S

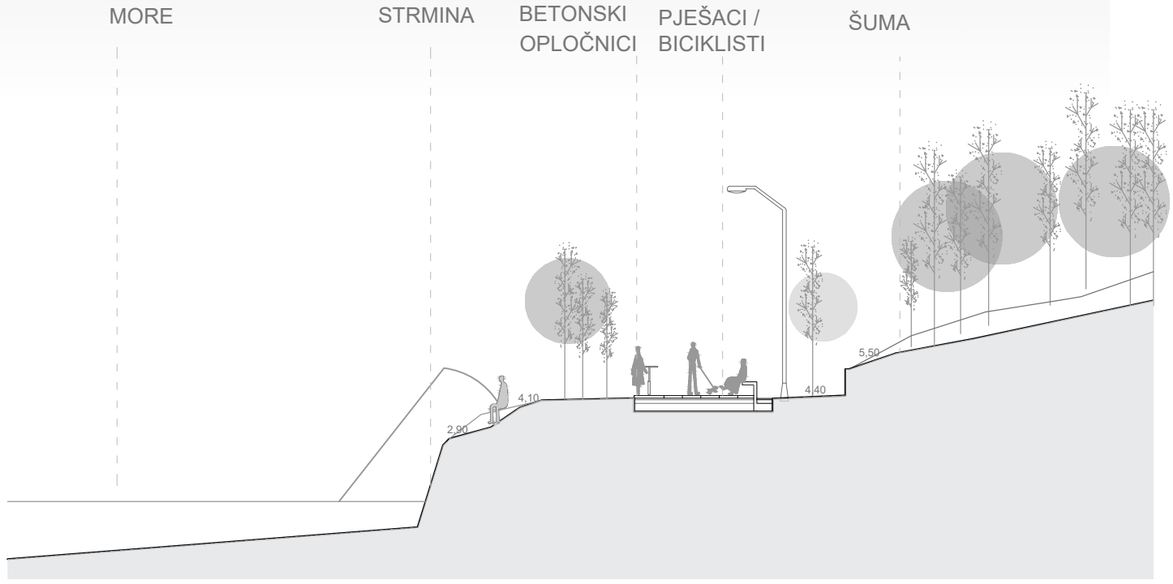

LUNGO MARE / NOVO STANJE M 1:200

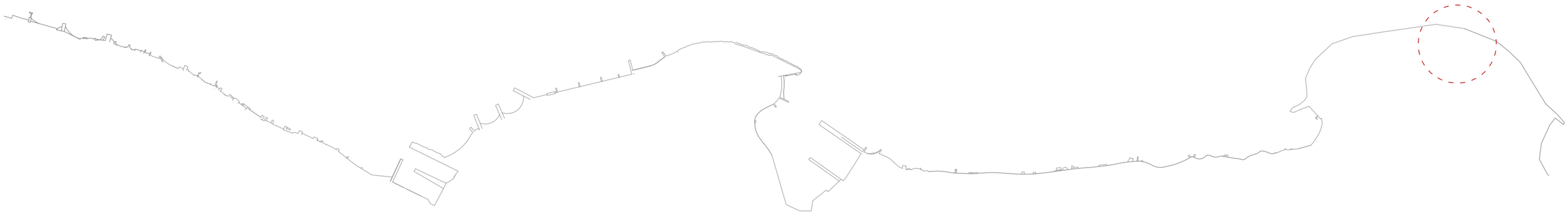
0 2 5 10 S

POSTOJEĆE STANJE

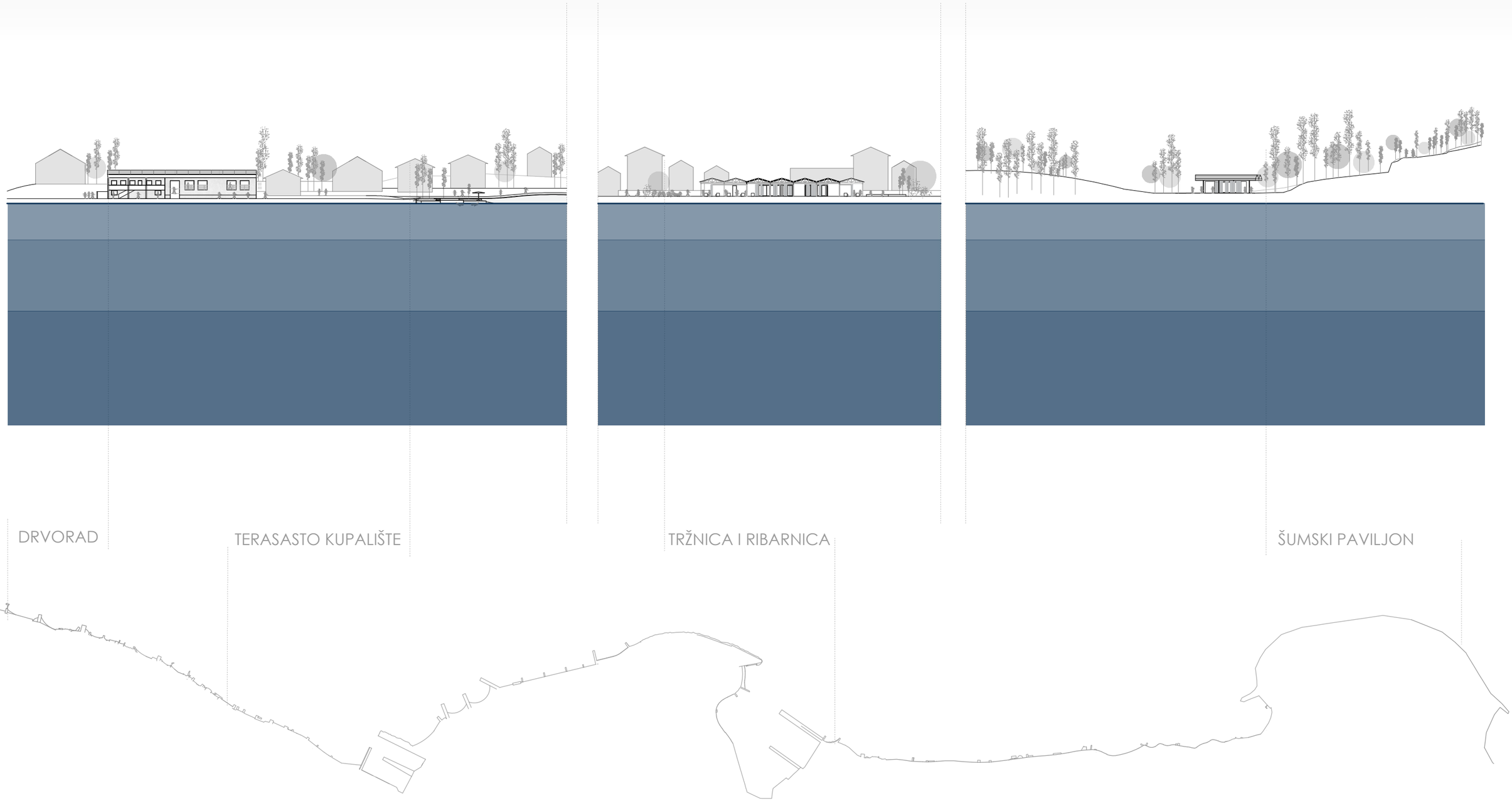

NOVO STANJE

LUNGO MARE / PRESJECI M 1:200

0| 2| 5| 10|

PRESJEK KROZ MORE S POGLEDOM NA INTERVENCIJE M1:1000

DRUŠTEVNI CENTAR:

PRIZEMLJE:

Izložbeni prostor 86.07 m²
Sanitarije: 7.33 m²
Lobby: 28.48 m²
Spremište: 13.95 m²
Vanjsko dvorište: 112.41 m²
Kafić: 113.43 m²
Šank: 7.36 m²
Sanitarije: 7.85 m²

PRVI KAT:

Ulazni hodnik: 146.65 m²
Restoran: 113.43 m²
Šank i kuhinja: 15.88 m²
Sanitarije: 10.88 m²
Čajna kuhinja i spremište: 16.22 m²
Multimedijalna soba: 85.09 m²
Radionica: 32.55 m²
Zajedničke radionice i tihi rad: 94.01m²
Dvorište: 149.11m²
Sanitarije: 15.22 m²
Izložbeni prostor: 133.63 m²
Sanitarije: 8.33 m²
Spremište: 13.52 m²
Prostor KUD-a: 155.56 m²
Polivalentna dvorana: 107.22 m²
Spremište: 13.52 m²
Sanitarije: 8.55 m²
Lobby: 42.55 m²

UKUPNO VANJSKI PROSTOR: 261.52 m²
UKUPNO UNUTRAŠNJI PROSTOR: 1270.44 m²

TRŽNICA:

Caffe bar: 40.42 m²
Uredi: 26.63 m²
Natkriveni dio tržnice: 881.51 m²
Spremište za klupe: 12.77 m²
Pekara: 26.61 m²
Ribarnica i hladnjača: 40.86 m²
Sanitarije: 26.88 m²
Spremište otpada: 12.80 m²

UKUPNO VANJSKI PROSTOR: 881.51 m²
UKUPNO UNUTRAŠNJI PROSTOR: 186.97 m²

ŠUMSKI PAVILJON:

Spremište: 10.85 m²
Natkriveni prostor kina: 375.24 m²
Sanitarije: 16.73 m²
Režija: 7.21 m²
Prodaja ulaznica: 7.73 m²

UKUPNO VANJSKI PROSTOR: 375.24 m²
UKUPNO UNUTRAŠNJI PROSTOR: 42.52 m²

LOKACIJA

projekt se nalazi na obalnom pojasu mjesta Kali. ovo mjesto je otočno mjesto smješteno na Ugljanu, otoku zadarskog arhipelaga. konkretna lokacija je obalni pojas na čijoj liniji se nalaze 3 odabrane točke koje služe kao kulminacija aktivnosti obalne šetnice. prva točka je postojeća građevina koja je u prošlosti služila za obradu drva i iizradu namještaja. danas je to napuštena zgrada prvi red do mora. sljedeća točka je veliki šljunčani parking u centru mjesta, a poslejdnja točka nalazi se na kraju mjesta u šumi.uz ovu točku nalazi se divlja plaža, a osim šumskim putem, ovdje se može pristupiti i automobilom.

FUNKCIJA

glavna funkcija svih točaka je kulminacija aktivnosti lungo mare. obalni pojas uređuje se na principu zoniranja po funkcijama: kolni promet, zelenilo/ parking, pješaci, biciklisti, kaskadno kupalište. osim toga, uz lungo mare nastanjuje se rekreacijski sadržaj. funkcije su odabrane i prilagođene trenutnoj situaciji i korištenju. postojeća zgrada se planira rekonstruirati u društveni centar koji postaje dom različitim lokalnim udrugama kao i izložbena galerija i multimedijalna prostorija za predavanja. sljedeća točka ispunjava funkcije tržnice i ribarnice. tržnica je većim dijelom vanjski natkriveni prostor, dok se ribarnica nalazi unutar volumena postavljenih ispod vanjske nadstrešnice. treća točka je paviljonskog sadržaja. njena funckija je prilagodljiva- kino na otvorenom, koncerti, izložbe... ve funkcije također su planirane kao aktivnosti u vanjskom natkrivenom prostoru.

KONSTRUKCIJA I TEHNOLOGIJA GRADNJE

metalna konstrukcija kao tema proteže se kroz sve točke uz obalnu šetnicu. u prvoj točki, na postojeće betonske zidove nastavlja se nosač i profila i rešetkasti krov koji nadsvođuju raspon od najviše devet metara. sljedeće dvije točke sastoje se od metalne nadstrešnie istih karaktera. sa malenim rasponima od šest metara te nakošenim uglovima, nadstrešnice rešetkaste konstrukcije natkrivene su ravnim bijelim limenim pločama. zatvoreni, negrijani volumeni ispod nadstrešnice uglavnom su ostakleni volumeni pričvršćeni betonskim stupovima i gredama.

UREĐENJE TERENA I HORTIKULTURA

uz pojas lungo mare pojavljuju se zelene površine koje su u funkciji buffer zone između kolnog i pješačkog prometa. u ovim dijelovima pojavljuju se tradicionalne mediteranske vrste tamarisa koje omugućavaju zasjenjenje u dijelovima kupališta. također uzduž obale pojavljuju se povišene vaze sa smiljem, lavandom, kaduljom, ružmarinom, ostrugicom, svetolinom, itd. ovakvo bilje također nalazi se uzduž svih točaka. zadnja točka nalazi se u šumskom području u kojem prevladava dalmatinski bor, a samom intervenicjom vodi se računa o očuvanju postojećih stabala.

MATERIJALIZACIJA

zone obalnog pojasa tretirane su na različite načine. u pješačkoj zoni izmjenjuju se vanjski betonski opločnici dimenzija 120x120 i zelena površina niske trave. u prvoj točki u kojoj se nalazi postojeća zgrada osigurava se očuvanje i čišćenje postojeće betonske fasade, a novi volumeni postavljeni na uličnu fasadu sastoje se od betonske konstrukcije obojene ukrasnom bijelom žbukom kako bi svojim izražajem sugerirali da su oni novina u volumenu. osim toga korištena je čelična krovna konstrukcija i limeni sendvič paneli, a ta estetika provlači se kroz sve segmente projekta. sljedeće dvije točke sastoje se od čelične nadstrešnice sa rešetkastom krovnom strukturom i bijelim limenim panelima te od prozračnih zatvorenih volumena od betonske konstrukcije i fasadnih kliznih stijena. kako bi fasada omogućila privatnost korištenja prostora na nju se planiraju postavit aluminijski paneli harmonika otvaranja. time se omogućava zaštita od sunca, privatnost, ali i dinamičnost fasade .

OSVRT

manja mjesta hrvatskih otoka zadnjih nekoliko desetljeća postala su žrtve iseljavanja stanovnika. ovim negativnim trendom razvoj otoka ostaje u stagnaciji, a svakodnevni sadržaj, potreban stanovništvu, polako nestaje. s obzirom na manji broj stanovnika, dolazi do nebrige lokalnih ljudi te zapuštenosti određenih elemenata. u slučaju mjesta Kali to je obala. planirana intervencija kao cilj ima povezivanje stanovnika svoga mjesta sa najznačajnijim resursom, a to je obalni pojas. intervencija koja omogućava ispunjavanje funkcionalnih potreba stanovnika također služi i kao poticatelj mjštana na korištenje obalnog pojasa kao glavnog pješačkog pravca te aktivaciju ovog dijela mjesta.